

Jaarverslag 2023

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het
Kappersbedrijf

Inhoudsopgave

BESTUURSVERSLAG	
Voorwoord	3
01 Samenvatting	5
02 Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	8
03 Het pensioenfonds	11
04 Bestuur & beleid	22
05 Financiële positie	36
06 Beleggingsbeleid	54
07 Communicatiebeleid	63
08 Risicobeheer	66
09 Personalie	73
10 Pensioenregeling, statuten, reglementen	76
11 Raad van toezicht en Verantwoordingsorgaan	81
12 Ondertekening bestuur	92
JAARREKENING	
13 Jaarrekening 2023	94
OVERIGE GEGEVENS	
14 Overige gegevens 2023	136
De bijlagen	145

Voorwoord

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf blikt in dit jaarverslag terug op ontwikkelingen die in 2023 de pensioenen in de kappersbranche raakten. Ook de financiële positie en de resultaten worden toegelicht.

De voor de pensioensector meest relevante ontwikkeling in 2023 was de inwerkingtreding van de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp). De Wtp heeft drie doelen, namelijk een aanvullend pensioen dat sneller stijgt, een persoonlijkere en duidelijkere pensioenopbouw, en een pensioenstelsel dat beter aansluit bij het gegeven dat mensen niet meer 40 jaar bij 1 werkgever werken. De gehele pensioensector is - al voor de inwerkingtreding - begonnen met de voorbereidingen voor de invoering van de Wtp. Duidelijk is dat de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel een zeer complexe operatie is, die veel tijd, geld en energie vraagt van de hele sector. De sector staat de komende jaren voor de grote uitdaging een beheerste overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te realiseren.

Ook Pensioenfonds Kappers werkt aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het bestuur en de sociale partners van het pensioenfonds waren in 2023 samen aan de slag met de voorbereidingen voor de Wtp. Een van de elementen uit de nieuwe Wet is de verlaging van de toetredingsleeftijd. Per 1 januari 2024 gaan alle 18, 19 en 20 jarigen deelnemen aan de pensioenregeling van het pensioenfonds. In april 2023 werd duidelijk dat de huidige pensioenregeling als gevolg van het ontbreken van een franchise fiscaal bovenmatig zou worden door de toetreding van deze nieuwe groep jonge deelnemers. Het bestuur en de sociale partners hadden een ander beeld bij hoe dit opgelost moest worden en er volgde een juridische procedure. Eind oktober kwam een oplossing doordat voor het pensioenfonds een uitzondering op de Wtp werd gemaakt door middel van een in de Tweede Kamer ingediend amendement op het wetsvoorstel. Het amendement regelt dat voor de fiscale toetsing van de pensioenregeling tot 2026 uitgegaan mag worden van het minimumloon van een 21-jarige in de kappersbranche. Vanaf het moment dat de juridische procedure is gaan lopen tot mei 2024 is de gezamenlijke Projectgroep Wtp niet actief geweest. In april 2024 werden afspraken gemaakt over de herstart in een Stuurgroep Wtp.

Het Wtp-deelproject datakwaliteit in voorbereiding op de overgang naar de nieuwe Wtp-pensioenregeling is in 2023 gestart. Dit project bestaat uit 6 fasen. De eerste fase was eind 2023 nagenoeg afgerond.

Het bestuur onderkende halverwege het jaar het risico dat eind 2023 mogelijk een besluit tot korten genomen zou moeten worden indien de dekkingsgraad niet ten minste gelijk zou zijn aan het minimaal vereist eigen vermogen. Om deze kortingsdreiging te voorkomen besloot het bestuur gebruik te maken van het transitie-FTK. In augustus is hiertoe een overbruggingsplan bij DNB ingediend. De financiële situatie van het pensioenfonds verbeterde gedurende 2023, met name door de stijging van de rente. De actuele dekkingsgraad steeg van 103,1% naar 105,0%. De beleidsdekkingsgraad steeg van 102,2% naar 106,3%. Kortingen was gelukkig in 2023 niet nodig, maar voor toeslagverlening was helaas wederom geen ruimte.

Als gevolg van de stijging van de CAO-lonen in de kappersbranche ontstond er meer fiscale ruimte voor pensioenopbouw en kan het opbouwpercentage per 1 januari 2024 verhoogd worden van 0,81% naar 0,86% van het salaris. Ook het opbouwpercentage van het partnerpensioen wijzigt van 0,567% naar 0,602%. De pensioenpremie blijft 13,9% van het salaris.

Het behaalde rendement op de beleggingen bedroeg in 2023 5,41%. Met name de rendementen op ontwikkelde aandelenmarkten dragen bij aan deze positieve performance. In het verslagjaar heeft het bestuur besloten het belang in het credit beleggingsfonds te verkopen. De duurzaamheidsambitie van het pensioenfonds kon niet voldoende door dit fonds waargemaakt worden. Besloten is over te gaan op een discretionair beheerd creditmandaat. In 2024 zal de realisatie van dit besluit plaatsvinden.

Het bestuur wil iedereen bedanken die het afgelopen jaar heeft bijgedragen aan het functioneren van het pensioenfonds.

Woerden, 18 juni 2024

Rita van Ewijk
Werkgeversvoorzitter

Gerard van de Kuilen
Werknemersvoorzitter

01 Samenvatting

Kerncijfers

Het pensioenfonds heeft 5.815 aangesloten werkgevers en 18.097 actieve deelnemers. Zij betaalden in 2023 samen een premie van € 46,3 miljoen. Het belegd vermogen was eind 2023 € 997,5 miljoen.

De pensioenregeling

Het opbouwpercentage werd in 2023 verhoogd van 0,80% naar 0,81% van het brutosalaris. De premie werd per 1 januari 2023 verhoogd van 12,2% naar 13,9% van het brutosalaris. De pensioenregeling kent geen franchise.

Pensioenuitvoering

De pensioenuitvoering werd per 1 januari 2021 overgebracht naar TKP Pensioen. Bij deze transitie werden diverse onvolkomenheden in de data van de administratie gevonden. Deze zijn in 2022 hersteld. In 2023 is het project datakwaliteit Wtp gestart in het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het project moet waarborgen dat op het moment van invaren er zoveel mogelijk zekerheid bestaat over de juistheid van de in te varen aanspraken en rechten.

Sociale partners

De relatie tussen bestuur en sociale partners is in 2023 onder druk komen te staan door een verschil van inzicht over de wijziging van de pensioenregeling per 1 januari 2024. Dit heeft geleid tot een juridische procedure. Begin 2024 is een mediationtraject gestart om de onderlinge relatie te herstellen. Dit traject is inmiddels succesvol afgerond.

Financiële positie

De actuele dekkingsgraad stijgt in 2023 van 103,1% naar 105,0%. De beleidsdekkingsgraad stijgt in 2023 van 102,2% naar 106,3%. Uit het herstelplan per 1 januari 2023 blijkt dat het pensioenfonds binnen 10 jaar zonder aanvullende maatregelen kan beschikken over het vereist eigen vermogen, zodat in 2023 geen pensioenverlaging nodig was. De dekkingsgraad was op het moment van indienen van het herstelplan lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,6%. In het herstelplan per 1 januari 2023 is daarom gebruik gemaakt van de vrijstellingsregeling van de Minister waardoor een korting tot het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad voorkomen kon worden. Dit herstelplan 2023 is op 23 mei 2023 goedgekeurd door DNB.

Het bestuur besloot gebruik te maken van het transitie-FTK. Hiertoe heeft het in augustus een overbruggingsplan ingediend. Op 12 oktober 2023 heeft DNB ingestemd met het overbruggingsplan.

Kosten pensioenbeheer en vermogensbeheer

De kosten van pensioenbeheer bedragen voor 2023 € 5,7 miljoen (2022: € 5,1 miljoen) waarvan € 1,0 miljoen is besteed aan projecten (2022: € 0,8 miljoen). Omgerekend bedragen de kosten voor 2023 € 256 (2022: € 225) per (actieve) deelnemer en gepensioneerde. Zonder de projectkosten bedragen de kosten per deelnemer en gepensioneerde € 209 (2022: € 188).

De kosten voor vermogensbeheer inclusief de transactiekosten bedragen voor 2023 € 3,35 miljoen (2022: € 3,81 miljoen). Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de kosten in 2023 0,35% (2022: 0,34%). De transactiekosten bedragen € 513 duizend (2022: € 975 duizend). Uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen in 2023 zijn de transactiekosten 0,05% (2022: 0,09%).

Beleggingen

Het rendement van de totale beleggingsportefeuille bedroeg in 2023 5,41% (2022: - 31,45%) De z-score bedraagt -0,57 en de performancetoets bedraagt 1,44. Dit betekent dat werkgevers geen vrijstelling van de verplichte deelname aan het bedrijfstakpensioenfonds kunnen aanvragen, omdat het feitelijk behaalde rendement van het pensioenfonds over een periode van 5 jaar hoger is dan de benchmark.

Communicatie

De reguliere pensioencommunicatie bestond in 2023 uit meerdere (digitale) nieuwsbrieven voor deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Daarnaast zijn twee activerende campagnes onder de deelnemers en gepensioneerden gehouden. De eerste campagne betrof het verzamelen van emailadressen ten behoeve van de verdere digitalisering van de communicatie. De tweede campagne was een pensioenkeuze campagne; deze was specifiek gericht op de groep van 55 jaar en ouder en had als doelstelling inzicht te geven in de keuzemogelijkheden bij pensionering.

Risico's

In 2023 zijn elk kwartaal de risico's en de werking van de beheersmaatregelen gemonitord. De werkwijze van de monitoring is in 2023 geëvalueerd. Het bestuur is tevreden over wijze waarop het risicoraamwerk in 2023 heeft gefunctioneerd.

02 Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

(bedragen x € 1.000)	2023	2022	2021	2020	2019
Premiegrondslag maximum jaarsalaris (in hele euro)	66.956	59.706	58.232	57.232	55.927
Aantal werkgevers (1)	5.815	6.098	7.044	5.861	6.008
Aantal verzekerden					
Actieve deelnemers	17.218	17.986	18.941	19.707	20.549
Arbeidsongeschikten	879	786	547	479	488
Gewezen deelnemers (slapers)	51.096	53.479	53.062	49.169	48.152
Pensioengerechtigden	4.196	3.979	3.874	3.624	3.411
Pensioenen					
Kostendekkende premie (actuaireel)	42.387	59.663	61.504	54.420	44.729
Kostendekkende premie (ABTN)	46.472	41.217	40.714	27.572	28.961
Feitelijke premie	46.291	41.220	40.323	32.191	32.042
Uitkeringen	7.459	7.537	6.335	6.000	5.803
Premiebijdrage pensioen	13,90%	12,50%	12,20%	9,00%	9,00%
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	0,81%	0,80%	0,80%	0,80%	0,81%
Kosten					
Reguliere uitvoeringskosten (2)	4.642	4.288	4.293	3.727	3.454
Projectkosten	1.061	839	559	580	222
Totaal uitvoeringskosten	5.703	5.127	4.852	4.307	3.676
- per deelnemer in euro's	256	225	208	181	148
- als % van het gem. belegd vermogen	0,59%	0,45%			
Kosten vermogensbeheer	2.833	2.834	2.984	3.684	3.035
- als % van het gem. belegd vermogen	0,29%	0,25%	0,22%	0,31%	0,32%
Totale kostenratio	0,89%	0,71%			
Transactiekosten	513	975	240	143	475
- als % van het gem. belegd vermogen	0,05%	0,09%	0,02%	0,01%	0,05%
Toeslagverlening per 1 oktober					
Actieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Inactieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Korting in %					
Actieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Inactieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Vermogen en solvabiliteit					
Vereist eigen vermogen (PW art. 132)	183.175	177.640	237.605	227.286	208.571
Voorziening- pensioenverplichtingen	961.800	908.723	1.350.039	1.392.114	1.145.728
VPL overgangsregeling	0	0	0	0	0
Actuele dekkingsgraad	105,0%	103,1%	99,2%	96,2%	96,2%
Beleidsdekkingsgraad	106,3%	102,2%	97,3%	91,6%	95,5%
Dekkingsgraad (marktrente)	101,4%	101,4%	91,4%	79,7%	82,1%
Vereiste dekkingsgraad (3)	119,0%	119,5%	117,6%	116,3%	118,2%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,6%	104,6%	104,5%	104,4%	104,8%

	2023	2022	2021	2020	2019
Beleggingsportefeuille					
Vastgoedbeleggingen	131.870	126.435	114.161	105.176	101.068
Aandelen	279.306	262.871	478.938	498.226	412.414
Vastrentende waarden	583.719	534.776	723.709	722.939	573.835
Derivaten	0	0	0	0	0
Overige beleggingen	2.647	3.354	11.638	3.985	5.651
Totaal beleggingsportefeuille	997.542	927.436	1.328.446	1.330.326	1.092.968
Beleggingsrendement					
Beleggingsopbrengsten	52,484	-422,009	-30,607	218,694	230,362
Vastgoedbeleggingen	-6,58%	1,73%	9,73%	5,30%	10,49%
Aandelen	16,43%	-16,94%	19,57%	11,43%	26,56%
Vastrentende waarden	2,57%	-43,34%	-16,06%	25,83%	29,23%
Totaal rendement portefeuille	5,41%	-31,45%	-2,25%	20,05%	27,61%
Benchmarkrendement portefeuille	6,04%	-31,22%	-2,67%	19,53%	27,15%
Afgelopen 5 jaar	1,57%	0,99%	9,20%	12,64%	8,98%
Afgelopen 10 jaar	5,79%	5,16%	10,49%	10,88%	9,48%
Z-score	-0,57	-0,17	0,36	0,37	0,37
Performancetoets +1,28	1,44	1,69	1,82	1,75	1,68
Duration					
Actieve deelnemers	34,0	34,9	36,1	36,3	36,1
Inactieve deelnemers	30,4	31,1	32,1	32,1	31,8
Gewogen duration	29,8	30,6	10,3	32,5	32,0
Interne rekenrente (4)	2,15%	2,23%	0,67%	0,43%	0,98%

1. In 2022 is een groot aantal werkgevers met een 'ambtshalve aansluiting' met terugwerkende kracht omgezet naar de aansluiting 'verplicht zonder personeel'. Dit hoort bij een actie waarbij de werkgeversgegevens van het fonds worden vergeleken met de gegevens die bekend zijn bij het UWV. Dit zorgt voor een afname van het aantal werkgevers ten opzichte van 2021.
2. De reguliere uitvoeringskosten zijn inclusief de kosten die zijn toegerekend aan vermogensbeheer. De cijfers over 2020 zijn hierop aangepast, omdat deze kosten hier niet in waren meegenomen.
3. In de jaarrekening is een toelichting opgenomen bij de opbouw van de vereiste dekkingsgraad en de voornaamste risico's die bij het pensioenfonds van toepassing zijn.
4. In het bestuursverslag wordt een toelichting gegeven op de interne rekenrente.

03 Het pensioenfonds

3.1 Over het pensioenfonds

Contactgegevens

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf
Pompmolenlaan 10C
3447 GK Woerden
Telefoon: (088) 119 80 40
Internet: www.pensioenkappers.nl
E-mail: info@pensioenkappers.nl

3.1.1 Naam en vestigingsplaats

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf (hierna: het pensioenfonds) is opgericht op 1 januari 1970 en statutair gevestigd in Woerden. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41178953. De laatste statutenwijziging vond plaats op 22 december 2022. Het pensioenfonds is lid van de Pensioenfederatie.

3.1.2 Doelstelling

De doelstelling van het pensioenfonds is om de uit de reglementen voortvloeiende verplichtingen voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden na te komen binnen de statuten en relevante wetgeving en in lijn met de voorwaarden die uit de verplichtstelling voortvloeien.

Verplichtstelling

Per 1 januari 2018: De deelneming in de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf is verplicht gesteld voor de werknemers vanaf de eerste dag van de maand, waarin de 21-jarige leeftijd wordt bereikt tot de eerste dag van de maand, waarin de 68-jarige leeftijd wordt bereikt, met dien verstande dat de verplichtstelling niet geldt voor de werknemers, die ingevolge enige beschikking krachtens artikel 3, eerste lid, van de Wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds, zoals deze beschikking op 1 januari 1970 luidde, verplicht zijn tot deelneming in een ander bedrijfstakpensioenfonds.

Per 1 januari 2024 is de verplichtstelling aangepast als gevolg van de verlaging van de toetredingsleeftijd van 21 naar 18 jaar.

3.1.3 Missie, visie, strategie en kernwaarden

Het pensioenfonds heeft in samenspraak met sociale partners voor het pensioenfonds een missie, visie en strategie opgesteld en kernwaarden benoemd.

Missie

Het pensioenfonds is een uitvoerder die in opdracht van sociale partners in de kappersbranche voor de (oud)deelnemers het pensioen zorgvuldig beheert. Hierbij wordt getoetst op financiële haalbaarheid en uitvoerbaarheid.

Visie

Het pensioenfonds kiest voor een (kosten-)efficiënte werkwijze waarbij het bestuur grip houdt op de processen waarvoor het bestuur verantwoordelijk is. Met een transparante opstelling wil het pensioenfonds het draagvlak onder werkgevers en het pensioenbewustzijn bij deelnemers verhogen. Er wordt gestreefd naar een hoog pensioenresultaat voor alle groepen deelnemers.

Strategie

In overleg met sociale partners reageert het bestuur op veranderingen in het maatschappelijk speelveld en in de kappersbranche. De toekomst van de pensioenregeling en van de pensioenuitvoering komen hierbij regelmatig aan de orde. Frequent worden met partijen aan wie activiteiten zijn uitbesteed onderhandelingen gevoerd om de kosten zo laag mogelijk te houden.

Kernwaarden

Het pensioenfonds hanteert de volgende kernwaarden: betrouwbaar, transparant, zichtbaar, kostenbewust en servicegericht.

In 2024 is met alle betrokkenen een traject opgestart om te komen tot een nieuwe missie, visie en strategie met bijpassende kernwaarden.

3.2 Sociale partners in de kappersbranche

De volgende sociale partners in de kappersbranche dragen leden voor het bestuur voor en benoemen leden in het verantwoordingsorgaan:

1. Koninklijke Algemene Nederlandse Kappersorganisatie (ANKO)

Postbus 212

1270 AE Huizen

Telefoonnummer : (035) 525 95 00

2. FNV Mooi

Nachtegaalstraat 37

3581 AC Utrecht

Telefoonnummer : (030) 231 42 21

3. CNV Vakmensen

Postbus 2525

3500 GM Utrecht

Telefoonnummer : (030) 751 10 07

3.3 Het bestuur

3.3.1 Structuur

Het pensioenfonds werkt volgens een paritair bestuursmodel. Het bestuur bestaat uit zes bestuursleden van wie twee van werkgeverszijde, twee van werknemerszijde, één namens pensioengerechtigden en één onafhankelijk bestuurslid. De zittingsperiode is vier jaar en een bestuurslid kan tweemaal worden herbenoemd. Het bestuur heeft een ervaringsplaats voor een stagiair. De stagetermijn is twee jaar, in deze periode wordt de stagiair betrokken in alle commissies. De zittingstermijnen van de bestuursleden en wijzigingen in het bestuur zijn opgenomen in het hoofdstuk personalia.

Jaarlijks rouleert het voorzitterschap tussen beide voorzitters. In 2023 was Gerard van de Kuilen leidinghebbend voorzitter. In 2024 is Rita van Ewijk leidinghebbend voorzitter van het bestuur. Rita van Ewijk heeft in de bestuursvergadering van 9 april 2024 haar vertrek per 1 juli 2024 aangekondigd.

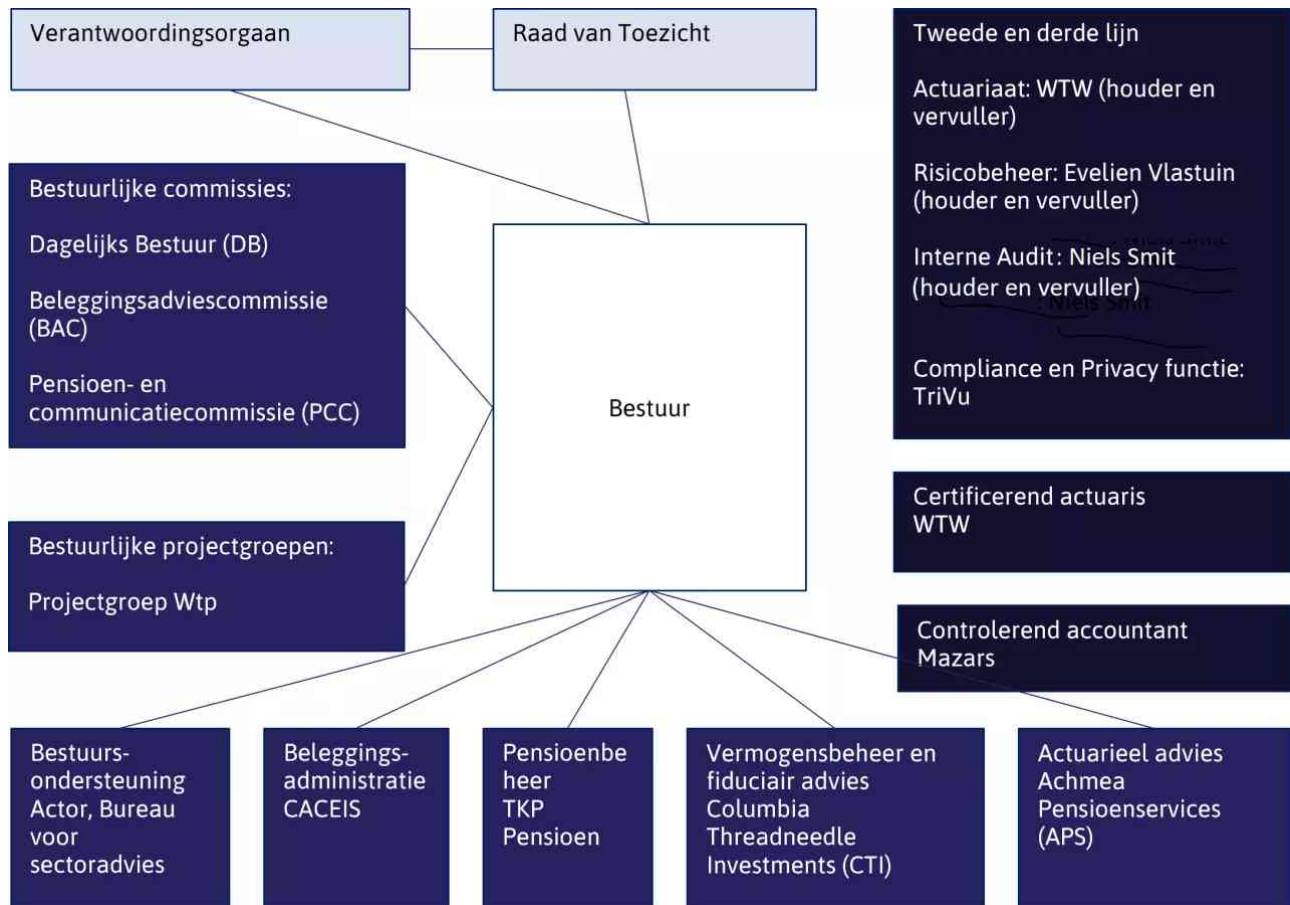
Transparantiedocument

In het transparantiedocument genaamd "hoe werkt het pensioenfonds", beschrijft het bestuur hoe het pensioenfonds zijn organisatie heeft ingericht. Het transparantiedocument is voor het laatst herzien in januari 2024 en staat op de [website](#) van het pensioenfonds.

Organogram

Het pensioenfonds maakt gebruik van een organogram, waarin de verschillende organen, uitbestedingsrelaties, commissies en andere betrokkenen zijn opgenomen.

Organogram Pensioenfonds Kappers 2023

3.3.2 Vergaderingen en overige bijeenkomsten

Bestuursvergaderingen

Het bestuur had in 2023 10 reguliere bestuursvergaderingen gepland. Belangrijke onderwerpen zijn de monitoring van uitbestede werkzaamheden, het beleid van het fonds en de voorbereiding naar de Wtp. Door de verlaging van de toetredingsleeftijd en de juridische procedure met de sociale partners die daarover volgde, waren er extra bestuursvergaderingen nodig. Ook werd een extra bestuursvergadering ingepland over het overbruggingsplan.

Themadagen

Het bestuur organiseerde in 2023 vijfmaal een themabijeenkomst. Op de themabijeenkomst in november was het bestuur te gast bij TKP Pensioen in Groningen. Tijdens deze themabijeenkomsten werden elke keer drie of vier onderwerpen behandeld. Er is gesproken over de zelfevaluatie van het bestuur, DORA, datakwaliteit Wtp, evaluatie IRM-inrichting, het risicopreferentieonderzoek (RPO), maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB), het risicoraamwerk (RSA) en de loonaangifteketen (LAK).

Gezamenlijke vergaderingen

Het bestuur vergaderde in februari en juni 2023 met sociale partners over de ontwikkelingen in de sector, de verlaging van de toetredingsleeftijd, de nieuwe WTP-regeling, de haalbaarheidstoets en de financiële situatie van het pensioenfonds. De geplande vergaderingen in oktober en december werden door sociale partners geannuleerd vanwege de juridische procedure over de pensioenregeling 2024.

Het bestuur vergaderde in mei en december 2023 gezamenlijk met de leden van het verantwoordingsorgaan. In april en september 2023 vergaderde het bestuur met de leden van de raad van toezicht. Daarnaast ontvingen de leden van de raad van toezicht na iedere bestuursvergadering een terugkoppeling van het dagelijks bestuur. Bij enkele bestuursvergaderingen waren leden van de raad van toezicht als toehoorder aanwezig.

3.3.3 Bestuurlijke commissies

In verband met de vele taken van het bestuur heeft het pensioenfonds een aantal bestuurlijke commissies ingesteld. Deze commissies bereiden de besluitvorming door het bestuur voor. Voor de uitvoering van besluiten kan een specifiek mandaat aan de commissies worden verleend. De leden van de bestuurlijke commissies kunnen zich laten bijstaan door externe deskundigen.

De commissies

» **Het dagelijks bestuur (DB)** bestaat uit de werkgeversvoorzitter en de werknemersvoorzitter van het bestuur en bereidt de agenda voor de bestuursvergaderingen en de themadagen voor en bewaakt de samenstelling en het functioneren van het bestuur. Het dagelijks bestuur monitort de sleutelfuncties risicobeheer en interne audit en de uitbesteding van de bestuursondersteuning en de compliance officer. Het dagelijks bestuur is eerste aanspreekpunt bij incidenten, datalekken en klachten. Het dagelijks bestuur vergaderde in 2023 tien keer.

» **De beleggingsadviescommissie (BAC)** bereidt vergaderstukken voor de bestuursvergadering voor ten behoeve van vermogensbeheer en controleert de uitbesteding van het vermogensbeheer. De BAC is tevens verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleggingsbeleid en het monitoren van eerstelijns risico's op vermogensbeheer. De BAC vergaderde in 2023 acht keer, waarvan vier keer over monitoring van de uitbestedingen en vier keer over beleidsonderwerpen.

» **De pensioen- en communicatiecommissie (PCC)** monitort de uitvoering van het communicatiebeleid, bereidt vergaderstukken voor over (de juridische vastlegging van en de actuariële zaken rondom) de pensioenregeling en behandelt werkgevers- en werknemerscasuïstiek. De PCC monitort de pensioenuitvoering en is verantwoordelijk voor de de eerstelijns risico's op actuariel en juridisch vlak en op de uitbesteding van de pensioenuitvoering. De PCC vergaderde in 2023 vier keer.

Vanwege wijzigingen in de bestuurssamenstelling is in januari 2023 de samenstelling van de commissies opnieuw bepaald. Ultimo 2023 is de indeling van de commissies:

Dagelijks Bestuur

Bestuurslid

Rita van Ewijk - Voorzitter

Gerard van de Kuilen - Lid

Beleggingsadviescommissie

Bestuurslid

Gerard Sirks - Voorzitter

Gerard van de Kuilen - Lid

Bestuurslid

Michel Pet - Voorzitter

José Meijer - Lid

Projectgroep Wtp

In september 2022 hebben de sociale partners en het bestuur besloten om een projectgroep samen te stellen met als doelstelling het voorbereiden van de transitie naar de Wtp. De projectgroep Wtp is gevormd uit bestuursleden en sociale partners. Er is een onafhankelijk voorzitter aangesteld en een projectleider. De projectgroep Wtp is in september 2022 van start gegaan. In 2023 heeft de projectgroep Wtp tot en met augustus maandelijks vergaderd. Vanaf september 2023 is de Projectgroep Wtp tijdelijk stilgelegd aangaande de juridische procedure over de pensioenregeling 2024. Na afronding van een mediation traject is per april 2024 de Stuurgroep Wtp van start gegaan.

3.4 De raad van toezicht

De raad van toezicht is als intern toezichtsorgaan belast met het toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag. De raad van toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het fonds van normen uit de Code Pensioenfonds. De zittingstermijnen van de leden van de raad van toezicht en wijzigingen in de raad van toezicht zijn opgenomen in het hoofdstuk personalia.

De raad van toezicht vergaderde in 2023 vier keer. Daarnaast vergaderde de raad van toezicht tweemaal gezamenlijk met het bestuur en tweemaal gezamenlijk met het verantwoordingsorgaan. Tijdens diverse bestuursvergaderingen en themadagen waren leden van de raad van toezicht als toehoorder aanwezig. Het dagelijks bestuur heeft in 2023 na elke bestuursvergadering afstemming gehad met de raad van toezicht.

De raad van toezicht doet in hoofdstuk 11 verslag van zijn bevindingen over 2023.

3.5 Het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft als taak een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur gevoerde beleid en over de beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast is het verantwoordingsorgaan bevoegd om het bestuur te adviseren over tien, in de Pensioenwet genoemde, besluiten.

Het verantwoordingsorgaan vergaderde in 2023 regulier vier keer. Daarnaast vergaderde het verantwoordingsorgaan tweemaal gezamenlijk met het bestuur en tweemaal gezamenlijk met de raad van toezicht. In juli 2023 is een themadag gehouden. Op deze themadag heeft een verdieping plaatsgevonden op de onderwerpen transitie-FTK, overbruggingsplan en evenwichtigheid. In augustus 2023 werd een extra verandering van het verantwoordingsorgaan ingelast om advies te kunnen geven bij het overbruggingsplan.

Het verantwoordingsorgaan doet in hoofdstuk 11 verslag van zijn bevindingen over 2023.

3.6 Uitbestede werkzaamheden

3.6.1 Vermogensbeheer

Fiduciair management

Het bestuur heeft voor de uitvoering van het fiduciair management een overeenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten met Columbia Threadneedle Investments. De overeenkomst kent een opzegtermijn van drie maanden voor het pensioenfonds en een opzegtermijn van zes maanden voor Columbia Threadneedle Investments.

Het pensioenfonds ontving in 2023 elke maand en elk kwartaal van Columbia Threadneedle Investments rapportages met betrekking tot vermogensbeheer en vastgoedbeheer en elk kwartaal een risicorapportage. Het pensioenfonds ontving ook elk kwartaal rapportages over maatschappelijk verantwoord beleggen en over compliance. Deze rapportages werden in de BAC en in de bestuursvergaderingen besproken.

Het pensioenfonds heeft op basis van de ISAE-rapportage geconcludeerd dat de interne beheersing van voldoende niveau is om een betrouwbare dienstverlening te kunnen waarborgen.

Beleggingsadministratie

De financiële beleggingsadministratie van het pensioenfonds is uitbesteed aan CACEIS.

Het pensioenfonds heeft op basis van de ISAE-rapportage geconcludeerd dat de interne beheersing van voldoende niveau is om een betrouwbare beleggingsadministratie te kunnen waarborgen.

3.6.2 Pensioenbeheer

Het pensioenfonds heeft voor de uitvoering van het pensioenbeheer met ingang van 1 januari 2021 een overeenkomst voor vijf jaar met een opzegtermijn van twaalf maanden gesloten met TKP Pensioen.

TKP heeft een ISAE 3402 rapportage over 2023 geleverd. Het pensioenfonds heeft op basis van de rapportage geconcludeerd dat de interne beheersing van voldoende niveau is om een betrouwbare administratie te kunnen waarborgen.

TKP rapporteert elk kwartaal over de realisatie van de SLA-normen waaraan de dienstverlening moet voldoen. Deze rapportage wordt in de PCC en in de bestuursvergadering besproken.

3.6.3 Bestuursondersteuning

De bestuursondersteuning is ondergebracht bij Actor Bureau voor sectoradvies. Het pensioenfonds heeft voor de uitvoering van de bestuursondersteuning een overeenkomst voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van een jaar afgesloten met Actor.

Naast de bestuursondersteuning wordt door het bestuur ook gebruik gemaakt van de juridische ondersteuning van Actor en werd tot 1 mei 2023 de Manager Interne Audit van Actor ingezet als sleutelfunctiehouder interne audit. Hiervoor is een addendum op de overeenkomst gesloten.

Actor rapporteert elk kwartaal over de realisatie van de normen waaraan de diensten moeten voldoen middels een SLA-rapportage. Deze rapportage wordt in het dagelijks bestuur en in de bestuursvergadering besproken.

Actor heeft in maart 2020 een ISO-27001 certificering ontvangen welke in maart 2023 is verlengd voor een periode van 3 jaar.

3.6.4 Tweede- en derdelijns functionarissen

Het bestuur maakt gebruik van de sleutelfuncties zoals die volgens de IORP-richtlijn zijn voorgeschreven. De sleutelfuncties risicobeheer en actuariael maken onderdeel uit van de tweede lijn en de sleutelfunctie interne audit is onderdeel van de derde lijn.

Sleutelfunctie actuariaat

De actuariële functie houdt toezicht op en beoordeelt de actuariële activiteiten. Daarnaast wordt een bijdrage geleverd aan het doeltreffend toepassen van het risicobeheer. Het beleid met betrekking tot de actuariële activiteiten wordt schriftelijk vastgelegd en driejaarlijks geëvalueerd. De certificerend actuaris is aangewezen als houder en vervuller van de sleutelfunctie actuariaat.

Sleutelfunctie risicobeheer

De risicobeheerfunctie houdt toezicht op de effectiviteit en kwaliteit van het integrale risicomanagement. Daarnaast bewaakt de risicobeheerfunctie dat het risicomanagement op voldoende niveau blijft en meebeweegt met relevante ontwikkelingen. De houder van de sleutelfunctie is tevens de vervuller en is extern ingehuurd.

Sleutelfunctie interne audit

De interne auditfunctie evalueert periodiek of de interne controlemechanismen en de andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere bedrijfsvoering adequaat en doeltreffend zijn. Zowel de sleutelfunctiehouder als de vervuller van de sleutelfunctie interne audit zijn extern ingehuurd. Het beleid met betrekking tot de interne audit wordt schriftelijk vastgelegd in een meerjaren auditplan dat na de jaarlijkse evaluatie wordt doorgerold.

Compliance en Privacy Officer

De compliance officer voert de toetsing aan de gedragscode uit. De compliance officer ziet tevens toe op de naleving van de door het bestuur vastgestelde klokkenluidersregeling. Zo kunnen leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan of de raad van toezicht rapporteren over onregelmatigheden binnen het pensioenfonds zonder gevaar voor hun eigen positie. De Compliance en Privacy Officer is extern ingehuurd.

3.6.5. Overige ondersteuning en adviseurs

Naast de reeds benoemde uitbestedingsrelaties heeft het pensioenfonds zich in 2023 bij zijn werkzaamheden laten controleren, ondersteunen en adviseren door onder meer een:

- Adviserend actuaris
- Certificerend actuaris
- Controlerend onafhankelijk accountant
- Advocaat

In hoofdstuk 9 zijn de gegevens van alle uitbestedingsrelaties, ondersteuning en adviseurs waarmee het pensioenfonds een meerjarige relatie heeft opgenomen.

3.6.6. Evaluatie uitbestede werkzaamheden

Conform het uitbestedingsbeleid voert het bestuur jaarlijks een evaluatiegesprek met elke uitbestedingsrelatie waarin diverse aspecten van de uitbesteding geëvalueerd worden. In het uitbestedingsbeleid is de leidraad voor de vragenlijst opgenomen.

3.7 Toezichthouders

Drie externe toezichthouders zijn belast met het toezicht op pensioenfondsen. Dit zijn de Autoriteit Financiële Markten (AFM), De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

3.7.1 AFM

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, waaronder het bewaken van de informatie die pensioenfondsen verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid.

Selfassessment duurzaamheid

Per 10 maart 2021 is de Europese verordening inzake informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector van toepassing: de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). De AFM deed op 2 augustus 2023 de uitvraag "rapportage SFDR 2023". De AFM beoogt door middel van dit onderzoek vast te stellen of en op welke manier pensioenfondsen invulling geven aan de informatievereisten uit de SFDR. Op 19 september 2023 stuurde het pensioenfonds de gevraagde gegevens aan de AFM toe. In november 2023 publiceerde de AFM de resultaten in het rapport "SFDR in de praktijk: blijvende aandacht nodig". AFM concludeerde dat de transparantie over de integratie van duurzaamheidsrisico's concreter kan en stelde vast dat een groot aantal beheerders de classificatie van hun fonds heeft bijgesteld van een fonds met een duurzame doelstelling naar fonds dat duurzame kenmerken promoot. Pensioenfondsen Kappers kwalificeert zich overigens als een fonds dat geen positieve duurzaamheidskenmerken bevordert.

Communicatieplan Wtp

Op 3 juli 2023 stuurde de AFM het pensioenfonds een brief over het indienen van het communicatieplan Wtp. In de brief was aandacht voor de nieuwe toezichtsnormen in de Pensioenwet. De AFM houdt nieuw ook toezicht op keuzebegeleiding, risicopreferentieonderzoek, opdrachtbevestiging klachtenprocedures en scenariobedragen. Daarnaast is ingegaan om de communicatievereisten tijdens de transitie naar de Wtp en het communicatieplan Wtp dat uiterlijk 1 juli 2025 bij de AFM moet worden ingediend.

Kostentransparantie

Het bestuur van het pensioenfonds vindt transparantie over kosten van groot belang. Het bestuur liet een benchmarkrapport opstellen en vergeleek de kosten van het pensioenfonds met andere benchmarkrapporten en cijfers van DNB. Ook in het jaarverslag besteedt het bestuur ruim aandacht aan dit onderwerp in hoofdstuk 5.

Toezichtsrapportage

Het pensioenfonds levert jaarlijks de toezichtsrapportage aan de AFM. De AFM publiceert op basis van alle ontvangen toezichtsrapportages een generiek rapport "Sectorbeeld Pensioenmarkt".

Uniform Pensioenoverzicht

Alle deelnemers en gepensioneerden ontvingen in juni een uniform pensioenoverzicht (UPO) in de digitale omgeving. De actieve deelnemers en de gepensioneerden ontvangen hierover een notificatiebrief of -mail. Het te bereiken pensioen is hierop getoond in drie scenario's: een pessimistisch, een verwacht en een optimistisch (economisch) scenario. Het bestuur hanteert rekenmethodiek URM1; een vereenvoudigde rekenmethode.

Ex-partners met een recht op bijzonder partnerpensioen ontvingen in 2019 voor de laatste keer een UPO. In 2024 zullen zij opnieuw een UPO ontvangen.

Hoogte en risico's van pensioen

Het bestuur van het pensioenfonds wil graag transparant zijn over de risico's van pensioen. De risicohouding van het pensioenfonds is openbaar en beschikbaar via de website van het pensioenfonds. In de communicatie naar deelnemers is het pensioenfonds open over de kans op een verlaging van het pensioen.

Pensioen 1-2-3

Het pensioenfonds maakt gebruik van pensioen 1-2-3. Hierin krijgt de werknemer gelaagd informatie over de pensioenregeling. Laag 1 betreft een samenvatting van de pensioenregeling, in laag 2 is meer informatie over alle onderwerpen te vinden en in laag 3 zijn alle regels en het beleid van het pensioenfonds opgenomen.

3.7.2 DNB

DNB is als toezichthouder belast met prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen en dus ook op pensioenfondsen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Het pensioenfonds informeert DNB over alle wijzigingen in statuten, reglementen en in de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN). Tevens dient het pensioenfonds jaarlijks uiterlijk 30 juni het jaarverslag en de daarbij behorende verslagstaten ter beoordeling door DNB in. Elke maand en elk kwartaal rapporteert het pensioenfonds aan DNB over zijn financiële positie en eenmaal per jaar - indien van toepassing - dient het een herstelplan in. Ook wordt over de uitkomsten van de haalbaarheidstoets aan DNB gerapporteerd. Tot slot worden benoemingen van bestuursleden en leden van de raad van toezicht vooraf ter toetsing aan DNB voorgelegd.

In 2023 zijn geen boetes door DNB opgelegd. Ook heeft DNB geen aanwijzingen gegeven, geen bewindvoerder aangesteld of bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming.

Van DNB heeft het pensioenfonds in 2023 brieven ontvangen inzake actuele thema's voor pensioenfondsen. Onderstaand worden de fonds specifieke onderwerpen toegelicht waarover het pensioenfonds in 2023 met DNB heeft gecorrespondeerd of gesproken.

Melding sleutelfunctiehouder risicobeheer

In 2021 heeft DNB het bestuur gevraagd om een verbeterplan op te stellen naar aanleiding van de bestuurlijke zelfevaluatie en om nieuw beleid op te stellen voor sleutelfunctiehouders. Op 14 oktober 2022 stemde DNB in met de opvolging van het verbeterplan onder de voorwaarde dat in 2023 een evaluatie van het beleid sleutelfunctiehouders wordt uitgevoerd. Deze evaluatie is in maart 2023 uitgevoerd en het resultaat is gedeeld met DNB. Het bestuur is van oordeel dat de boogde verbetering van het sleutelfunctiehouderschap is bereikt met de nieuwe gekozen werkwijze.

Verlagen toetredingsleeftijd

Als onderdeel van de Wtp is de toetredingsleeftijd per 1 januari 2024 verlaagd van 21 naar 18 jaar. Hierdoor zou de pensioenregeling fiscaal bovenmatig worden. Er ontstond een juridisch geschil met de sociale partners over de benodigde oplossing. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 4.2.2. Het bestuur had in 2023 veelvuldig contact met DNB over de pensioenregeling 2024 en de situatie met sociale partners. Ook had DNB gesprekken met de raad van toezicht.

Vragenlijst nieuwe Wtp-pensioenregeling

In 2023 heeft DNB voor de derde keer een uitvraag gedaan over de nieuwe Wtp-pensioenregeling. Het bestuur heeft de ingevulde vragenlijst op 31 oktober 2023 via het digitale loket aan DNB toegezonden. Op 31 januari 2024 heeft DNB het bestuur gevraagd een toelichting te geven op de vier potentiële risico's die zij zien vanuit de beantwoording van de vragenlijst.

Niet-financiële risico's

DNB doet jaarlijks een sectorbrede uitvraag over de (niet-) financiële risico's. Het bestuur heeft de NFR-uitvraag 2023 op 5 juni 2023 via het digitale loket aan DNB toegezonden.

Haalbaarheidstoets

In april 2023 werd de haalbaarheidstoets door de adviserend actuaris uitgevoerd. Op 20 juni 2023 werd de haalbaarheidstoets door het bestuur vastgesteld. In paragraaf 5.2.5 is meer informatie over de haalbaarheidstoets opgenomen.

Herstelplan en overbruggingsplan

Op 22 maart heeft het pensioenfonds een geactualiseerd herstelplan ingediend. Op 23 mei heeft DNB ingestemd met dit geactualiseerde herstelplan. Het pensioenfonds besloot in augustus 2023 om over te stappen van het reguliere FTK naar het transitie FTK en heeft om deze reden een overbruggingsplan opgesteld. Het overbruggingsplan is op 24 augustus 2023 bij DNB ingediend en op 12 oktober 2023 heeft DNB ingestemd met dit overbruggingsplan. In paragraaf 5.2.4 is meer informatie over het overbruggingsplan opgenomen.

Toetsing voorgenomen benoemingen

In 2023 was sprake van een herbenoeming die ter toetsing aan DNB is voorgelegd. Dit betrof de herbenoeming van de voorzitter van de raad van toezicht, mevrouw De Graaf. DNB constateerde dat er geen feiten of omstandigheden waren die aanleiding zouden geven tot het opnieuw toetsen van de geschiktheid en/of betrouwbaarheid van mevrouw De Graaf en bevestigde akkoord te gaan met deze herbenoeming.

Mitigerende brief informatiebeveiliging

Begin 2023 ontving het pensioenfonds van DNB de beoordeling van de risico-inschattingen middels het "risicobeeld". Dit risicobeeld werd op 13 februari 2023 in een persoonlijk gesprek door DNB toegelicht. Na dit gesprek volgde op 17 februari 2023 een mitigerende brief van DNB met het verzoek om de controls op informatiebeveiliging medio 2024 op het vereiste niveau te brengen. Het bestuur heeft een plan van aanpak opgesteld waarmee eind 2023 een informatiebeveiligingsbeleid en -plan werd opgeleverd, zodat de werking van de controls medio 2024 aangetoond kan worden.

Eigen Risico Beoordeling

Ten minste eens in de drie jaar voert het pensioenfonds een eigen risico beoordeling (hierna: ERB) uit. In 2023 moest het pensioenfonds opnieuw een reguliere ERB uitvoeren om aan de driejaarlijkse termijn te voldoen. Tegelijkertijd werkt het pensioenfonds aan de voorbereiding van een belangrijk strategisch besluit: de transitie in het kader van de Wtp. Na deze transitie beoogt het pensioenfonds een kostenbesparing te realiseren via consolidatie. Deze ontwikkelingen zijn triggers om een tussentijdse ERB uit te voeren. In vooruitblik op de verwachte tussentijdse ERB heeft het bestuur ervoor gekozen om als aanvulling op de reguliere ERB een verdiepende vraag te behandelen: Welke impact heeft de transitie naar de solidaire premieregeling en de daaropvolgende beoogde consolidatie voor de integrale risicobeheersing van het fonds? De ERB werd op 8 juni 2023 aan DNB toegezonden.

Melding cloud transitie TKP

De pensioenuitvoeringsorganisatie TKP besloot in 2023 zijn IT-landschap naar de cloud over te brengen. Hiervoor werd Amazon Web Services (AWS) geselecteerd. In september 2023 beoordeelde het bestuur het clouddossier van TKP en stelde een risicoanalyse op bij de transitie naar de cloud. Het bestuur oordeelde dat de restrisico's (netto risico's) acceptabel zijn en stemde in met de transitie. Op 23 oktober 2023 werd de transitie naar de cloud via het digitale meldingsformulier aan DNB gemeld.

3.7.3 Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is de onafhankelijke toezichthouder die de bescherming van persoonsgegevens bevordert en bewaakt. De AP houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens. Pensioenfondszen zijn verplicht om incidenten met een datalek te melden bij de AP. In paragraaf 4.7.4 zijn de incidenten bij het pensioenfonds beschreven waarvan een melding van een datalek is gedaan bij de AP. Door de AP zijn in 2023 geen sancties opgelegd zoals een boete, een last onder dwangsom, een verwerkingsverbod, een berisping of een waarschuwing.

04 Bestuur & beleid

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk doet het bestuur verslag van de wijze waarop gereageerd is op de veranderende wet- en regelgeving, geeft het een toelichting op het uitgevoerde beleid en wordt ingegaan op het eigen functioneren. Het beleggingsbeleid, communicatiebeleid en risicobeleid zijn in separate hoofdstukken opgenomen.

4.2 Participatie in speelveld

De wet- en regelgeving waar pensioenfondsen mee te maken hebben, is voortdurend in ontwikkeling. Het bestuur en de sociale partners volgen de ontwikkelingen en bereiden zich voor op de veranderingen. Zij proberen op diverse manieren aandacht te vragen voor de gevolgen die veranderingen in wet- en regelgeving hebben voor deelnemers en werkgevers in de sector. Zij brengen de specifieke kenmerken van het pensioenfonds onder de aandacht bij de beleidsmakers en toezichthouders. Deze paragraaf beschrijft de belangrijkste ontwikkelingen in wet- en regelgeving en de wijze waarop ingespeeld is op deze wijzigingen.

4.2.1 Wet Toekomst Pensioen

Het kabinet heeft in 2019 samen met werknemers- en werkgeversorganisaties een pensioenakkoord gesloten met nieuwe afspraken. Die afspraken zijn uitgewerkt in de Wet toekomst pensioenen (Wtp). De Wet kent 3 doelen: een aanvullend pensioen dat sneller stijgt, een persoonlijker en duidelijker pensioenopbouw, en een pensioenstelsel dat beter aansluit bij het gegeven dat mensen niet meer 40 jaar bij één baas werken. In december 2022 werd de nieuwe Wet aangenomen door de Tweede Kamer en in mei 2023 stemde ook de Eerste Kamer in met de Wet.

In september 2022 is de projectgroep Wtp van start gegaan, waarin sociale partners en bestuursleden samen werken aan de nieuwe pensioenregeling. In de projectgroep worden keuzes rondom het soort contract, de inrichting en de communicatie voorbereid. Er is gekozen voor de solidaire pensioenregeling (SPR) waarbij sociale partners de intentie hebben uitgesproken de reeds opgebouwde pensioenen in te geven.

De projectgroep is in augustus 2023 voor het laatst bij elkaar geweest. Als gevolg van de juridische procedure aangespannen door sociale partners over de pensioenregeling 2024 (zie 4.2.2), was het niet langer mogelijk te werken aan de nieuwe pensioenregeling. Met mediation is in het eerste kwartaal van 2024 gewerkt aan herstel van de onderlinge relatie en is overeenstemming bereikt over een herstart van het project Wtp in mei 2024.

4.2.2 Verlagen toetredingsleeftijd

Onderdeel van de Wtp is een verlaging van de toetredingsleeftijd naar 18 jaar. Deze wetgeving is per 1 januari 2024 ingegaan. Het doel van deze bepaling is het voorkomen dat jongeren die op deze leeftijd een volwaardige baan hebben, pensioenopbouw mislopen.

In de kappersbranche heeft dit tot gevolg dat op 1 januari 2024 ruim 2.000 kappers en kapsters van 18, 19 en 20 jaar als deelnemer tot het pensioenfonds zijn toegetreden.

De verlaging van de toetredingsleeftijd heeft gevolgen voor de toets van de fiscaal maximale pensioenopbouw. Omdat de pensioenregeling geen franchise heeft, wordt de pensioenopbouw jaarlijks getoetst. Aangezien de deelnemers van 18, 19 en 20 jaar vaak minder verdienen dan het wettelijk minimumloon van een 21-jarige zal hun pensioenopbouw tot 21 jaar doorgaans fiscaal bovenmatig zijn. Uit het inkomen van de minstverdienende 18-jarige, volgt dat de pensioenopbouw voor alle deelnemers per 2024 nihil moet worden.

Het bestuur en de sociale partners hebben daarom in april 2023 in een gezamenlijke brief aan Minister Schouten aandacht gevraagd voor dit onbedoelde, nadelige effect. In juli 2023 vond een gesprek plaats op het Ministerie. Omdat er geen oplossing leek te komen, bereikten de sociale partners overeenstemming over een nieuwe pensioenregeling voor 2024: de zogenaamde drempelregeling. Hierbij wordt alleen pensioen opgebouwd over het salaris wat boven het wettelijk minimumloon ("de drempel") voor een 21-jarige ligt. Het bestuur kon de uitvoering van deze drempelregeling niet aanvaarden omdat de invoering van een drempelregeling zou leiden tot uitvoeringstechnische risico's, waardoor er geen sprake zou zijn van beheerste en integere bedrijfsvoering. De sociale partners probeerden daarop via een juridische procedure jegens zowel het bestuur als TKP Pensioen (als uitvoerder) een onderzoek naar de uitvoering van een drempelregeling af te dwingen. De rechter stelde de sociale partners in het ongelijk: het bestuur stond in zijn recht de uitvoering van een drempelregeling niet te aanvaarden.

De nijpende situatie voor de pensioenregeling in de kappersbranche is door sociale partners ook onder de aandacht van kamerleden gebracht. In oktober 2023 werd het amendement in de Tweede Kamer aangenomen waarmee voor (met name) de kappersbranche een uitzondering werd gemaakt op de fiscale toets voor de periode vanaf 1 januari 2024 tot 1 januari 2026. In december 2023 werd het amendement ook aangenomen in de Eerste Kamer. De pensioenopbouw kon hierdoor in 2024 een percentage van het salaris blijven, ook voor de nieuwe groep van 18-20 jarigen. De kosten die het pensioenfonds heeft moeten maken voor de juridische procedure zijn in de jaarrekening verantwoord onder de projectkosten.

4.2.3 Vrijstellingsregeling

Op grond van artikel 142 van de Pensioenwet kan vrijstelling worden verleend van de hersteltermijn van tien jaar en van het aantal van zes meetmomenten voor het doorvoeren van een MVEV-korting. De vrijstelling kan worden verleend na overleg met De Nederlandsche Bank (DNB) als sprake is van een uitzonderlijke economische situatie waardoor een groot aantal pensioenfonds niet kan voldoen aan de bij wet gestelde eisen aan het VEV en het MVEV. In 2019 heeft de minister van deze bevoegdheid gebruik gemaakt wegens een zeer sterke daling van de langetermijnrente. Vanwege de coronacrisis was in 2020 en 2021 opnieuw sprake van een uitzonderlijke economische situatie.

Bij het aannemen van de Wtp door de Tweede Kamer in december 2022 is uitgesproken dat door de oorlog in Oekraïne sprake is van een bijzondere economische situatie waardoor een te groot aantal fondsen niet kon voldoen aan de eisen van het huidige financieel toetsingskader (FTK) en pensioenfonds nog geen gebruik kunnen maken van het transitie-ftk. Daardoor kon sprake zijn van onnodige kortingen in 2023 voor fondsen die van plan zijn in te varen. Daarom werd ook in 2023 uitvoering gegeven aan de vrijstellingsregeling om onnodige kortingen in 2023 voor pensioenfonds die van plan zijn in te varen, te voorkomen.

Het pensioenfonds voldeed aan de voorwaarden en maakte in 2023 wederom gebruik van de vrijstellingsregeling, waarmee een MVEV-korting kon worden voorkomen.

4.2.4 Transitie-FTK

Pensioenfonds hebben de mogelijkheid om tijdens de transitieperiode naar de nieuwe Wtp-regeling gebruik te maken van het zogenoemde transitie-FTK. Hierdoor kan een pensioenfonds in de transitieperiode al voorsorteren op de nieuwe regels die van kracht gaan worden. Een pensioenfonds kan meerdere redenen hebben om te kiezen voor het transitie-FTK:

- Versoepelen of voorkomen van een noodzakelijke korting;
- Eerder verlenen van toeslagen; pensioenfonds worden in de gelegenheid gesteld om eerder (al bij een lagere dekkingsgraad) en meer te kunnen indexeren. Deze optie wordt op opportuun bij een dekkingsgraad groter dan 105%.
- Verruimen van beleggingsbeleid. Onder het transitie-FTK zijn meer mogelijkheden om een aangepast beleggingsbeleid te voeren zonder de restricties van het huidige FTK (onder andere het niet vergroten risicoprofiel tijdens een tekortsituatie).

Pensioenfonds Kappers heeft ervoor gekozen om gebruik te maken van het transitie-FTK. De reden om te opteren voor het transitie-FTK was het risico dat, als het bestuur gebruik zou blijven maken van het reguliere FTK, eind 2023 het pensioenfonds niet aan het minimaal vereist vermogen zou voldoen. Het bestuur zou in dat geval genooddakt zijn een korting door te voeren. Het bestuur ziet het korten van de opgebouwde aanspraken als het ultimatum remedium; korten moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Vanwege de lange looptijd van de verplichtingen en het relatief kleine aandeel uitkeringen, meent het bestuur dat het voorkomen van kortingen ook economisch verantwoord is.

Het bestuur heeft het toeslagbeleid niet gewijzigd. Het verlenen van toeslagen voorafgaand aan het moment van overgaan naar het nieuwe pensioenstelsel vergroot naar de mening van het bestuur de kans op een eventuele korting op het moment van invaren.

Het pensioenfonds heeft vervolgens een overbruggingsplan opgesteld en ter advies aan het verantwoordingsorgaan voorgelegd. Het verantwoordingsorgaan heeft hierop positief geadviseerd. Wel heeft het verantwoordingsorgaan het bestuur gevraagd om, als de financiële positie van het pensioenfonds in 2024 verder

verbetert, toch gebruik te maken van de mogelijkheid om eerder toeslagen te verlenen en daarom het toeslagbeleid aan te passen. Het bestuur heeft toegezegd in de eerste helft van 2024 een onderzoek verrichten naar de mogelijkheden om het toeslagbeleid te wijzigen en zo ja, onder welke voorwaarden.

Pensioenfonds Kappers heeft in augustus het overbruggingsplan bij DNB ingediend. DNB heeft ingestemd met het overbruggingsplan.

4.3 Gevoerd beleid

Deze paragraaf beschrijft het beleid van het pensioenfonds en de wijze waarop het beleid is aangepast aan (wijzigingen in) wet- en regelgeving. Een beschrijving van de volledige pensioenregeling is opgenomen in hoofdstuk 10.

4.3.1 Toeslagbeleid

Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre de ingegane pensioenen en de opgebouwde pensioenaanspraken verhoogd kunnen worden door het verlenen van een toeslag. Dit is alleen mogelijk voor zover de beschikbare financiële middelen van het pensioenfonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Het bestuur moet rekening houden met de strikte eisen die de Wet aan de dekkingsgraad van het pensioenfonds stelt voordat geïndexeerd kan worden. Het besluit van het bestuur vindt mede plaats op basis van advies van de adviserend actuaaris.

Het bestuur heeft de ambitie om jaarlijks per 1 oktober een toeslag te verlenen voor alle groepen (deelnemers, slapers en pensioengerechtigden) op basis van de stijging van de CBS-consumentenprijsindex. Het uitgangspunt is dat de ruimte die de Wet biedt voor toeslagverlening, zoveel mogelijk benut wordt. Dit is echter geen zekerheid; actuele ontwikkelingen kunnen aanleiding zijn om hiervan af te wijken.

In 2023 kon het pensioenfonds toeslag verlenen bij een beleidsdekkingsgraad boven 110%. De beleidsdekkingsgraad kwam in 2023 niet boven 110%. Er was dus geen ruimte voor verhoging van de pensioenen. Omdat het bestuur verwacht dat er komende jaren geen toeslag verleend kan worden is op het jaarlijks pensioenoverzicht opgenomen: *"De afgelopen jaren heeft Pensioenfonds Kappers de pensioenen niet kunnen verhogen. Hiervoor was onze financiële situatie niet goed genoeg. De verwachting is dat we ook de aankomende jaren de pensioenen niet kunnen verhogen"*. Ten opzichte van de geambieerde toeslagverlening bedraagt de cumulatieve achterstand over de periode vanaf 2006 tot en met 2023 (exclusief de kortingen in 2013 en 2014) circa 40%.

4.3.2 Kortingsbeleid

Uit het herstelplan kan blijken dat er maatregelen nodig zijn om ervoor te zorgen dat het vermogen aan het einde van de herstelperiode het niveau van het vereist eigen vermogen (VEV) bereikt. Zoals in het crisisplan beschreven, is één van de maatregelen het verlagen van de opgebouwde (en mogelijk al in uitkering zijnde) pensioenaanspraken, een VEV-korting. Het bestuur smeert eventuele verlagingen uit over de maximaal toegestane periode van 10 jaar. Jaarlijks wordt de financiële situatie opnieuw beoordeeld aan de hand van een herstelplan en wordt de eventueel benodigde VEV-korting berekend.

Uit de actualisatie van het herstelplan per 1 januari 2023 bleek dat het pensioenfonds binnen de wettelijke hersteltermijn van 10 jaar kan herstellen. Er was geen VEV-korting nodig.

Als het fonds zich vijf jaar lang in een situatie van dekkingstekort bevindt, vereist de pensioenwet dat er maatregelen genomen worden. Eén van de maatregelen is het onvoorwaardelijk verlagen van de opgebouwde en mogelijk al in uitkering zijnde pensioenaanspraken, een MVEV-korting. Bij een totaal benodigde onvoorwaardelijke korting lager of gelijk aan 3,0% wordt deze in één jaar doorgevoerd. Indien de benodigde onvoorwaardelijke korting hoger is dan 3,0%, dan kan de korting over een langere periode worden uitgesmeerd.

Minister Koolmees heeft pensioenfonds met een noodmaatregel, de zogenaamde vrijstellingsregeling, onder voorwaarden de mogelijkheid geboden om een dergelijke MVEV-korting in 2023 te voorkomen. Het pensioenfonds voldeed aan de voorwaarden en heeft ook in 2023 gebruik gemaakt van de vrijstellingsregeling waarmee een MVEV-korting voorkomen werd.

Het bestuur van Pensioenfonds Kappers heeft in juni 2023 besloten over te stappen van het reguliere FTK naar het transitie-FTK. Hier is voor gekozen omdat de eisen inzake het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) en vereist eigen vermogen (VEV) onder het transitie-FTK vervallen, waardoor de kans dat het pensioenfonds per 31 december 2023 over moet gaan tot korten kleiner wordt. In augustus 2023 is het overbruggingsplan bij DNB ingediend.

4.3.3 Premiebeleid

Het bestuur hanteert voor berekening van de kostendekkende premie de dempingsmethodiek op basis van het verwacht rendement. Om te toetsen of de premie passend is bij ingekochte pensioenaanspraken houdt het bestuur de zogenaamde "premedekkingsgraad" in de gaten. Dit is de verhouding tussen de ontvangen premie en de toename van de technische voorzieningen als gevolg van de met de premie ingekochte aanspraken.

Als blijkt dat de kostendekkende premie voor het volgende jaar hoger dreigt te worden dan de geldende vastgestelde premie, treedt het bestuur zo spoedig mogelijk in overleg met sociale partners. Sociale partners besluiten uiterlijk vóór 1 december of zij de premie voor het volgende jaar verhogen tot het kostendekkende niveau, of dat zij de pensioenovereenkomst zodanig aanpassen dat de op dat moment geldende premie weer kostendekkend is. Als de sociale partners niet vóór 1 december tot besluitvorming zijn gekomen, stelt het bestuur van het fonds de premie voor het volgende jaar op kostendekkend niveau vast.

Als gevolg van de ontwikkelingen op inflatie, arbeidsongeschiktheid, levensverwachting, deelnemersbestand en uitvoeringskosten moest voor dezelfde pensioenregeling de premie per 1 januari 2023 stijgen naar 13,9% van het salaris.

In 2023 besloot het bestuur gebruik te maken van het eenmalige overgangsrecht 36b van het Besluit FTK waarmee het verwacht rendement op vastrentende waarden opnieuw voor 5 jaar vastgelegd wordt. De premie per 1 januari 2024 kon hierdoor 13,9% van het salaris blijven bij een hogere pensioenopbouw van 0,86%. Het bestuur oordeelde dat dit evenwichtig is omdat de premiedekkingsgraad ver boven de 100% ligt.

In paragraaf 5.2.2 wordt een nadere toelichting gegeven bij de ontwikkeling en de samenstelling van de premie.

4.3.4 Beleggingsbeleid

In 2021 is voor het laatst een ALM-studie uitgevoerd. Mede op basis van deze ALM-studie zijn besluiten genomen over het strategisch beleggingsbeleid. In hoofdstuk 6 wordt een nadere toelichting op het beleggingsbeleid gegeven.

4.3.5 Risicohouding

Het pensioenfonds heeft in overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan de risicohouding van het pensioenfonds ingevuld. Dit betreft een risicohouding op korte en op lange termijn.

Risicohouding korte termijn

Bij de uitvoering van het feitelijke beleggingsbeleid worden bandbreedtes gehanteerd rondom het strategisch beleid. Het gekozen strategisch beleggingsbeleid leidt tot een vereist eigen vermogen van 17,6% van de technische voorzieningen. De bandbreedtes uit het beleggingsbeleid zijn daarom vertaald naar een bandbreedte rondom het vereist eigen vermogen. De toegestane bandbreedte rondom het vereist eigen vermogen bedraagt 3%-punt naar boven en 3%-punt naar beneden.

Risicohouding lange termijn

Bepalend voor de risicohouding op lange termijn is het pensioenresultaat. Berekend wordt onder een groot aantal door DNB voorgeschreven scenario's welk bedrag aan pensioen wordt uitgekeerd over de komende 60 jaar. Dit wordt gedeeld door het bedrag dat zou zijn uitgekeerd als altijd was geïndexeerd met de prijsinflatie en nooit was gekort. Het percentage dat hieruit voortvloeit, geeft een indicatie voor de mate waarin het pensioen waardeverloopt. Bepalend zijn de mediaan (de middelste waarde van de doorgerekende scenario's) en het zogenaamde slechtweerscenario. Dit is het scenario waarvoor geldt dat in 5% van de gevallen een slechter resultaat wordt bereikt en in 95% een beter resultaat.

In overleg met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan zijn vanaf 2020 de volgende ondergrenzen vastgesteld ten aanzien van:

- Het verwachte pensioenresultaat (mediaan) vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen > ondergrens van 90%;
- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds > ondergrens van 74,5%.
- Het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds in een slechtweerscenario is een pensioen dat nooit is geïndexeerd, maar ook niet is gekort. Dat komt overeen met een maximaal toegestane afwijking ten aanzien van de gekozen grens van 40%.

Indien uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets blijkt dat de ondergrenzen worden overschreden, informeert het bestuur de sociale partners, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan en treedt met hen in overleg om zo nodig tot passende maatregelen te komen. In paragraaf 5.2.5 zijn de uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2023 en 2024 opgenomen.

4.3.6 Actuarieel beleid

De flexibiliserings- en afkoopfactoren worden voor een kalenderjaar vastgesteld op basis van de nominale rentetermijnstructuur per 30 september van het voorgaande jaar. Deze flexibiliserings- en afkoopfactoren zijn opgenomen in de bijlage bij het pensioenreglement.

Een wijziging van de waarderingsgrondslagen wordt toegepast ultimo van de maand, waarin het bestuursbesluit daartoe is genomen. In de bijlage bij de ABTN is weergegeven wanneer een waarderingsgrondslag voor het laatst gewijzigd is en wat de herkomst, aanleiding en methodiek zijn.

4.4 Beleidsdoelstellingen

Het bestuur stelt jaarlijks beleidsdoelstellingen op en evalueert de doelstellingen van het voorgaande jaar.

4.4.1 Beleidsdoelstellingen 2023

In 2023 formuleerde het bestuur onderstaande drie doelstellingen. In februari 2024 evalueerde het bestuur de doelstellingen door het vaststellen van de realisatie in 2023.

Thema 1: Wet Toekomst Pensioenen (WTP)

Doelstelling 1: In de samenwerking tussen de sociale partners en het bestuur in de projectgroep Wtp de nieuwe regeling vormgeven en de implementatie voorbereiden.

Evaluatie: Deze doelstelling is onvoldoende gerealiseerd. Tot en met juli is goed samengewerkt met sociale partners om de invulling van de solidaire premiereregeling en het invaren van de bestaande rechten nader uit te werken. Medio juli bleek de verlaging van de toetredingsleeftijd van 21 naar 18 jaar per 2024 voor sociale partners een reden om via de rechter een door het bestuur en TKP als onuitvoerbaar beoordeelde regeling af te dwingen. De rechter stelde de sociale partners in het ongelijk. Afgesproken werd om de samenwerking op de Wtp te herstarten na een mediation traject. Dit traject is begin tweede kwartaal 2024 afgerond.

Thema 2: Datakwaliteit

Doelstelling 2: Aan de hand van het datakwaliteitsbeleid een beeld vormen bij de kwaliteit van de gegevens in de administratie van het pensioenfonds.

Evaluatie: Deze doelstelling is gerealiseerd. Binnen het bestuur is een portefeuillehouder datakwaliteit aangewezen. Samen met TKP en Actor is gestart met het doorlopen van het stappenplan datakwaliteit. Er zijn twee van de zes stappen afgerond. In 2024 is dit voortgezet. In het tweede kwartaal van 2024 kondigde TKP aan dat als gevolg van een herprioritering bij TKP het project tijdelijk wordt stopgezet.

Thema 3: Werking governance

Doelstelling 3: De wijzigingen in de 'opzet en het bestaan' van de governance zijn in 2022 afgerond, waarbij de nadruk lag op het risicomanagement in het bestuur. In 2023 toetst het bestuur of de gewijzigde governance in de praktijk goed functioneert.

Evaluatie: Deze doelstelling is gerealiseerd. Elk kwartaal houdt het bestuur een korte evaluatie van de IRM-structuur in het IRM-bestuursoverleg. In maart evalueerde het bestuur het functioneren van de IRM-inrichting als geheel. Het bestuur concludeerde dat er grote stappen zijn gezet in het eigenaarschap. De IRM-inrichting wordt breed gedragen, sluit goed aan bij de fondskarakteristieken en is toekomstbestendig. Het bestuur oordeelt dat het risicobeheer doeltreffend is ingericht en het risicobewustzijn goed geïntegreerd is in de organisatie en in de processen. De evaluatie wordt jaarlijks in oktober herhaald.

4.4.2 Beleidsdoelstellingen 2024

Voor 2024 formuleerde het bestuur de volgende drie beleidsdoelstellingen. In het jaarverslag over 2024 wordt gerapporteerd over de evaluatie van deze doelstellingen.

1. Wet toekomst pensioenen (Wtp)

Het bestuur voert de regie op de Wtp zodat de sociale partners in staat worden gesteld om per 1 januari 2025 een transitieplan op te leveren.

2. Toekomst pensioenfonds

Alle mogelijke scenario's voor de toekomst van het pensioenfonds in beeld brengen en daarover een gedeeld beeld met het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht bewerkstelligen, zodat hiermee het gesprek met de sociale partners kan worden gevoerd.

3. Doorontwikkelen op IT

De bestuurlijke kennis en ervaring op IT doorontwikkelen zodat deze aansluit bij nieuwe wet- en regelgeving.

4.5 Bestuur

4.5.1 Beleid omtrent geschiktheid en opleidingen

De deskundigheid van individuele bestuursleden en van het bestuur als geheel heeft bijzondere aandacht binnen het bestuur. Het geschiktheidsplan is in 2023 niet geactualiseerd, omdat in 2024 een algehele herziening is gepland als gevolg van de nieuwe principes voor goed pensioenfondsbestuur.

De deskundigheden, competenties en professioneel gedrag waarover het bestuur dient te beschikken, worden bepaald aan de hand van het functieprofiel van het pensioenfonds. Het functieprofiel voor bestuursleden wordt vooraf goedgekeurd door de raad van toezicht.

De bestuursleden wonen regelmatig themabijeenkomsten bij van de Pensioenfederatie, DNB, AFM en andere relevante organisaties. Deze bijeenkomsten bieden de bestuursleden naast het vergroten van hun deskundigheid ook de mogelijkheid om met bestuursleden van andere pensioenfondsen te overleggen over belangrijke ontwikkelingen.

4.5.2 Zelfevaluatie

Besturen moeten een procedure vaststellen voor een periodieke zelfevaluatie van het bestuurlijk functioneren. Het gaat daarbij om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuursleden afzonderlijk. Doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur te bewaken en te verbeteren. Naast deskundigheid en competenties speelt ook de bestuurscultuur een belangrijke rol. Het bestuur is hier intensief mee bezig geweest. Het bestuur heeft in januari 2023 een interne zelfevaluatie gehouden zonder externe begeleiding.

4.5.3 Gedragscode

Het pensioenfonds kent een verplichte gedragscode die op de website is gepubliceerd. De gedragscode heeft tot doel om gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen. Dit draagt bij aan het integer functioneren van het pensioenfonds en het waarborgen van de goede naam en reputatie. Daarnaast bevordert de gedragscode de transparantie rondom de gedragsregels. Het pensioenfonds volgt de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. De gedragscode van het pensioenfonds is in november 2023 geactualiseerd. Bij deze actualisatie is de meldplicht voor het aanvaarden van uitnodigingen aangepast.

Elk bestuurslid, lid van de raad van toezicht, lid van het verantwoordingsorgaan, stagiair, sleutelfunctiehouder en bestuursondersteuner verklaart als verbonden persoon bij aanvang schriftelijk de gedragscode te zullen naleven. De compliance officer bewaakt de naleving van de gedragscode. Over 2023 hebben de verbonden personen een verklaring van naleving van de gedragscode geleverd waarbij meldingen ten aanzien van nevenfuncties,

geschenken, uitnodigingen en privébelangen zijn vastgelegd. De compliance officer heeft de verklaringen beoordeeld en geconstateerd dat er in 2023 geen bijzonderheden met betrekking tot het naleven van de gedragscode hebben plaatsgevonden.

4.5.4 SIRA

Het pensioenfonds heeft in 2022 de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) geactualiseerd aan de hand van een aantal actuele onderwerpen en ontwikkelingen. De beheersing van de integriteitsrisico's wordt elk kwartaal gemonitord door middel van de IRM-kwartaalrapportage en jaarlijks herijkt met het risico-selfassessment (RSA) in oktober.

4.5.5 Code pensioenfondsen

In 2014 stelden de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid de Code Pensioenfondsen (de Code) op. Doel van de Code is de verhoudingen binnen het pensioenfonds transparanter te maken. Pensioenfondsen leven de Code na op basis van het "pas toe of leg uit"-beginsel. Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het jaarverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast.

Onderstaand geeft het bestuur een overzicht van de thema's waarbij een toelichting wordt gegeven op de naleving. Vervolgens volgt een motivatie voor de normen waar het pensioenfonds van afwijkt.

Vertrouwen waarmaken:

Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling en heeft hiervoor een missie, visie en strategie opgesteld. Kostenbewustzijn is hierbij één van de kernwaarden. Bij (beleids)besluiten worden de belangen evenwichtig afgewogen en de risico's inzichtelijk gemaakt.

Verantwoordelijkheidnemen:

Het bestuur heeft de taak- en rolverdeling van de verschillende organen en commissies vastgelegd. Voor de fondsorganen is een passend en beheerst beloningsbeleid afgesproken. Met uitbestede partijen zijn heldere afspraken gemaakt en in overeenkomsten vastgelegd. Jaarlijks wordt zowel intern als met uitbestede partijen een evaluatie gehouden.

Integer handelen:

Het pensioenfonds heeft een klokkenluidersregeling, een incidentenregeling, een privacybeleid en een gedragscode. De compliance officer beoordeelt de naleving hiervan. Elke bestuursvergadering worden compliancemeldingen besproken.

Kwaliteit nastreven:

Het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan evalueren jaarlijks het eigen functioneren. Daarbij worden kennis, competenties en gedrag besproken. Ten minste eenmaal in de drie jaar nodigen zij een externe partij uit om de evaluatie van het bestuurlijk functioneren te begeleiden.

Zorgvuldigbenoemen:

Het bestuur kent een zittingstermijn van 4 jaar met de mogelijkheid om tweemaal te herbenoemen.

In het diversiteitsbeleid is een stappenplan ter bevordering van de diversiteit opgesteld. In dit kader heeft het bestuur sinds 2020 een ervaringsplaats door een stagiair ingevuld. Vanaf 2024 neemt ook in het verantwoordingsorgaan een stagiair plaats op een ervaringsplaats.

Gepast belonen:

Het pensioenfonds heeft voor alle fondsorganen een beheerst beloningsbeleid dat in verhouding staat tot de verantwoordelijkheden en het tijdsbeslag. De beloningen zijn transparant en wijzigingen worden met de raad van toezicht, die hierover adviesrecht heeft, en het verantwoordingsorgaan besproken. Het beloningsbeleid is van 2023

naar 2024 niet gewijzigd. Wel zijn de beloningen conform het beleid verhoogd.

Toezicht houden en inspraak waarborgen:

Er is een constructieve samenwerking tussen het bestuur en de raad van toezicht. Het jaarlijkse rapport van de raad van toezicht wordt met het bestuur besproken en de aanbevelingen worden van een reactie voorzien. De raad van toezicht betreft de Code Pensioenfondsen bij de uitoefening van zijn taak. Het verantwoordingsorgaan wordt tijdig geïnformeerd over ontwikkelingen, zodat het zijn adviesrecht goed kan uitoefenen. Jaarlijks vergadert het bestuur minimaal tweemaal met de raad van toezicht en tweemaal met het verantwoordingsorgaan. Leden van de raad van toezicht zijn regelmatig toevoorder bij bestuursvergaderingen en schuiven net als de leden van het verantwoordingsorgaan desgewenst aan bij de themadagen van het bestuur.

Transparantie bevorderen:

De missie, visie en strategie van het pensioenfonds zijn opgenomen in het jaarverslag. Door het toesturen van de notulen van bestuursvergaderingen aan fondsorganen en sociale partners zorgt het bestuur voor transparantie ten aanzien van {beleids}besluiten. Beleidsplannen worden jaarlijks met de fondsorganen gedeeld. Via de website zijn de belangrijkste fondsdocumenten voor iedereen te raadplegen en wordt ook de werkwijze van het pensioenfonds toegelicht. Via nieuwsbrieven en de pensioenoverzichten wordt getracht zo eerlijk mogelijk te communiceren over het risico op kortingen en het feit dat de pensioenen de komende jaren waarschijnlijk niet verhoogd kunnen worden.

Toelichting op normen waarvan wordt afgeweken

In onderstaande tabel is één norm opgenomen waarop het pensioenfonds gemotiveerd afwijkt van de Code Pensioen fondsen.

Toelichting op normen waarvan wordt afgeweken

In onderstaande tabel is één norm opgenomen waarop het pensioenfonds gemotiveerd afwijkt van de Code Pensioen fondsen.

Thema 5: Zorgvuldig benoemen			
Norm	Omschrijving	Beleid wijkt af op de volgende onderdelen	Motivatie
33.	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen	Het bestuur heeft 2 Het bestuur heeft 2 vrouwelijke leden, de raad van toezicht 1 en het verantwoordingsorgaan geen. In het bestuur en in het verantwoordingsorgaan zitten geen leden onder de 40 jaar. In de RvT zit één lid jonger dan 40 jaar. Er is een stappenplan ter bevordering van de diversiteit in het bestuur opgesteld	In het bestuur is per januari 2023 een vrouwelijke stagiair aangesteld jonger dan 40 jaar. In het VO is per januari 2024 een mannelijke stagiair aangesteld jonger dan 40 jaar.

Vindplaats rapportagenormen

De Monitoringcommissie geeft als handreiking om in het jaarverslag expliciet de vindplaats van de 8 zogenaamde rapportagenormen op te nemen. In onderstaande tabel is de vindplaats van deze rapportagenormen opgenomen:

Norm	Tekst Code Pensioenfondsen	Toelichting
5	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Opgenomen in paragraaf 4.3 (gevoerd beleid) van het jaarverslag. Op basis van het IRM-beleid van het bestuur wordt verantwoording afgelegd aan belanghebbenden van de risico's bij besluitvorming. Risico's voor deelnemers worden op UPO als disclaimer benoemd. Regelmatig aandacht voor gevoerde beleid in de nieuwsbrief voor deelnemers en werkgevers.
31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Opgenomen in paragraaf 4.5.2 (geschiktheid) van het jaarverslag. Onderdeel van het geschiktheidsplan en de profielschetsen. Bij elke nieuwe vacature een toetsmoment. Jaarlijks onderdeel van de zelfevaluatie.
33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen	Opgenomen in paragraaf 4.5.5. van het jaarverslag. Het bestuur heeft 2 vrouwelijke leden, de raad van toezicht 1 en het verantwoordingsorgaan geen. In het bestuur en in het verantwoordingsorgaan zitten geen leden onder de 40 jaar. In de RvT zit één lid jonger dan 40 jaar. Er is een stappenplan ter bevordering van de diversiteit in het bestuur opgesteld, in dit kader hebben het bestuur en verantwoordingsorgaan een ervaringsplaats door een stagiair ingevuld. In het bestuur is per januari 2023 een vrouwelijke stagiair aangesteld jonger dan 40 jaar en in het VO is per januari 2024 een mannelijke stagiair aangesteld jonger dan 40 jaar.
47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Opgenomen in paragraaf 11.1 als onderdeel van het oordeel van de RvT. Dit is tevens opgenomen in het reglement en de profielschets van de raad van toezicht.
58	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Opgenomen in paragraaf 3.1.4 van het jaarverslag. De missie, visie en strategie is in het jaarverslag opgenomen.
62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Opgenomen in paragraaf 6.4 van het jaarverslag. Het beleid omtrent verantwoord beleggen is tevens opgenomen op de website.
64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Opgenomen in paragraaf 4.5.3 van het jaarverslag.
65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Er is in 2023 een vernieuwd klachtenbeleid opgesteld wat beschikbaar is via de website. De rapportage over de ontvangen klachten vindt plaats in paragraaf 4.7.2 van het jaarverslag.

4.6 Verplichtstellingsbeschikking, statuten en reglementen

De wijzigingen in wet- en regelgeving en de beleidswijzigingen zijn in de reglementen van het pensioenfonds verwerkt. Deze wijzigingen zijn in hoofdstuk 10 opgenomen.

De verplichtstellingsbeschikking van het pensioenfonds is per 1 januari 2024 gewijzigd als gevolg van het verlagen van de toetredingsleeftijd van 21 naar 18 jaar. Dit besluit is gepubliceerd in de Staatscourant van 28 december 2023 (32217).

4.7 Pensioenbeheer

4.7.1 Pensioenadministratie

TKP rapporteert maandelijks aan het bestuur over de pensioenuitvoering en de financiële situatie van het fonds. Elk kwartaal levert TKP de SLA-rapportage, de risicorapportage, het in control statement en een rapportage over de uitvoering van het communicatiebeleid. Jaarlijks levert TKP aanvullende zekerheid met een ISAE 3402 type 2 rapport, een assurancerapport privacy control framework en een ISO 27001 rapport. De rapportages worden beoordeeld door het bestuur en op kwartaalbasis samengevat in de monitoringsrapportage pensioenuitvoering van het bestuur.

4.7.2 Klachten

Wanneer een (gewezen) deelnemer, een gepensioneerd deelnemer of een werkgever het niet eens is met de uitvoering van de pensioenregeling of de behandeling door of dienstverlening van de uitvoeringsorganisatie en dit kenbaar maakt, is er sprake van een klacht. Op de website van het pensioenfonds is de klachtenprocedure opgenomen.

TKP rapporteert elk kwartaal over de afspraken die gemaakt zijn over het niveau van de serviceverlening. De klachtenrapportage is één van de rapportageonderdelen van de SLA. De klachten worden door het dagelijks bestuur gemonitord en zo nodig inhoudelijk behandeld.

Er werden in 2023 6 klachten ontvangen van deelnemers en werkgevers die conform de reguliere klachtenprocedure konden worden afgehandeld. Het bestuur heeft begrip voor de ontvangen klachten, maar had de klachten uiteraard graag voorkomen.

	totaal aantal	waarvan geëscaleerd
o service en klantgerichtheid		
o behandelingsduur		
o informatieverstrekking		
o deelnemersportaal	3	2
o keuzebegeleiding		
o pensioenberekening en -betaling		
o registratie werknemersgegevens/datakwaliteit	3	
o toepassing wet- en regelgeving: algemeen		
o toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie		
o financiële situatie		
o duurzaamheid		
o overig		
Totaal	6	2

klachtenbeleid

In juni 2022 bracht de Pensioenfederatie de gedragslijn 'goed omgaan met klachten' uit bestaande uit 33 normen die betrekking hebben op het omgaan met klachten. Op 1 juli 2023 zijn nieuwe wettelijke bepalingen van kracht geworden. De door de Pensioenfederatie gepubliceerde gedragslijn "goed omgaan met klachten" sluit aan op deze

nieuwe wettelijke bepalingen. Pensioenfondsen moeten een klachtenregeling en een intern klachtenbeleid hebben vastgelegd. Pensioenfonds Kappers had al een klachtenregeling. Deze regeling is, inclusief een intern klachtenbeleid, in 2023 aangepast aan de nieuwe wettelijke regels.

Verder is de klachtenprocedure zoals vermeldt op de website kritisch bekeken en daar waar nodig verduidelijkt.

Pensioenfonds Kappers heeft deelgenomen aan de uitvraag “Goed omgaan met klachten” van de Pensioenfederatie. Het pensioenfonds haalde eind 2023 een score van 83%.

4.7.3 Incidenten

Een incident is een gedraging of gebeurtenis die een ernstig gevaar vormt voor de uitvoering van het pensioenbeheer of de bedrijfsuitoefening van het pensioenfonds. Aangezien het pensioenfonds verantwoordelijk is voor het beoordelen, melden en voorkomen incidenten, maar de uitbestedingspartners namens het pensioenfonds zorgen voor de pensioenuitvoering, zijn er afspraken over het melden van incidenten vastgelegd in de uitbestedingsovereenkomsten.

In 2023 zijn 20 incidenten aan het bestuur gemeld: 18 door TKP, 1 door Actor en 1 door CTI. Het bestuur heeft geconstateerd dat geen van deze incidenten een ernstig gevaar heeft gevormd voor de integere bedrijfsvoering. Vanuit die optiek zijn er geen incidenten aan DNB gemeld.

Onderwerp	TKP	CTI	ACTOR	Totaal
Stroomstoring	2			2
Storing telefonie	7			7
Storing portalen website	4			4
Wet toezicht trustkantoren			1	1
Foutieve betaling factuur	1			1
Foutieve brieven	3			3
Foutieve rapportage	1			1
Foutieve waardebepaling		1		1
Totaal	18	1	1	20

4.7.4 Datalekken

Een datalek is een inbreuk op de beveiliging waarbij persoonsgegevens zijn blootgesteld aan verlies of onrechtmatige verwerking. Aangezien het pensioenfonds verantwoordelijk is voor het voorkomen en melden van datalekken, maar TKP, Actor en APS namens het pensioenfonds gegevens bewerkt, zijn de afspraken hierover in verwerkersovereenkomsten met deze uitbestedingsrelaties vastgelegd.

Er waren in 2023 twee datalekken waarvan er één incident conform de richtlijnen gemeld is bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

05 Financiële positie

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geeft het bestuur inzicht in de financiële positie, het pensioenvermogen en de voorzieningen van het pensioenfonds. Tevens is de actuariële analyse van het pensioenfonds opgenomen.

5.2 Financiële positie

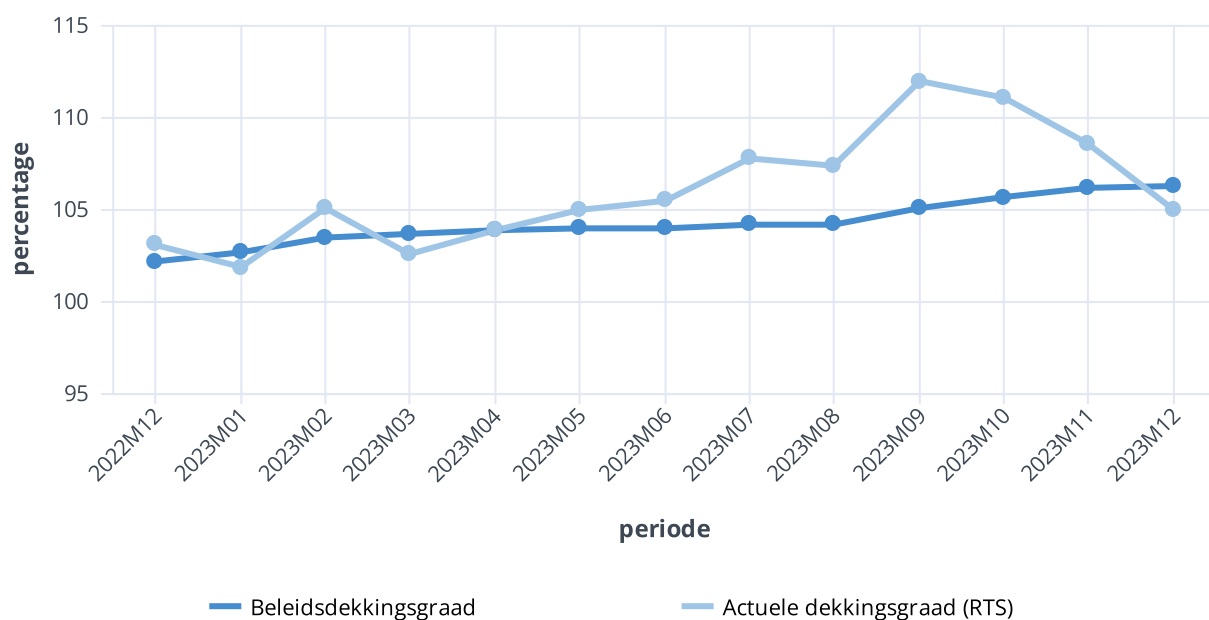
5.2.1 Verloop dekkingsgraad

De rente is van grote invloed op de dekkingsgraden van het pensioenfonds. Omdat de deelnemers aan het pensioenfonds gemiddeld jong zijn, is de gemiddelde duur tot aan pensionering lang. De rentegevoeligheid van het pensioenfonds is hierdoor groot. Pensioenfondsen moeten gebruik maken van de ultimate forward rate (hierna: UFR) als correctie op de marktrente. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over 12 maanden.

De actuele dekkingsgraad steeg gedurende 2023 103,1% van naar 105,0%.

De beleidsdekkingsgraad steeg gedurende 2023 van 102,2% naar 106,3%

De dekkingsgraden in 2023 zijn grafisch weergegeven:

Attributies dekkingsgraad

Primo 2023		103,1%
M1 Premie	1,0%	
M2 Uitkeringen	0,0%	
M3 Toeslagen	0,0%	
M4 RTS	-1,2%	
M5 Overrendement	2,3%	
M6 Overig	-0,2%	
Ultimo 2023		105,0%

Het pensioenfonds rapporteert ook de reële dekkingsgraad. In de reële dekkingsgraad wordt rekening gehouden met de kosten van indexatie. Als de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds hoger is dan 100%, dan mag volledig worden geïndexeerd op grond van de regels voor "toekomstbestendig indexeren". De reële dekkingsgraad van het pensioenfonds daalde in 2023 van 74,8% naar 73,1%.

5.2.2 Premie en premiedekkingsgraad

Door de daling van de rente in 2023 daalde ook de premiedekkingsgraad (de verhouding tussen de feitelijke premie en de actuariële benodigde koopsom) in 2023 van 133,0% naar 126,0%.

De feitelijke premie dient elk jaar minimaal gelijk te zijn aan de gedempte kostendekkende premie. De kostendekkende premie wordt gedempt op basis van verwacht rendement, waarbij het verwacht rendement op vastrentende waarden is vastgezet voor vijf jaar. In 2021 is een nieuwe 5-jaars periode begonnen (2021 tot en met 2025) en is het verwacht rendement op vastrentende waarden bepaald door de RTS van september 2020. In 2023 is gebruik gemaakt van het overgangsrecht 36b van het Besluit FTK waardoor het verwacht rendement op vastrentende waarden opnieuw voor 5 jaar vastgezet werd op de RTS van september 2023. De gedempte kostendekkende premie daalde in 2023 van 13,9% naar 10,7%. De feitelijke premie mocht bij gebruik van het overgangsrecht echter niet worden verlaagd ten opzichte van het voorgaande jaar en blijft in 2024 gehandhaafd op 13,9%.

Zuiver kostendekkende premie

De kostendekkende premie is gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december van het vorige jaar en de op dat moment geldende uitgangspunten voor de bepaling van de technische voorzieningen. De zuivere kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen;
- Opslag voor premievrijstelling bij invaliditeit;
- Opslag voor uitvoeringskosten;
- Opslag voor solvabiliteit ter grootte van het vereist eigen vermogen.

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Actuariële benodigd	29.967	45.152
Opslag in stand houden vereist vermogen	6.007	8.179
Opslag voor uitvoeringskosten	5.574	5.007
In premie bedragen voor toekomstige kosten	839	1.325
Totaal	42.387	59.663

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen;
- Opslag in verband met toekomstbestendige toeslagverlening;
- Opslag voor premievrijstelling bij invaliditeit;
- Opslag voor uitvoeringskosten.

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Actuariële benodigd	19.017	16.880
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	17.562	15.798
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.808	3.055
Opslag voor uitvoeringskosten	5.574	5.007
In premie bedragen voor toekomstige kosten	511	477
Totaal	46.472	41.217

Feitelijke premie

Een pensioenfonds ontvangt van werkgevers en werknemers een premie, ook wel feitelijke premie (of doorsneepremie) genoemd. De feitelijke premie moet minimaal gelijk zijn aan de gedempte kostendeekkende premie. Omdat de sociale partners niet tot overeenstemming kwamen over de premie 2023 heeft het bestuur de feitelijke premie vastgesteld op het niveau van de kostendeekkende premie, zijnde 13,9%.

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Actuarieel benodigd	19.017	16.880
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	17.562	15.798
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.808	3.055
Opslag voor uitvoeringskosten	5.574	5.007
In premie bedragen voor toekomstige kosten	511	477
Subtotaal = gedempte kostendeekkende premie	46.472	41.217
Marge in premie	-181	3
Totaal	46.291	41.220

De premie wordt volledig geïnd bij de werkgever, maar deze kan het werknemersdeel (50%) van de premie inhouden op het salaris van de werknemer.

5.2.3 Premie en verhogen en verlagen pensioenen

Doordat de beleidsdekkingsgraad onder de ondergrens van 110% is gebleven, heeft het pensioenfonds de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen per 1 oktober 2023 niet kunnen verhogen. Het pensioenfonds heeft ook geen gebruik kunnen maken van de tijdelijke maatregel om te verhogen bij een beleidsdekkingsgraad van minimaal 105%. Het pensioenfonds heeft daarentegen voorkomen dat de pensioenen werden verlaagd per 1 januari 2023 en per 1 januari 2024.

5.2.4 Herstel- en overbruggingsplan

Uit de actualisatie van het herstelplan per 1 januari 2023 blijkt dat herstel aangetoond kan worden binnen de wettelijke termijn van 10 jaar. De financiële positie herstelt tot boven het niveau van het vereist eigen vermogen, zij het met een beperking van toekomstige toeslagverlening tot een lager niveau dan het toeslagniveau dat volgens het regulier fondsbeleid mogelijk is. De dekkingsgraad was lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,6%. Dat betekende dat het pensioenfonds een onvoorwaardelijke korting moet doorvoeren zodat de dekkingsgraad op het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad komt. Vanwege de uitzonderlijke economische situatie heeft de Minister opnieuw met een noodmaatregel de pensioenfonds een vrijstellingsregeling geboden. Het pensioenfonds kan gebruik maken van deze vrijstellingsregeling mits:

- De dekkingsgraad minimaal 90% bedraagt
- Een onderbouwing wordt gegeven voor het gebruik van de vrijstellingsregeling
- Er informatie aan alle deelnemers wordt verstrekt over de vrijstellingsregeling

Het pensioenfonds besloot in februari 2023 om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling en onderbouwde dit als volgt:

Op grond van het herstelplan is Pensioenfonds Kappers in staat om binnen 10 jaar het niveau van het vereist eigen vermogen te behalen. Een korting op deze basis is dus niet nodig. Per 31 december 2022 is het eigen vermogen echter voor de 8e keer lager dan het minimaal vereist eigen vermogen. Op grond daarvan zou een onvoorwaardelijke korting van circa 1,4% nodig zijn. Pensioenfonds Kappers maakt om deze korting te voorkomen gebruik van de tijdelijke vrijstellingsregeling. Die regeling houdt in dat de pensioenen niet verlaagd hoeven te worden als de dekkingsgraad boven de 90% is. Pensioenfonds Kappers mag gebruik maken van deze regeling omdat de dekkingsgraad op 31 december 2022 103,1% was.

Er wordt gewerkt aan een nieuw en toekomstbestendig pensioenstelsel. Pensioenfonds Kappers streeft naar een transitie per 1 januari 2026. Als gekort wordt, verbetert de dekkingsgraad, is de kans op korten tot het invaarmoment kleiner en kan er bij het invaren naar verwachting een iets grotere buffer verdeeld worden. De financiële positie van het pensioenfonds verbetert echter maar fractioneel. Bovendien moeten veel kosten worden gemaakt bij een korting, zowel administratief als voor communicatie, en heeft korten een negatief effect op het vertrouwen van deelnemers. Een korting tot de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,6% (ultimo 2022) is daarom met het oog op het nieuwe pensioenstelsel niet nodig.

Samengevat is het doorvoeren van een korting met het oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel onnodig en niet uitlegbaar.

Gebruik maken van transitie-FTK						
FTK		Actief	Slaper	in-gerechtigde	erkgave	dekkingsgraad
	Korte termijn					
	Lange termijn					
FTK	Korte termijn					
	Lange termijn					

Evenwichtigheidsmatrix

Het herstelplan 2023 werd op 23 mei 2023 goedgekeurd door DNB.

Pensioenfondsen kunnen ervoor kiezen om tijdens de transitieperiode naar de Wtp gebruik te maken van het zogenoemde transitie-FTK om in de transitieperiode reeds voor te sorteren op de nieuwe regels die van kracht gaan worden. In juni besloot het bestuur gebruik te maken van het transitie-FTK met als belangrijkste reden om een verlaging van de pensioenen te voorkomen. Dit betekende dat er voor 1 september 2023 een overbruggingsplan moest worden opgesteld en ingediend bij DNB. De berekeningen in het overbruggingsplan zijn door het bestuur beoordeeld. Het bestuur constateerde dat de verschillen in de uitkomsten tussen de verschillende groepen beperkt zijn, maar stelde ook vast dat deze uitkomsten lastig zijn te relateren aan andere gemaakte berekeningen. Het bestuur is van mening dat op basis van de huidige uitkomsten er sprake is van evenwichtigheid. Het verantwoordingsorgaan gaf een positief advies bij gebruik maken van het transitie-FTK en het overbruggingsplan.

5.2.5 Haalbaarheidstoets

In april 2023 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Met deze toets wordt gemonitord hoe het verwachte pensioenresultaat zich verhoudt tot de normen die zijn vastgesteld (zie paragraaf 4.3.5). Uit de haalbaarheidstoets 2023 is gebleken dat:

- Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 84,2%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van minimaal 74,5%.
- De afwijking van het pensioenresultaat op fondsniveau bedraagt in het slechtweersscenario 34,2% en is kleiner dan de maximaal toegestane afwijking van 40%. De door het pensioenfonds gestelde norm ligt binnen de grens van de nominale norm.

Met de haalbaarheidstoets 2023 is aangetoond dat de lange termijn risicohouding voor het verwachte pensioenresultaat binnen de norm ligt. De norm is 74,5% en hier wordt 84,7% behaald. De afwijking in het slechtweersscenario ligt met 34,2% binnen de norm van 40,0%. Het bestuur is in gesprek gegaan met het verantwoordingsorgaan over de uitkomsten van de haalbaarheidstoets en heeft de uitkomsten besproken met de sociale partners. Er was geen aanleiding tot nadere maatregelen.

In mei 2024 werd de haalbaarheidstoets opnieuw uitgevoerd. De resultaten van de haalbaarheidstoets in 2024 zijn:

- Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 69,0%. Dit ligt onder de vastgestelde ondergrens van minimaal 74,5%.
- De afwijking van het pensioenresultaat op fondsniveau bedraagt in het slechtweersscenario 39,3% en valt binnen de maximaal toegestane afwijking van 40%.

Het bestuur bespreekt de resultaten met de sociale partners, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

5.2.6 Waardeoverdrachten en kleine pensioenen

Als een werknemer van baan verandert, mag hij zijn pensioen overdragen naar zijn nieuwe pensioenfonds. Dit heet waardeoverdracht. Als de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds dat bij waardeoverdracht is betrokken lager is dan 100%, dan mag het pensioenfonds zowel een inkomende als uitgaande waardeoverdracht niet

uitvoeren. De waardeoverdracht moet dan worden opgeschort. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 augustus 2022 boven de 100% gekomen en sindsdien is het proces waardeoverdrachten herstart.

Als gevolg van de Wet waardeoverdracht kleine pensioenen, kan het pensioenfonds de kleine pensioenaanspraken, tussen € 2 en de wettelijke afkoopgrens automatisch overdragen naar de nieuwe pensioenuitvoerder van de deelnemer. Het pensioenfonds is per september 2022 met dit proces gestart. In 2023 heeft het pensioenfonds ruim 5.000 kleine pensioenaanspraken automatisch overgedragen met een totale waarde van € 10,5 miljoen.

5.3 Pensioenvermogen en voorzieningen

In onderstaand overzicht wordt het verloop van het pensioenvermogen en het verloop van de technische voorziening weergegeven. Onder beleggingsresultaten is bij het verloop pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. De regel beleggingsresultaten bij verloop in technische voorzieningen betreft de interest onttrekking over de technische voorziening op basis van de (negatieve) 1-jaars rente zoals vastgesteld door DNB in de RTS van 31 december 2023.

Samenvatting van de financiële positie van het pensioenfonds en ontwikkelingen gedurende het jaar.

(bedragen x € 1.000)	Vermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 1 januari 2023	936.834	908.723	103,1%
Beleggingsresultaten	23.451	29.954	
Premiebijdragen	15.071	31.394	
Uitkeringen	-1.042	-6.417	
Wijziging Rentetermijnstructuur (RTS)	10.792	10.792	
Overige	24.787	-12.646	
Stand per 31 december 2023	1.009.893	961.800	105,0%

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

(bedragen x € 1.000)	2023	2022	2021	2020	2019
Premieresultaat	10.008	-10.651	-12.097	-13.492	-5.692
Interestresultaat	11.828	98.192	67.551	-31.184	5.576
Wijziging actuariële grondslagen	-1.757	-40.687	0	37.422	-348
Overige resultaat	-96	-7.719	-14.128	-1.520	3.177
Stand per 31 december	19.983	39.135	41.326	-8.774	2.713

De dekkingsgraad ultimo jaar (op basis van de jaarrekening) heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

	2023	2022	2021	2020	2019
Actuele dekkingsgraad ultimo	105,0%	103,1%	99,2%	96,2%	96,2%
Beleidsdekkingsgraad ultimo	106,3%	102,2%	97,3%	91,6%	95,5%
Gemiddelde interest van verplichtingen	2,15%	2,23%	0,67%	0,43%	0,98%

De ultimo 2023 bepaalde voorziening wordt berekend door het actuariële contant maken van de verworven pensioenaanspraken tegen de per ultimo 2023 door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS). Voor looptijden tot 30 jaar is deze RTS een marktrente, maar voor langere looptijden wordt gecorrigeerd met een UFR zoals eerder toegelicht. De rekenrente die leidt tot eenzelfde contante waarde van de pensioenaanspraken (de gemiddelde interest van de verplichtingen) is gelijk aan 2,15% (2022: 2,23%).

De actuele dekkingsgraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen, het stichtingskapitaal en de reserves, te delen door de technische voorzieningen. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden. Op basis van het reguliere FTK bevindt het pensioenfonds

zich ultimo 2023 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het pensioenfonds voldoet ultimo 2023 wel aan het minimaal vereist vermogen. Zoals in paragraaf 5.2.5 is vermeld zijn op het pensioenfonds op de balansdatum de regels van het transitie-FTK van toepassing.

5.4 Actuariële analyse

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Resultaat op premie		
Ontvangen doorsneepremie	40.634	41.155
Pensioenopbouw en risicopremies	-30.042	-45.843
In premie begrepen opslag voor dekking directe kosten	104	-4.617
In premie begrepen opslag voor dekking toekomstige kosten	-683	-1.346
	10.013	-10.651
Resultaat op interest		
Directe en indirecte beleggingsresultaten	52.573	-422.009
Wijziging rentetermijnstructuur	-29.948	513.365
Rentewijziging voorziening pensioenverplichting	-10.797	6.753
	11.828	98.109
Resultaat op kosten		
Vrijval kostenopslag uit voorziening pensioenverplichtingen	-450	204
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-5.703	-5.127
In premie begrepen opslag voor dekking directe kosten	5.574	4.617
	-579	-306
Overige resultaten		
Resultaat op waardeoverdrachten	1.203	-299
Resultaat op uitkeringen	-235	-126
Resultaat op VPL	0	0
Indexering en overige toeslagen	0	0
Wijziging actuariële grondslagen	-1.759	-40.687
Rentewijziging voorziening pensioenverplichting	-488	-6.905
	-1.279	-48.017
Totaal	19.983	39.135

Uitkomsten van de solvabiliteitstoets

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is sprake van een reservetekort. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel van DNB.

Oordeel van de waarmerkend actuaris over de vermogenspositie

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 5.049.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 151.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet zijn niet alle hiervoor genoemde artikelen van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de

Pensioenwet, waardoor niet alle artikelen van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amstelveen, 18 juni 2024

drs. Hamadi Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

5.5 Kosten uitvoering pensioenbeheer

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling, de kosten voor de projecten en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk open te zijn over deze kosten. In dit verslag is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen. De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en de AFM. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

De kosten van pensioenbeheer bedragen voor 2023 € 5,7 miljoen (2022 € 5,1 miljoen). Omgerekend is dit € 256 (2022: € 225) per (actieve) deelnemer en gepensioneerde. Dit bedrag van € 256 is de resultante van de kosten van pensioenbeheer gedeeld door de som van het aantal deelnemers (17.218), arbeidsongeschikte premievrije deelnemers (879) en pensioengerechtigden (4.196) eind 2023.

De Pensioenfederatie doet de aanbeveling de pensioenbeheerkosten ook in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen uit te drukken. Dit percentage bedraagt voor 2023: 0,59% (2022: 0,45%). De stijging is met name het gevolg van afname van de waarde van het gemiddeld belegd vermogen in 2023 ten opzichte van 2022, maar ook het gevolg van hogere (eenmalige) projectkosten, advieskosten en toezichtskosten en een stijging van de kosten van de bestuursondersteuning.

Uit het door onderzoeksbureau Bell verrichte onderzoek naar de pensioenbeheerkosten bleek dat de gemiddelde pensioenbeheerkosten bij Pensioenfondsen Kappers over 2020 - 2022 € 204 bedroegen tegen € 200 in de peergroup en € 110 in de totale groep. Hiermee zijn de kosten per deelnemer licht hoger dan de kosten van de peergroep.

Punt van aandacht is de sterke toename van de toezichtskosten. De kosten van DNB en AFM stegen afgelopen jaar sterk van € 95 duizend naar € 145 duizend.

Een nieuwe ratio om de kosten van pensioenfondsen inzichtelijk te maken is de 'totale kostenratio'. De totale kostenratio bestaat uit de pensioenbeheerkosten en de vermogensbeheerkosten (excl. transactiekosten) als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. De totale kostenratio over 2023 bedroeg 0,89% (2022: 0,71%), exclusief projectkosten bedraagt de totale kostenratio 0,78% (2022: 0,63%).

Het bestuur kijkt met zorg naar de kostenstijging. De kosten per deelnemer zijn op dit moment te hoog. Na de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel moeten deze dalen. De kosten zouden in vergelijking met andere pensioenfondsen lager moeten zijn omdat de pensioenregeling eenvoudig is. De opgebouwde pensioenen zijn relatief laag, waardoor hoge kosten onevenredig zwaar wegen. Hier tegenover staat dat de kappersbranche veel (kleine) werkgevers kent wat in de pensioenuitvoering veel kosten met zich meebrengt. Bovendien heeft het pensioenfonds op dit moment extra kosten als gevolg van het gespreid betalen van de overeengekomen vergoeding voor de overgang van de administratie naar TKP en uiteraard de kosten voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast zorgt de steeds verdergaande regeldruk voor een onevenredige toename van de uitvoeringskosten van kleine(re) pensioenfondsen.

(bedragen x € 1.000)

	2023	2022
Bestuur, adviezen en controle		
Accountantscontrole	75	77
Controle en advieskosten actuaris	300	174
Kosten adviseurs	247	242
Contributie en bijdragen	181	130
Bestuurskosten	320	271
Overige	149	168
Totaal	1.272	1.062
Administratie		
Administratiekostenvergoeding	2.855	2.816
Kosten bestuursondersteuning	605	493
Totaal	3.460	3.309
Aan vermogensbeheer toegerekende pensioenuitvoeringskosten	-90	-83
Projectkosten	1.061	839
Totaal pensioenbeheerkosten	5.703	5.127
Pensioenbeheerkosten in euro per deelnemer inclusief transitiekosten	255,82	225,35
Pensioenbeheerkosten in euro per deelnemer exclusief transitiekosten	208,23	188,48
Pensioenbeheerkosten als % van het gemiddeld belegd vermogen	0,59%	0,45%

Toelichting kosten uitvoering pensioenbeheer

Bestuur, advies en controle

Deze kosten hebben betrekking op de beloningen van alle fondsorganen, de kosten van de adviseurs en de kosten van de accountant en certificerend actuaris. De toename van deze kosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een sterke stijging van (actuariële) advieskosten, met name in het kader van de Wtp en voor juridische ondersteuning.

Administratie

Deze kosten hebben betrekking op alle werkzaamheden die de administrateur van het fonds verricht voor werknemers en werkgevers.

Voor werknemers gaat het bijvoorbeeld om de administratie van pensioenaanspraken, de uitkeringen van de pensioengerechtigden en het informeren van deelnemers en gerechtigden. Te denken valt hierbij aan het afkopen van kleine pensioenen, het toekennen van pensioenen en de communicatie met alle doelgroepen (klant contact center, website, nieuwsbrieven, Uniform Pensioenoverzicht, start- en stopbrief, enzovoorts).

Voor werkgevers hebben deze kosten betrekking op alle activiteiten die voortvloeien uit het beheer van het bestand van aangesloten werkgevers, de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, het opleggen en innen van de pensioenpremies en het onderhouden van de contacten met die werkgevers.

Ook de kosten van het opstellen van het jaarverslag, het samenstellen van financiële rapportages en het uitvoeren van de communicatieactiviteiten vallen hieronder.

De kosten bestuursondersteuning hebben betrekking op de ondersteuning van bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan.

De projectkosten worden in paragraaf 5.6 toegelicht.

Kosten vermogensbeheer

Het bestuur is zich ervan bewust dat in de kosten voor uitvoering van het pensioenbeheer ook kosten zitten die toegerekend moeten worden aan het vermogensbeheer. Hiertoe horen bijvoorbeeld een gedeelte van de beloning van de bestuurders, de ALM-studie en een gedeelte van de controlekosten van de accountant en actuaris. In 2023 was dit een bedrag van € 90 duizend (2022: € 83 duizend).

Aansluiting met de pensioenuitvoeringskosten in de jaarrekening

De kosten van de pensioenuitvoering komen overeen met de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening.

5.6 Projectkosten

Naast de reguliere kosten voor het pensioenbeheer en vermogensbeheer maakt het pensioenfonds ook eenmalige kosten voor projecten. In 2023 is aan de projecten € 1.036 besteed (2022: € 839).

(bedragen x € 1.000)	Bedrag incl. BTW
Transitievergoeding	306
Wet toekomst pensioenen	628
Juridische kosten	127
Totaal	1.061

Transitievergoeding

In juni 2020 besloot het bestuur om de pensioenuitvoering over te brengen van AGH naar TKP Pensioen. Er zijn door TKP kosten gemaakt voor de implementatie van de pensioenuitvoering die in vijf jaarlijkse termijnen worden betaald. Tevens is in 2023 de laatste termijn van de transitiewerkzaamheden van AGH alsnog door het pensioenfonds voldaan als gevolg van de rechterlijke uitspraak.

Juridische kosten

In 2022 heeft het pensioenfonds een dagvaarding ontvangen van Appel Pensioenuitvoering voor het ingebreke blijven van betaling van een factuur voor de transitiewerkzaamheden van de pensioenadministratie naar TKP. Pensioenfonds Kappers heeft gereageerd middels een dagvaarding op zowel Appel Pensioenuitvoering als AGH wegens vastgestelde gebreken in de administratie. De rechter deed in april 2023 een uitspraak in het nadeel van het pensioenfonds. Het bestuur besloot niet in hoger beroep te gaan.

In augustus 2023 ontving het bestuur een dagvaarding van de sociale partners om de door hen gewenste "geknipte pensioenregeling" per 2024 rechterlijk af te dwingen. Het bestuur heeft een advocaat ingeschakeld om de juridische procedure te voeren. De zitting was op 14 september 2023 en de rechter deed op 28 september 2023 uitspraak. Hij stelde de sociale partners op alle punten in het ongelijk. Een klein deel van de gemaakte kosten, namelijk de proceskosten, werden door de sociale partners vergoed. De totale kosten van deze procedure bedroegen circa € 117 duizend.

Wet toekomst pensioen (Wtp)

In september 2022 startte het bestuur samen met de sociale partners de projectgroep Wtp. In de projectgroep wtp wordt een advies voorbereid over de nieuwe pensioenregeling en de implementatie van de nieuwe regeling gemonitord. Door de projectgroep Wtp worden kosten gemaakt voor het rekenwerk, een projectleider en (vanaf 2024) een onafhankelijk voorzitter. De sociale partners hebben € 156K bijgedragen aan de gemaakte kosten.

5.7 Kosten uitvoering vermogensbeheer

Het pensioenfonds heeft een passief beleggingsbeleid waarmee het bestuur mede beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden.

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2023 zijn uitgekomen op € 3.346 duizend (2022 € 3.809 duizend). De kosten worden afgezet tegen het gemiddeld belegd vermogen van 2023 van € 962 miljoen (2022: € 1.128 miljoen).

(bedragen x € 1.000)	Bedrag incl. BTW	% van het belegd vermogen
Vermogensbeheerkosten	2.833	0,29%
Transactiekosten	513	0,05%
Totale vermogensbeheerkosten	3.346	0,35%

De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

(bedragen x € 1.000)

Kostencomponent	Algemeen*	Vastgoed	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten**	Subtotalen
Beheerkosten	666	598	228	609	450	2.551
Prestatievergoedingen	0	0	0	0	0	0
Bewaarloon	47	0	0	0	0	47
Belastingen	0	0	0	0	0	0
Overige kosten	235	0	0	0	0	235
Transactiekosten	0	3	42	466	2	513
Subtotalen	948	601	0	270	0	1.075
Totale kosten vermogensbeheer						3.346

*) de in deze kolom genoemde kosten zijn niet te splitsen naar de verschillende vermogenscategorieën

**) Deze kolom betreft de LDI pool. De LDI pool bestaat uit derivaten (renteswaps) en staatsobligaties.

Toelichting kosten uitvoering vermogensbeheer

- De totale vermogensbeheerkosten bestaan uit de vermogensbeheerkosten en de transactiekosten. De vermogensbeheerkosten zijn nagenoeg gelijk gebleven en bedragen EUR 2.833 duizend. De relatieve kosten (kosten afgezet tegen het belegd vermogen) stijgen van 0,25% in 2022 naar 0,29% in 2023.
- De beheerkosten van beleggingen zijn opgebouwd uit vermogensbeheervergoedingen en de vergoeding aan de fiduciair beheerder. De beheerkosten zijn licht gestegen, met name als gevolg van het feit dat de BTW op de diensten van de fiduciair beheerder niet meer als belastingen zijn verantwoord. De fondsen en de kosten zijn onderwerp van scherpe monitoring. Het pensioenfonds belegt passief en gebruikt generieke benchmarks, die goed aansluiten bij de beleggingscategorie. Hier worden geen additionele kosten voor gemaakt.
- Prestatieafhankelijke vergoedingen zijn vergoedingen die de vermogensbeheerders extra ontvangen wanneer vooraf gestelde prestatie maatstaven worden gerealiseerd. Over 2023 is door het pensioenfonds, net als in eerdere jaren, geen prestatieafhankelijke vergoeding betaald.
- Kosten bewaarloon: dit betreft de kosten van het in bewaargeving van effecten bij de bewaarder (custodian). In 2023 bedroegen de kosten € 47 duizend (2022: € 57,7 duizend).

- Overige kosten: dit betreft onder meer kosten die binnen de beleggingsfondsen gemaakt worden voor specifieke rapportages op het gebied van ESG-risico's, de accountant, governancekosten, de bijdrage toezichthouder en dergelijke. Deze kosten worden door het beleggingsfonds inzichtelijk gemaakt en de kosten worden aan het beleggingsfonds onttrokken en toegerekend aan het pensioenfonds middels een evenredig verdeling over de participanten. Daarnaast zijn diverse kosten van de custodian hieronder verantwoord.
- De transactiekosten zijn berekend op basis van de kosten van in- en uittreding in de beleggingsfondsen en op basis van een inschatting van de transacties binnen de fondsen. Over 2023 bedroegen de totale transactiekosten € 513 duizend (2022: € 975 duizend). Uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen in 2023 bedragen de transactiekosten 0,05% (2022 0,09%).
- Over 2023 is een deel van de kosten van het pensioenbeheer verantwoord onder de overige kosten van het vermogensbeheer. De bestuurskosten en accountantskosten die over 2023 zijn gemaakt, zijn deels toe te rekenen aan werkzaamheden met betrekking tot vermogensbeheer. Voor 2023 bedraagt dit € 96 duizend (2022 € 83 duizend).

Oordeel vermogensbeheerkosten

Landelijk lag de benchmark voor de kosten van het vermogensbeheer op 0,42% van het gemiddeld belegd vermogen en op 0,30% in de peergroup (bron: Bell kostenbenchmark 2022). De peergroup bestaat uit 82 Nederlandse pensioenfondsen, die een belegd vermogen hebben tussen de € 500 en € 3.000 miljoen. De peergroup maakt geen onderscheid tussen actief of passief beleggende fondsen.

De grootste component van de kosten zijn de beheerkosten. Het pensioenfonds belegt voor aandelen en vastrentende waarden in fondsen, die passief beleggen tegen lage kosten. Het pensioenfonds participeert voor vastgoed en hypotheekeneveneens in fondsen, die uitsluitend beleggen in Nederland. De kosten van deze fondsen zijn relatief veel hoger dan aandelen en vastrentende waarden, maar deze fondsen zorgen wel voor diversiteit binnen de portefeuille. Het pensioenfonds monitort alle de managers op kwartaalbasis middels een scorecard op verschillende onderdelen. Een onderdeel is de hoogte van de fee. De fondsen waarin belegd wordt scoren ten opzichte van vergelijkbare alternatieven zeer gunstig. Een ander onderdeel van de beoordeling is de lange en korte termijn performance. De fondsen scoren redelijk tot goed op performance. Eén van de fondsen heeft een hold status, de overige fondsen staan op buy, wat wil zeggen dat ze beoordeeld worden als goede beleggingen.

Naast de beheerkosten maakt het pensioenfonds kosten voor fiduciair management bij CTI en het beheer van de LDI-portefeuille door CTI. Voor deze specifieke werkzaamheden worden prijsafspraken gemaakt voor een langere periode. Het bestuur toetst bij het opnieuw vastleggen van de prijs de markt. De prijs is in 2022 opnieuw overeengekomen voor de periode 2023-2025.

Het bestuur is van mening dat gelet op de beleggingsmix, de fee van de beleggingsfondsen, de additionele kosten voor de kosten van 0,29%, ondanks een lichte stijging ten opzichte van 2022 (0,25%), nog steeds passend zijn. Het bestuur heeft zich ten doel gesteld de kosten in vergelijking met andere pensioenfondsen laag te laten zijn omdat de beleggingsportefeuille passief en relatief eenvoudig is. Dit bespaart monitorings- en governancekosten. Het bestuur heeft dit doel omdat de opgebouwde pensioenen relatief laag zijn, waardoor hoge kosten onevenredig zwaar wegen.

Aansluiting met de jaarrekening

De Aanbevelingen uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie nemen naast de directe kosten ook de indirecte kosten mee en maken expliciet onderscheid tussen de vermogensbeheerkosten en transactiekosten. In de jaarrekening zijn alleen de kosten die direct bij het fonds ad € 513 duizend in rekening zijn gebracht opgenomen (2022: € 975 duizend). Dit betreffen de kosten voor de fiduciair manager CTI, de doorbelasting van kosten van het bestuur, de accountant en de certificerend actuaris en de (incidentele) advieskosten. De pensioenbeheerkosten die zijn toegerekend aan het vermogensbeheer vallen hier niet onder. De beheerkosten en transactiekosten worden onttrokken aan de fondswaarde van het betreffende fonds waar in wordt geparticipeerd en zijn in de jaarrekening onderdeel van het beleggingsrendement.

5.8 Kosten beloning fondsorganen

Het beloningsbeleid van het fonds bestaat sinds 1 januari 2020 uit een vaste jaarlijkse vergoeding. Deze vaste vergoedingen worden jaarlijks verhoogd conform de loonstijging in de kappersbranche (CAO Kappersbedrijf). Bovenop de vaste vergoeding kan aanspraak gemaakt worden van een opslag van 7,5% voor alle kosten zoals bijvoorbeeld reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, kantoorkosten en representatiekosten. Voor leden van het verantwoordingsorgaan is deze opslag 10%. Stagiairs ontvangen 1/3 deel van de beloning.

Beloningsbeleid 2023

Orgaan	Beloning
Bestuursleden	31350
Voorzitters bestuur	47025
Lid raad van toezicht	11000
Voorzitter raad van toezicht	14667
Verantwoordingsorgaan	3386
Onkostenvergoeding	7,5% van de beloning voor bestuur en raad van toezicht 10% van de beloning voor verantwoordingsorgaan
Stagiaire	1/3 van de reguliere beloning

Per lid van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan was de uitgekeerde beloning (exclusief btw en exclusief onkostenvergoeding) in het boekjaar :

Bestuur	Periode	VTE	Functie	Beloning
Rita van Ewijk	1-1 t/m 31-12	0,3	Werkgeversvoorzitter	€ 47.025,00
Tim van der Rijken	1-1 t/m 31-12	0,2	Bestuurslid	€ 31.350,00
Gerard van de Kuilen	1-1 t/m 31-12	0,3	Werknemersvoorzitter	€ 47.025,00
Gerard Sirks	1-1 t/m 31-12	0,2	Bestuurslid	€ 31.350,00
Michel Pet	1-1 t/m 31-12	0,2	Bestuurslid	€ 31.350,00
José Meijer	1-1 t/m 31-12	0,2	Bestuurslid	€ 31.350,00
Stagiair				
Funda Bor	1-1 t/m 31-12	nvt	Stagiair bestuur	€ 10.450,00

Raad van toezicht	Periode	VTE	Functie	Beloning
Hennie de Graaf	1-1 t/m 31-12	0,2	Voorzitter	€ 14.667,00
Ruben Beil	1-1 t/m 31-12	0,1	Lid	€ 11.000,00
Hans Peters	1-1 t/m 31-12	0,1	Lid	€ 11.000,00

Verantwoordingsorgaan	Periode	VTE	Functie	Beloning
John Kerstens	1-1 t/m 31-12	nvt	Voorzitter	€ 3.386,00
Ben van Raaij	1-1 t/m 31-12	nvt	Lid	€ 3.386,00
Hajo Laman	1-1 t/m 31-12	nvt	Lid	€ 3.386,00

Cumulatief waren de kosten van de beloningen van de fondsorganen (exclusief btw en exclusief onkostenvergoeding) in het boekjaar:

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Bestuur	271	192
Raad van Toezicht	38	32
Verantwoordingsorgaan	11	10
Totaal	320	234

Aangezien de CAO-lonen in de kappersbranche gedurende 2023 met 4,5% zijn verhoogd, is de hoogte van de beloningen conform het beloningsbeleid per 1 januari 2023 ook met 4,5% verhoogd. Per 1 januari 2024 zijn de beloningen verhoogd met 6,0% conform de CAO-verhoging in de sector.

06 Beleggingsbeleid

6.1 Beleggingsovertuigingen (investment beliefs)

Het bestuur heeft beleggingsovertuigingen vastgesteld als basis voor het beleggingsbeleid. Van belang is onder andere risicomanagement, kostenbeheersing, een goed gediversifieerd en duurzaam beleggingsbeleid en begrijpelijke investeringen.

1. De lange termijn strategische invulling is leidend en er wordt slechts in beperkte mate van afgeweken.
2. Passief beleggen is het uitgangspunt.
3. Bij elke lange termijn beleggingsbeslissing maakt het bestuur een afweging tussen rendement, risico, kosten, complexiteit en MVB (Maatschappelijk verantwoord beleggen).
4. De risico-rendementsverhouding van de portefeuille verbetert door diversificatie.
5. Een illiquiditeitspremie bestaat. Door onze lange termijn beleggingshorizon is het mogelijk deze illiquiditeitspremie te incasseren.
6. Het effect van valutarisico is op de lange termijn neutraal.
7. Maatschappelijk Verantwoord Beleggen leidt tot een positief risico-rendementsprofiel.

6.2 Markontwikkelingen – terugblik op 2023

Economische ontwikkelingen

2023 begon met enig groei-optimisme, gestimuleerd door de sterke arbeidsmarkt in de VS, dalende gasprijzen in Europa en de heropening van de economie in China. Dat optimisme werd echter aan het einde van het eerste kwartaal getemperd door problemen in de banksector (o.a. het faillissement van Silicon Valley Bank en de neergang van Credit Suisse). In de daaropvolgende kwartalen nam het economisch momentum iets af. Vooral de gepubliceerde macrocijfers in de eurozone en China stelden teleur ten opzichte van verwachtingen, terwijl de cijfers in de VS de consensus gemiddeld bleven overtreffen. Bovendien bleef de toestand van de economie onzeker met zowel positieve signalen (sterke arbeidsmarkt, herstel consumentenvertrouwen) als negatieve krachten (hoge rente, huizenmarkt en verslechterende overheidsfinanciën).

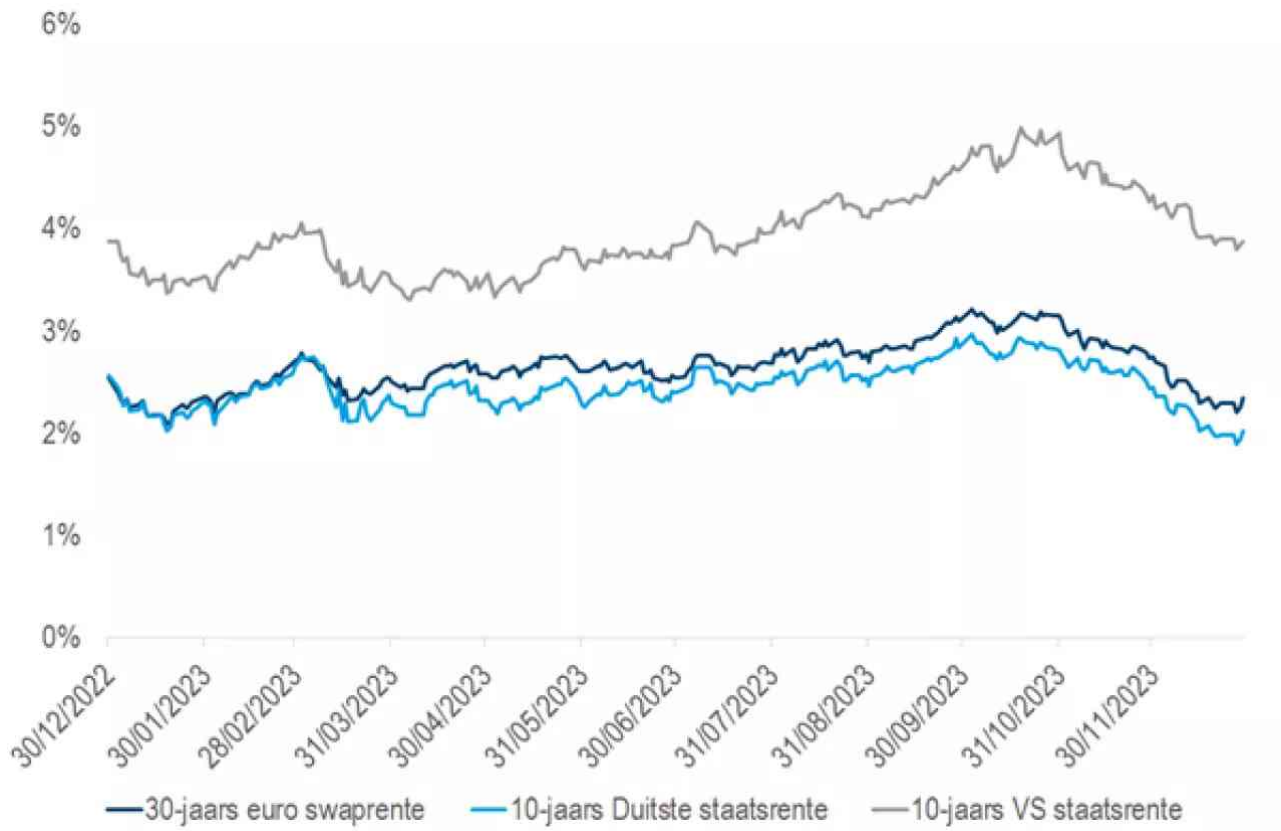
Na een piek in 2022 daalde de inflatie in 2023 aanzienlijk, zowel in de eurozone als in de VS. De 'headline' inflatie in de eurozone daalde op jaarbasis van 9,2% in december 2022 naar 2,9% in december 2023. In de VS daalde de inflatie van 6,5% in december 2022 naar 3,1% in november 2023. Dit kwam door lagere energieprijzen en basiseffecten. De kerninflatie daalde ook in zowel de eurozone als in de VS, maar in mindere mate tot respectievelijk 3,4% en 4,0%. Het risico van 2e-orde inflatie-effecten via hogere huren en lonen is nog steeds aanwezig.

Zowel de Fed als de ECB bleven aanvankelijk agressief verkrappen in 2023. In de loop van het jaar namen het tempo en de omvang van de verhogingen echter af en in het derde kwartaal bereikten beide centrale banken het einde van de verkrappingscyclus. De Fed-rente bedraagt 5,25%-5,50% (1%-punt hoger dan aan het begin van het jaar) en de ECB-rente bedraagt 4,5% (2%-punt hoger dan aan het begin van het jaar). In de rest van 2023 ging de discussie over hoeveel de rente in 2024 weer zal worden verlaagd. Dit werd gevoed door een dalende inflatie, pessimisme over de groei en matigende uitspraken van centrale bankiers.

Financiële markten

Ondanks monetaire verkrapping, tijdelijke onrust in maart door het omvallen van verschillende banken, problemen met het Amerikaanse schuldenplafond, een aanhoudende oorlog in Oekraïne, de oorlog in Gaza/Israël en geopolitieke spanningen, boekten de aandelenkoersen in 2023 per saldo een indrukwekkende rally, vooral in de ontwikkelde markten. De belangrijkste verklaringen zijn de sterker dan verwachte daling van de inflatie, een veranderde kijk op het toekomstige monetaire beleid en optimisme over 'Artificial Intelligence (AI)'. De MSCI World Index steeg maar liefst 21% in lokale termen. De MSCI 'Information Technology' was de best presterende sector. De MSCI Emerging Markets Index steeg met 7% in lokale termen.

Bron: Bloomberg, Columbia Threadneedle Investments

Gedurende het grootste deel van het jaar lieten rentes een stijging zien, gedreven door een strikter monetair beleid. Deze trend kwam in de laatste paar maanden tot stilstand, toen een lagere inflatie van ECB- en Fed-leden ervoor zorgden dat de markten een veel soepeler monetair beleid gingen inprijzen voor 2024. Als gevolg hiervan eindigde de 30-jaars euro swaprente 2023 lager (2,34%) dan aan het begin (2,53%).

De nominale 30-jaars swaprente is samengesteld uit een 30-jaars reële swaprentecomponent (-0,10%) en een 30-jaars inflatieswaprentecomponent (2,44%)

Vooruitzichten

Ondanks het aanzienlijk strakkere monetaire beleid in de ontwikkelde markten blijven de arbeidsmarkten in zowel de eurozone als de VS relatief sterk. De consensusraming voor de groei in de eurozone in 2024 is 0,5%, gevolgd door een groei van 1,3% in 2025. Voor de VS gaat de consensus uit van respectievelijk 1,3% en 1,7%. Voor China gaat de consensus uit van een groei van respectievelijk 4,6% en 4,4%.

In lijn met de gerealiseerde inflatie zijn de inflatieverwachtingen aanzienlijk gedaald. De inflatieswapmarkt prijst in dat de inflatie in de eurozone de komende jaren rond de 2-2¼% zal liggen en daarna weer licht zal stijgen naar 2,5% op een horizon van 15 jaar. De consensusverwachting van economen en analisten voor de inflatie in de eurozone is 2,5% in 2024, gevolgd door 2,1% in 2025.

Gedreven door een lagere inflatie en pessimisme over de groei is de consensus dat zowel de Fed als de ECB de rente in 2024 aanzienlijk zullen verlagen. De markt gaat ervan uit dat de Fed-rente eind 2024 ongeveer 1¼%-punt lager zal zijn en die van de ECB zelfs ongeveer 1¾%-punt lager dan eind 2023.

Belangrijke thema's en drijvers in 2024 zullen net als in 2023 nog steeds zijn: de geopolitieke fragmentatie, de oorlog in Oekraïne, een conflict tussen de VS en China, klimaatverandering en Artificial Intelligence. Daar is politieke onzekerheid bij gekomen, met de Amerikaanse presidentsverkiezingen in november 2024.

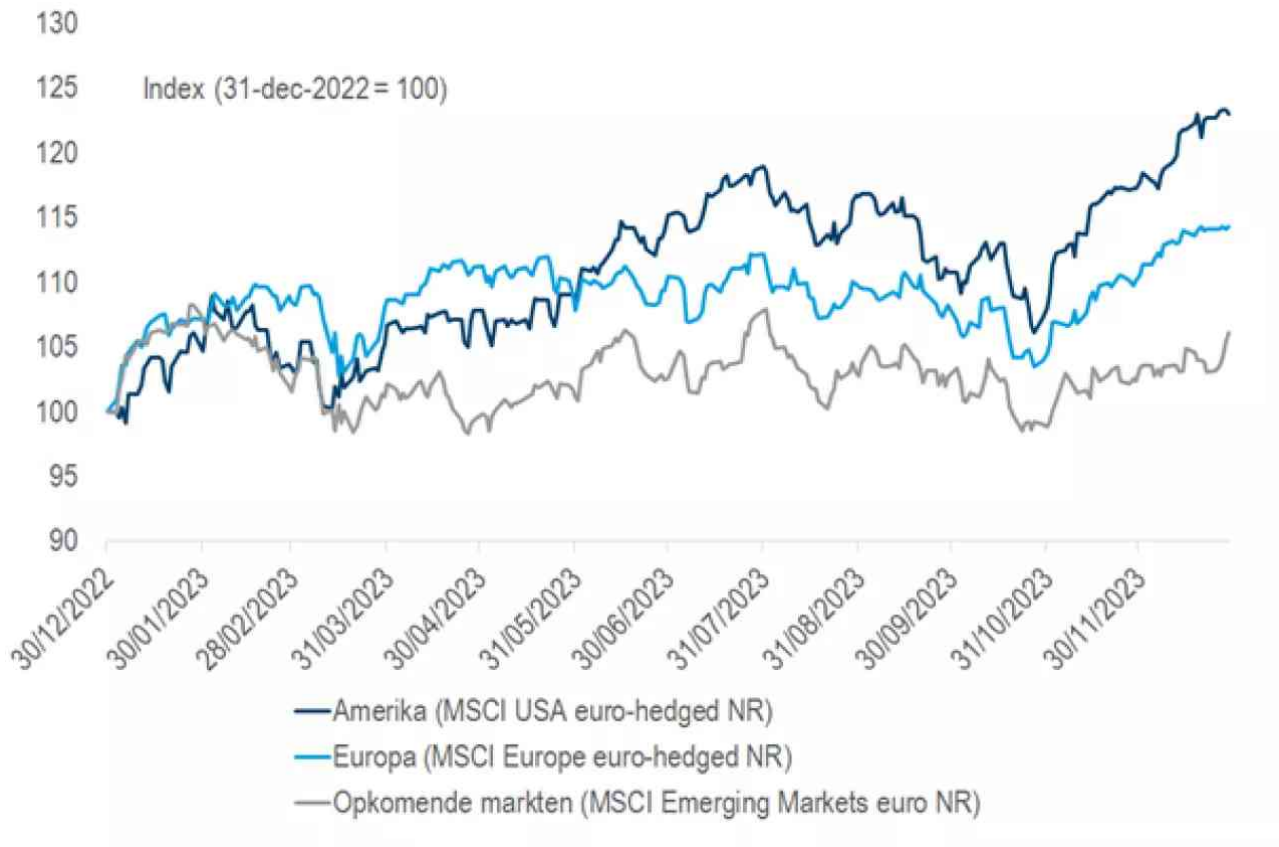
6.3 Ontwikkeling van de beleggingsportefeuille

De ontwikkelingen op de financiële markten in 2023 hadden een positief effect gehad op de vermogenspositie van het pensioenfonds. De aandelen binnen de portefeuille stegen in 2023 bijvoorbeeld met ruim 16%. Binnen de vastrentende portefeuille zagen we een goed resultaat bij de credit portefeuille met een resultaat van ruim 7%.

De lange rente veranderde uiteindelijk niet veel in 2023. De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds kon in 2023 door de ontwikkelingen op de markten oplopen van 102,2% naar 106,3%.

Aandelen

Het pensioenfonds belegt zowel in aandelen ontwikkelde markten als in aandelen opkomende markten. De norm voor aandelen ontwikkelde markten bedraagt 23,2%, voor aandelen opkomende markten 10,0%. Einde verslagjaar lag het belang van beide portefeuilles onder de norm, respectievelijk 21,7% en 7,5%. Het in het verslagjaar behaalde rendement op aandelen bedraagt 16,4%. Dit positieve rendement is met name behaald op de aandelen ontwikkelde markten, namelijk 22,0%.

Vastgoed

De Nederlandse vastgoedmarkt behaalde in 2023 een rendement van -5,4% (unlevered). De vastgoedportefeuille van het pensioenfonds had in 2023 een rendement van -6,6%

De beleggingen in woningen hadden een lastig jaar met een rendement van -5,5% voor het Achmea woningenfonds en een rendement van -5,3% voor het fonds van Amvest. Winkels deden het beter met een rendement van 0,7%, terwijl zorgvastgoed een rendement had van -1,7%. De vooruitzichten blijven hier goed maar het fonds heeft last van oplopende rente en de hogere inflatie.

De rechtbank Amsterdam heeft in een vonnis het huurverhogingsbeding in huurovereenkomsten voor vrijesectorwoningen vernietigd. Deze uitspraak raakt mogelijk ook de woningbeleggingen van het pensioenfonds. Nog niet duidelijk is wat de eventuele impact op het rendement en de waardering zal zijn.

Hypotheken

De hypotheekportefeuille behaalde in 2023 een rendement van 2,26%, (2022: -16,80%) De waarde van de hypotheekportefeuille nam licht toe tot € 113,4 mln. Het risicovrije benchmarkrendement bedroeg over het verslagjaar 7,18%

Renteafdekking

Het afdekken van het renterisico vindt plaats via een zogenoemde maatwerk LDI pool. De maatwerk LDI pool bestaat naast renteswaps uit een liquiditeitsfonds en Euro staatsobligaties. Het strategisch beleid van het pensioenfonds ten aanzien van de renteafdekking is afhankelijk van de stand van de 30-jaars rente, waarbij zogenoemde trigger-niveaus zijn afgesproken.

In lijn met het strategisch beleid is het matchpercentage vastgesteld op 65%. Dit percentage zal ongeacht verdere ontwikkelingen van de 30-jaarsrente, niet meer worden aangepast.

De rente is in 2023 licht gedaald. De verplichtingen namen hierdoor iets in waarde toe. De beleggingen in de matchportefeuille stegen ook licht. De matchportefeuille deed dus wat verwacht werd. Het pensioenfonds dekt niet het gehele renterisico af, maar door de geringe verandering in de rente in 2023 was het effect hiervan op de dekkingsgraad gering.

Obligaties (credits)

Naast de staatsobligaties die onderdeel zijn van de LDI-pool heeft het pensioenfonds een participatie in een euro credit beleggingsfonds van Vanguard. Dit fonds haalde een rendement van 7,3% in 2023. Het bestuur heeft besloten de participatie in dit beleggingsfonds te beëindigen. In 2024 wordt deze participatie vervangen door een discretionair beleggingsmandaat bij T Rowe Price.

6.4 Samenstelling beleggingsportefeuille

Pensioenfonds Kappers kwalificeert zijn regeling als een regeling, die geen duurzame belegging als doelstelling heeft of ecologische of sociale kenmerken promoot (artikel 6 op grond van de SFDR). De onderliggende beleggingen houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Ten opzichte van de normportefeuille is ultimo 2023 sprake van een overweging in de illiquide beleggingscategorieën, vastgoed en hypotheek. Het aandeel van de illiquide beleggingen bedraagt 24,7% (2022: 25,7%) en ligt hiermee boven de norm van 20%. De oorzaak van deze overschrijding is de waardeontwikkeling afgelopen jaren in de liquide beleggingen.

Onderstaande tabel laat de beleggingen in procenten zien per einde boekjaar.

Onderstaande tabel laat de beleggingen in procenten zien per einde boekjaar.

Categorie	Weging 31 december 2023	Norm 2023	Belegd vermogen (* 1.000) 31 december 2023
Return portefeuille	41,4%	43,2%	411.557
Match portefeuille	58,6%	56,8%	585.985
Totaal portefeuille	100,0%	100,0%	997.542
- Liquide Returnportefeuille			
Aandelen	28,0%	33,2%	279.306
Liquide middelen	0,0%	0,0%	381
- Illiquide Returnportefeuille			
Vastgoed	13,4%	10,0%	131.870
Totaal Returnportefeuille	41,4%	43,2%	411.557
Match portefeuille			
Obligaties *)	16,2%	20,0%	163.080
Maatwerk LDI Pool **)	31,1%	26,8%	310.169
Hypotheke	11,3%	10,0%	112.736
Totaal Matchportefeuille	58,6%	56,8%	585.985

* Deze portefeuille bevat Bedrijfsleningen

** De maatwerk LDI pool bestaat uit Eurostaatsleningen en renteswaps.

6.5 Rendement van de beleggingsportefeuille

Het rendement van de portefeuille wordt afgezet tegen een meetlat (de benchmark) om de resultaten te kunnen beoordelen. Het rendement van de totale portefeuille over geheel 2022 bedroeg -31,45%. Zowel de match- als de returnportefeuille droegen bij aan het negatieve rendement.

De benchmark bedroeg -31,22%. Het behaalde rendement was dus iets slechter.

In de tabel hieronder worden de absolute rendementen per categorie en van de totale portefeuille van 2022 weergegeven.

Rendementen %	2023	Benchmark
Return portefeuille (41,4%)	8,32%	8,37%
Match portefeuille (58,6%)	2,57%	3,54%
Totaal portefeuille	5,41%	6,04%
Return portefeuille		
Aandelen	16,43%	16,06%
Liquide middelen	0%	0%
Vastgoed	-6,58%	-6,58%
Totaal Return portefeuille	8,32%	8,37%
Match portefeuille		
Obligaties	7,33%	7,38%
Maatwerk LDI Pool	-0,67%	-0,67%
Hypotheken	2,26%	7,19%
Totaal Match portefeuille	2,57%	3,54%

Het rendement van de portefeuille wordt afgezet tegen een meetlat (de benchmark) om de resultaten te kunnen beoordelen. Het rendement van de totale portefeuille over geheel 2023 bedroeg 5,41%. Het benchmarkrendement bedroeg 6,04%. Het behaalde rendement was dus iets slechter. Met name de matchportefeuille droeg bij aan deze underperformance. Uitgangspunt in het beleggingsbeleid is dat het pensioenfonds passief belegt. De underperformance is te verklaren door het verschil tussen behaald en benchmarkrendement in de hypotheekportefeuille. Het benchmarkrendement is gebaseerd op de risicovrije swaprente, het rendement in de hypotheekportefeuille is gebaseerd op de hypotheekrente.

De outperformance op aandelen bedraagt 0,37%. De reden voor deze outperformance is dat het fondsrendement wordt afgezet tegen een reguliere benchmarks, terwijl het fonds zelf tegen een ESG benchmark beheerd wordt.

In de tabel hieronder worden de absolute rendementen per categorie en van de totale portefeuille van 2023 weergegeven.

Oordeel bestuur over behaald rendement

Het pensioenfonds belegt in principe passief, waardoor verschillen in benchmarkrendement en portefeuillerendement in de regel gering zijn. De behaalde underperformance van -0,63% laat zich goed verklaren, namelijk uit het niet beschikbaar zijn van een goede referentiebenchmark voor de hypotheekportefeuille. In het verslagjaar presteerde de vastgoedportefeuille minder met een performance van -6,58%. De lange termijn vooruitzichten zijn echter goed. De vastgoedportefeuille, bestaande uit woningen, zorgvastgoed en winkels, is goed in de markt gepositioneerd. De renteafdekking heeft vrij nauwkeurig voldaan aan het beoogde doel. Het bestuur is tevreden over de behaalde performance van 5,41%; deze positieve performance heeft mede bijgedragen aan de verbetering van de financiële positie van het pensioenfonds.

Z-score

De z-score wordt ieder jaar berekend en laat het verschil zien tussen het werkelijke rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark die gebaseerd is op het strategisch beleid van het pensioenfonds. Een positief getal betekent dat de beleggingen van het pensioenfonds beter hebben gerendeerd dan de markt; bij een negatief getal geldt het omgekeerde. Bij de berekening worden ook de kosten in de beschouwing opgenomen.

Naast de jaarlijks berekende z-score wordt een zogenaamde performancetoets gedaan, waarvoor de z-scores over een periode van 5 jaren worden berekend. In het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000 is opgenomen dat een aangesloten werkgever vrijstelling van de verplichte deelname aan een bedrijfstakpensioenfonds kan vragen als de performancetoets lager is dan 0. Het feitelijk behaalde rendement van het pensioenfonds ligt in die situatie over die periode van 5 jaar beduidend lager dan de benchmark. Volgens de vrijstellingsregeling zal de performancetoets worden toegepast over de periode 2019 tot en met 2023. Indien de uitkomst van de performancetoets lager is dan 0, dan kan een werkgever vanaf 1 januari 2024 een verzoek indienen tot vrijstelling van deelname.

Over 2023 is een z-score behaald van -0,57 (2022: - 0,17). De performancetoets over de periode januari 2019 tot en met december 2023 bedraagt 1,44 (2022: 1,69). Met de uitkomst van de performancetoets haalt het pensioenfonds de ondergrens van de norm. Het aanvragen van vrijstelling is op grond van de performancetoets dus niet mogelijk.

07 Communicatiebeleid

7.1 Ontwikkelingen

Pensioenfonds Kappers heeft in 2023 verder ingespeeld op de voortschrijdende digitalisering. Deelnemers en werkgevers zijn actief benaderd om zoveel mogelijk digitaal met het pensioenfonds te communiceren. Digitale communicatie is niet alleen eenvoudiger en overzichtelijker, maar – ten opzichte van communicatie per post – ook beter voor het milieu.

Als gevolg van de invoering van de Wet Toekomst Pensioenen in 2023 heeft het onderwerp keuzebegeleiding veel aandacht gehad. Samen met de communicatiespecialisten van TKP heeft het pensioenfonds uitgebreid stilgestaan bij dit onderwerp. Dit heeft onder meer geleid tot een campagne onder een groep van deelnemers. Uiteraard is onze communicatie ook in overeenstemming gebracht met de nieuwe wetgeving.

Onderwerpen waar het pensioenfonds in 2023 aandacht aan heeft besteed in de communicatie zijn:

- Financiële situatie;
- Wijzigingen in het pensioenreglement;
- Jaarverslag 2022;
- (G)UPO 2023;
- Gegevens aanleveren via UPA (voor werkgevers);
- Tijdige premiebetaling (voor werkgevers);
- Digitale facturering (voor werkgevers);
- Premie 2024;
- Hoorrecht van verenigingen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers bij transitie;
- Digitalisering: uitvraag van e-mailadressen;
- Maatschappelijk verantwoordelijk beleggen (door middel van een korte enquête);
- Uitkomsten risicobereidheidsonderzoek;
- Deelname aan het transitie-FTK ter voorkoming verlaging opgebouwde pensioenen.

7.2 Communicatiebeleidsplan en -jaarplan

Het bestuur vindt het belangrijk dat pensioeninformatie begrijpelijk wordt overgebracht. Daarom kiest het bestuur in het communicatiebeleids- en jaarplan voor concreet taalgebruik, korte teksten, veel beeld en kleurgebruik en aansprekende voorbeelden.

De pensioen- en communicatiecommissie (PCC) heeft begin 2021 een nieuw communicatiebeleidsplan opgesteld. Het beleidsplan wordt in principe één keer in de drie jaren opgesteld, maar kan jaarlijks worden herijkt indien nodig. Het jaarplan wordt ieder jaar op basis van het communicatiebeleidsplan opgesteld. De PCC monitort de activiteiten uit het jaarplan gedurende het jaar. In het vierde kwartaal van 2023 heeft de PCC besloten het huidige communicatiebeleid daar waar mogelijk verder te verdiepen, om onze doelgroep nog beter te kunnen bedienen. Deze verdieping zal in 2024 plaatsvinden.

7.3 Communicatiedoel

Het pensioenfonds heeft als ultieme communicatiedoelen 'Zelfredzaamheid' en 'Relatie'. Maar voordat we daar naartoe kunnen werken gaat het om betrokkenheid en vertrouwen creëren. Want we willen graag dat onze deelnemers en werkgevers zo veel mogelijk betrokken zijn bij ons pensioenfonds. Dat ze in actie komen wanneer dat nodig is. En dat ze vertrouwen hebben in zichzelf om inzicht in hun pensioen te krijgen. Wij moeten ervoor zorgen dat de deelnemer vertrouwen heeft in het pensioenfonds. Daarom werken wij aan een goede relatie. Alle activiteiten en uitingen van het pensioenfonds zijn hierop ingericht.

7.4 Terugblik

Het pensioenfonds organiseerde in 2023 twee campagnes voor deelnemers. De eerste campagne sloot aan bij de belangrijke operationele communicatiedoelstelling van het pensioenfonds voor 2023: de digitalisering van de communicatie voor deelnemers en werkgevers. Digitale communicatie is beter voor het milieu en het voordeel voor deelnemers en werkgevers is dat ze hun pensioeninformatie (digitaal) bij elkaar hebben. De tweede campagne van het pensioenfonds ging over pensioenkeuzes voor de deelnemers van 55 jaar en ouder. Doel van deze campagne was om deze groep voor te lichten over de keuzes die zij kunnen maken bij pensionering.

Deelnemers

De wettelijke communicatie bestaat uit het verzenden van UPO's aan alle groepen deelnemers, inclusief slapers en ex-partners en GUPO's aan gepensioneerden. Daarnaast wordt de Pensioen 1-2-3 (als startbrief) en de stopbrief verzonden aan respectievelijk nieuwe en vertrekkende deelnemers. Het pensioenfonds beschikt verder over een aantal brieven die in veelvoorkomende situaties aan individuele deelnemers worden verstuurd. In alle gevallen is de website een belangrijk communicatiemiddel om naar door te verwijzen. In de brieven staat de belangrijkste en meest relevante informatie beschreven. Op de website is meer diepgaande informatie te vinden, evenals het antwoord op veel gestelde vragen.

Sinds 2023 communiceert het pensioenfonds over actuele onderwerpen via een digitale nieuwsbrief. Zo komen de diverse actuele onderwerpen onder de aandacht bij de doelgroep. Een van de onderwerpen die via een nieuwsbrief onder de aandacht is gebracht is de deelname van het pensioenfonds aan het transitie-FTK. In onze communicatie naar de deelnemers hierover heeft het pensioenfonds de nadruk gelegd op het feit dat het pensioenfonds hiermee met grote zekerheid kon voorkomen dat eind 2023 gekort zou moeten worden.

Werkgevers

Werkgevers kregen in 2023 meerdere reguliere digitale nieuwsbrieven. Daarin was vooral aandacht voor betalingsregelingen, tijdige premiebetaling en het belang van het doorgeven van een mailadres ten behoeve van de digitale facturering. Maar ook informeerden we over de toekomst van pensioen en aanleveren van gegevens.

08 Risicobeheer

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de inrichting van het integraal risicomanagement (hierna IRM) en de beheersing van de risico's. Er vindt een terugblik en een vooruitblik plaats op het IRM. De belangrijkste thema's rondom IRM worden hierin toegelicht.

8.2 Inrichting IRM

Het pensioenfonds voert de, voor de bedrijfstak verplicht gestelde, pensioenregeling uit conform de missie, visie, strategie en doelstellingen (beschreven in de ABTN). Bij de uitvoering loopt het pensioenfonds risico's. Het pensioenfonds heeft een IRM-beleid opgesteld waarin wordt toegelicht wat de bestuurlijke visie op risico's is, wat de risicostrategie is en op welke wijze het pensioenfonds het risicomanagement heeft ingericht. Deze inrichting betreft zowel de inrichting van de governance als de inrichting van het risicomanagementproces. De governance met betrekking tot risicomanagement is gebaseerd op het 'Three Lines Model'.

Het intern toezicht wordt uitgeoefend door de raad van toezicht. De raad van toezicht heeft bij de uitoefening van het intern toezicht periodiek contact met alle drie de lijnen en met de externe accountant.

Governance risicomanagement

Eerste lijn	Tweede lijn	Derde lijn	Vierde lijn
<i>Risico-eigenaar</i>	<i>Controlefunctie</i>	<i>Interne audit</i>	<i>Intern toezicht</i>
Primaire verantwoordelijkheid voor risicobeheersing	Identificatie, meting, monitoring en rapportage van risico's op normenkader	Beoordeling van de opzet en effectiviteit van risicomanagement en interne beheersing	Toezicht op adequate risicobeheersing
1. Bestuur	1. Sleutelfunctie risicobeheer 2. Sleutelfunctie actuariaat 3. Compliance en privacy officer	1. Sleutelfunctie interne audit 2. Accountant 3. Certificerend actuaris	1. Raad van Toezicht

Het proces van risicomanagement kent de volgende stappen:

Evaluatie risicomanagementsysteem

In 2022 heeft het bestuur de inrichting van het risicomanagement aangepast. Het bestuur is in oktober 2022 met deze nieuwe structuur gaan werken. Tijdens de gehouden themadag in maart 2023 heeft het bestuur de nieuwe IRM-structuur geëvalueerd. Hierbij heeft het beoordeeld of deze nieuwe inrichting heeft geleid tot het beoogde effect, waaronder het verhogen van de kwaliteit van het eerstelijns risico management en goede betrokkenheid van het bestuur bij het risicomanagement. Het bestuur komt tot de conclusie dat de nieuwe structuur heeft geleid tot de beoogde effecten en toekomstbestendig is. Tevens heeft de gewijzigde structuur geleid tot een meer efficiënte procesinrichting tussen de verschillende lijnen. Deze conclusies zijn in december 2023 door middel van een interne audit op de effectiviteit van het risicomanagement gestaafd.

Uit het IRM-beleid blijken de ambitie en doelstellingen van het pensioenfonds met betrekking tot IRM. Als onderdeel van de inrichting maakt het pensioenfonds bewust onderscheid tussen financiële en niet-financiële risico's.

Financiële risico's

Voor een instelling zoals een pensioenfonds behoort het bewust aangaan en beheersen van financiële risico's, om de doelstellingen te realiseren, tot de kerntaken. Financiële risico's betreffen enerzijds risico's die voortkomen uit het aangaan van pensioenverplichtingen (actuariële risico's) en anderzijds uit het beleggen van de bijbehorende bezittingen (beleggingsrisico's).

Risicohouding (attitude)

Het pensioenfonds heeft in overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan een risicohouding vastgesteld. Deze risicohouding moet worden gezien in samenhang met de missie, visie, strategie en doelstellingen van het pensioenfonds en is bepalend voor het beleggingsbeleid en daarmee voor de mate waarin het pensioenfonds blootstaat aan financiële risico's. Naast een kwalitatief, meer beschrijvend karakter, is de risicohouding concreet ingevuld in samenhang met de keuze van het gewenste beleggingsbeleid. Deze concrete, kwantitatieve, invulling van de risicohouding gebeurt middels de ondergrenzen van het pensioenresultaat op de korte termijn en de grenzen voor het vereist eigen vermogen op de lange termijn. De kwantitatieve uitwerking is vastgelegd in de ABTN.

Risicocategorieën (identificatie)

De financiële risico's worden onder meer gemeten door middel van een periodieke ALM-studie. Aan de hand van het door DNB opgelegde standaardmodel voor het bepalen van het vereist eigen vermogen worden specifiek op gebied van solvabiliteit de financiële risico's gemeten. In onderstaande tabel zijn de onderscheiden risicocategorieën opgenomen.

Financiële risico's

S1 Renterisico
S2 Zakelijke waarde risico
S3 Valutarisico
S4 Grondstoffenrisico
S5 Kredietrisico
S6 Verzekeringstechnisch risico
S7 Liquiditeitsrisico
S8 Concentratierisico
S9 Operationeel risico
S10 Actief beheer risico

Niet-financiële risico's

Naast financiële risico's wordt het pensioenfonds bij de uitvoering geconfronteerd met niet-financiële risico's. Niet-financiële risico's betreffen enerzijds risico's die voortkomen uit het uitbesteden van vermogensbeheer en pensioenbeheer en anderzijds uit bestuurlijke processen (interne en strategische risico's).

Risicohouding (attitude)

Ook op het gebied van niet-financiële risico's heeft het pensioenfonds een risicohouding bepaald. Deze risicohouding is bepalend voor de gewenste mate van beheersing van de verschillende risico's. Het bestuur voert minimaal eenmaal per jaar een risico analyse uit en beoordeelt ieder kwartaal of de risico's in voldoende mate worden beheerst. De wijze van vaststelling van de risicohouding voor niet-financiële risico's sluit aan bij methodiek van de analyse van de financiële risico's. De risicohouding wordt uitgedrukt in een risicomatrix waarin kans en impact zijn opgenomen. De risicomatrix is opgenomen in het risk self-assessment van het fonds. De methodiek is verder toegelicht in paragraaf 8.3 Inzicht in risico's en beheersmaatregelen.

Risicocategorieën (identificatie)

Met betrekking tot niet-financiële risico's worden de risicocategorieën uitbesteding en bestuurlijke processen onderscheiden. De categorie uitbesteding omvat vermogensbeheer en pensioenbeheer. De categorie bestuurlijke processen omvat intern en strategisch.

Uitbesteding		Bestuurlijke processen	
Vermogensbeheer	Pensioenbeheer	Intern (Bestuur en compliance)	Strategisch
Kwaliteit	Kwaliteit	Kwaliteit	Afhankelijkheid
Continuïteit	Continuïteit	Continuïteit	Verandervermogen
IT	IT	IT	Niet-optimaal pensioenresultaat
Integriteit	Integriteit	Integriteit	
Custodian		Juridisch	

Een aantal categorieën is verder onderverdeeld in enkele subcategorieën.

Frauderisico's

Bij het identificeren en inschatten van risico's besteedt het fonds specifieke aandacht aan het inschatten van frauderisico's. In 2023 heeft het bestuur een risicoselfassessment uitgevoerd om de frauderisico's bij zowel het fonds als de uitbestedingspartners in beeld te brengen. De belangrijkste frauderisico's die hierbij zijn benoemd zijn het verduisteren van pensioengeld, het declareren van niet verrichte werkzaamheden en het vervalsen van documenten en/of handtekeningen. Het fonds mitigeert en beheerst deze frauderisico's door zowel op organisatie- als procesniveau beheersmaatregelen in te richten. De belangrijkste beheersmaatregelen bestaan hierbij uit het aanwezig zijn van een gedragscode, integriteitsbeleid, klokkenluidersregeling en het onafhankelijke toezicht. Middels de beoordeling van de ISAE-rapportages en compliancerapportages wordt vastgesteld dat bij uitbestedingsrelaties geen fraude heeft plaatsgevonden.

8.3 Risico's en beheersmaatregelen

Het risicomanagementproces begint bij het bestuur, dat de *attitude* (risicohouding) bepaalt, en de risico-eigenaren (bestuur en commissies) die samen verantwoordelijk zijn voor de *identificatie* (indeling naar categorieën).

Risk self assessment (RSA)

Voor ieder van de geïdentificeerde risico-categorieën heeft het pensioenfonds concrete risicodefinities en – scenario's vastgelegd. Deze zijn als basis gehanteerd voor een risico self assessment (hierna: RSA) waarmee is bepaald hoe groot het risico wordt ingeschat, zowel in termen van kans en impact als in termen van bruto (zonder beheersmaatregelen) als netto (ná beheersmaatregelen). De ingeschatte risico's worden afgezet tegen de risicohouding en vervolgens wordt bepaald in hoeverre aanvullende actie wenselijk is. Dit betreft een kosten/baten afweging die kan leiden tot het aanpassen van beheersing, het overdragen naar een andere partij, het vermijden of het accepteren van het risico. De methodiek en uitkomsten van dit RSA zijn vastgelegd in het IRM-beleid. Deze uitkomsten vormen vervolgens de basis voor de monitoring en rapportage.

Monitoring en rapportage

Ter invulling van de monitoring van de risico's worden elk kwartaal monitoringsrapportages opgesteld van het vermogensbeheer, de pensioenuitvoering, de pensioenzaken en de bestuursondersteuning. Hierin wordt gerapporteerd over wijzigingen in risico's en de beheersing van de risico's gedurende het kwartaal. Elk halfjaar wordt een strategische risicorapportage opgesteld waarin zowel terug als vooruit wordt gekeken. Naast de eerstelijns monitoringsrapportages stelt de sleutelfunctiehouder risicobeheer elk kwartaal een tweedelijns IRM-rapportage op. Hierin wordt het eerstelijns risicomanagement beoordeeld desgewenst aanbevelingen gedaan. Het bestuur bespreekt het IRM-beleid meerdere keren per jaar met de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Tijdens deze sessies besteedt het bestuur aandacht aan risico's zowel in de interne als de externe omgeving.

Relevante risico's

Het pensioenfonds loopt een groot aantal strategische en operationele (niet-) financiële risico's. De meest relevante risico's zijn de volgende.

Strategische risico's

De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is voor het fonds een grote uitdaging op inhoud, uitvoering en tijdigheid. Regelgeving is deels nog in ontwikkeling en het stelsel vraagt grote veranderingen in de processen en systemen bij TKP. Dit risico beheerst het fonds door nauwgezet de ontwikkelingen te volgen, zich actief te laten informeren tijdens bestuursvergaderingen en themadagen, actieve monitoring van de voortgang bij de uitvoeringsorganisatie van de regeling en door het inhuren van extra projectcapaciteit om het bestuur te ondersteunen bij de vormgeving van beleid en de implementatie van de nieuwe regeling.

Daarnaast loopt het fonds strategische risico's in de categorie "omgeving/verandervermogen". Dit betreft risico's met oorzaak in het niet aan kunnen passen aan (structurele) veranderingen tegen acceptabele kosten. Hierbij moet met name gedacht worden aan (veranderende) maatschappelijke opvattingen (afnemend vertrouwen in pensioen(sectoren)), politieke ontwikkelingen (nieuwe pensioenstelsel) en technologische ontwikkelingen. De beheersing van dit risico geschiedt door veel aandacht te besteden aan de ontwikkeling van de kennis en kunde van het bestuur, periodieke afstemming met sociale partners over de toekomst(ige ontwikkelingen), het opstellen en periodiek bijstellen van een SWOT-analyse en oog voor de beheersing van de kosten.

In het verlengde van bovenstaande risico's kan de kwetsbaarheid van de huidige regeling worden genoemd. De huidige regeling is fiscaal toegestaan tot 2026, de beoogde overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is 2027. Het bestuur trekt samen met de sociale partners op om hiervoor tijdig een oplossing te vinden.

Financiële risico's

Het belangrijkste financiële risico is het renterisico, mede door de – ook in vergelijking met andere pensioenfondsen – zeer lange looptijd van de verplichtingen. Rentebewegingen beïnvloeden de marktwaarde van de verplichtingen en een deel van de beleggingen en leiden tot volatiliteit van de dekkingsgraad. Dit risico wordt met name beheerst door het nominale marktrenterisico versus de (nominale) verplichtingen af te dekken voor 65%.

Niet-financiële risico's

De uitvoering van de activiteiten van het pensioenfonds is nagenoeg volledig uitbesteed. Het fonds loopt in het kader van de uitbesteding een aantal niet-financiële risico's. Om deze risico's te beheersen heeft het fonds een uitbestedingsbeleid waaraan elke externe dienstverlener moet voldoen. Alvorens tot uitbesteding wordt overgegaan, voert het fonds een risicoanalyse uit. De kwaliteitseisen die aan uitbestedingspartijen worden gesteld worden doorvertaald naar afspraken, procedures en voorwaarden die worden vastgelegd in een uitbestedingsovereenkomst en een Service Level Agreement (SLA). Ieder kwartaal wordt voor de 3 belangrijkste uitbestedingspartijen (Actor, CTI en TKP) een monitoringsrapportage opgesteld en besproken in het bestuur.

Het pensioenfonds onderkent in de uitbesteding IT-risico's als meest relevante. De belangrijkste zijn:

- IT-vertrouwelijkheid: de autoriteit en mogelijkheid tot het lezen, kopiëren of manipuleren van informatie en systeemcomponenten door personen die buiten een gedefinieerde groep gerechtigden ligt;
- IT-access: een uitbesteder is niet in staat zijn gegevens vanuit de IT-omgeving binnen een redelijk tijdsbestek te raadplegen of te wijzigen;
- IT-aanpasbaarheid: risico's met oorzaak in de IT doordat de uitvoerder niet in staat is tegen acceptabele kosten en acceptabele risico's veranderingen in de bedrijfsvoering door te voeren.

Naast de bij aanvang van een uitbesteding uitgevoerde risicoanalyse zijn er aanvullende beheersmaatregelen getroffen om deze risico's te mitigeren. Dit zijn onder meer (de beoordeling van) periodieke SLA-, risico- en ISAE-rapportages, periodieke evaluatie van de dienstverlening en gerichte audits op de IT-omgeving (al dan niet in samenwerking met andere klanten van de uitbestedingspartij). Daarnaast staat het onderwerp IT met regelmaat op de bestuurlijke agenda om de kennis op peil te houden en de ontwikkelingen te volgen.

8.4 Terugblik

Financiële risico's

Eind van het jaar lag de dekkingsgraad onder de MVEV-grens, maar door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling heeft het pensioenfonds een MVEV-korting voorkomen. De bestaande zorgen ten aanzien van de financiële positie zijn echter niet gewijzigd. De financiële positie is dusdanig dat indexatie op korte termijn niet mogelijk is en de nominale zekerheid en de indexatie op lange termijn staan nog steeds onder druk. Daarnaast heeft het pensioenfonds een korting voorkomen door gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. In het hoofdstuk financiële positie is bij deze ontwikkelingen uitvoerig stilgestaan.

De financiële positie van het pensioenfonds is ten opzichte van vorig jaar verbeterd. Ultimo 2023 is de beleidsdekkingsgraad hoger dan het minimaal vereist eigen vermogen. In augustus 2023 was voor het bestuur niet duidelijk of het pensioenfonds eind 2023 zou voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen. Mocht het pensioenfonds eind 2023 niet voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen, dan zou het de pensioenaanspraken en -rechten moeten korten. Om die reden heeft het bestuur besloten gebruik te maken van het transitie-FTK. Hiermee werd een kortingsdreiging voorkomen. Bij DNB is hiervoor een overbruggingsplan ingediend.

De verdere verbetering van de financiële positie neemt echter niet de zorg van het bestuur hierover weg. Ondanks de strategische renteafdekking van 65%, is het pensioenfonds gevoelig voor renteschommelingen. De financiële positie is zodanig dat toeslagverlening op de korte termijn en op de iets langere termijn (namelijk tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel) lastig is te realiseren.

Daarnaast heeft het bestuur in het verslagjaar aandacht besteed aan de ESG-risico's. De onderkende risico's zijn toegevoegd aan het IRM-model van Pensioenfonds Kappers.

Niet-financiële risico's

Het in 2023 uitgevoerde RSA heeft tot enige wijzigingen in het risicoraamwerk geleid. Er zijn op enige gebieden additionele beheersmaatregelen getroffen, met name op het gebied pensioenbeheer en IT. Daarnaast is het continuiteitsrisico van de pensioenuitvoerder aangepast naar aanleiding van de overgang naar het nieuwe stelsel.

Eigen risico beoordeling (ERB)

In 2023 heeft het bestuur een reguliere driejaarlijkse eigen risicobeoordeling (ERB) uitgevoerd. Uit deze ERB kwam naar voren dat het bestuur haar risicomanagement inzake informatiebeveiliging inclusief IT en ESG diepgaander kan uitwerken. Ook kwamen er nieuwe inzichten omtrent de beheersing van strategische risico's in beeld. Het bestuur heeft de hieruit voortvloeiende verbeteracties in gang gezet.

8.5 Vooruitblik

Op het vlak van financiële risico's is het fonds voor de korte termijn voornamelijk afhankelijk van externe ontwikkelingen op het gebied van de financiële markten en de rente. De premiedekkingsgraad ligt in het eerste kwartaal 2024 ruim boven de actuele dekkingsgraad en draagt daarmee bij aan het herstel van het pensioenfonds.

Wet toekomst pensioenen

Ook in 2024 zal de toekomst van het fonds, mede in relatie tot de Wtp, een belangrijk bestuurlijk onderwerp zijn. Dit zal van invloed zijn op zowel de risicoscenario's als de risico-inschattingen. Bij het Transitieprogramma Wtp is een separate risicoanalyse opgesteld die maandelijks gemonitord wordt. De Wtp leidt tot nieuwe risico-analyses waarin wellicht nieuwe soorten risico's worden geïdentificeerd. Het feit dat bepaalde onderdelen van de nieuwe wet- en regelgeving nog onvoldoende uitgekristalliseerd zijn tussen de sector en de extern toezichthouders DNB en AFM, is een risico op zich.

Het fonds werkt met een gevoeligheidsanalyse van het rente en marktrisico. In onderstaande figuur wordt kwantitatief aangegeven wat de gevolgen zijn voor de dekkingsgraad op marktwaaarde op het niveau van 31 december 2023 bij een stijging/daling van de aandelen of een stijging/daling van de rente.

Marktdekkingsgraad scenarioanalyse

	Aandelen	-40%	-20%	0%	20%	40%
Rente						
2%		90,0	109,0	128,0	147,0	166,0
1%		87,0	101,0	116,0	130,0	145,0
0%		83,0	94,0	105,0	116,0	126,0
-1%		79,0	87,0	95,0	103,0	111,0
-2%		76,0	81,0	87,0	93,0	98,0

09 Personalia

Bestuur

Het bestuur is op 31 december 2023 als volgt samengesteld:

Leden	Eerste benoeming	Benoemd tot	Organisatie	Leeftijd
Namens werkgevers				
Rita van Ewijk	1 april 20219	1 april 2025	ANKO	57
Tim van der Rijken	19 februari 2020	19 februari 2026	ANKO	46
Namens werknemers				
Michel Pet	12 juli 2022	12 juli 2026	CNV Vakmensen	41
José Meijer	27 november 2022	27 november 2026	FNV Mooi	68
Namens pensioengerechtigden				
Gerard van de Kuilen	24 juli 2014	24 juli 2026		59
Onafhankelijk deskundige				
Gerard Sirks	11 juli 2013	11 juli 2025		68
Stagiaire				
Funda Van Riel-Bor	1 januari 2023	31 december 2024		32

Rita van Ewijk heeft op 9 april 2024 meegedeeld het bestuur per 1 juli 2024 te verlaten.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is op 31 december 2023 als volgt samengesteld:

Leden	Benoemd tot	Organisatie	Afgevaardigd namens	Leeftijd
John Kerstens	19 mei 2025	CNV Vakmensen / FNV Mooi	pensioengerechtigden	58
Hajo Laman	1 maart 2026	ANKO	werkgevers	49
Ben Raaij	9 maart 2025	CNV Vakmensen / FNV Mooi	deelnemers	72

Raad van toezicht

De raad van toezicht is op 31 december 2023 als volgt samengesteld:

Leden	Einde huidige zittingstermijn	Leeftijd
Hennie de Graaf	28 oktober 2027	62
Ruben Beil	1 januari 2025	36
Hans Peters	1 oktober 2026	62

Uitbestedingspartijen

In onderstaande tabel zijn de partijen opgenomen waaraan taken zijn uitbesteed zoals benoemd in paragraaf 3.6 van het jaarverslag.

Bestuursondersteuning

Naam	Relatie
Cristine Oostendorp	Actor Bureau voor sectoradvies
Pol Spauwen	Actor Bureau voor sectoradvies
Herman Vos	Actor Bureau voor sectoradvies

Pensioenbeheer

Naam	Relatie
Paul Everloo	CEO TKP Pensioen
Frits Bart	CCO TKP Pensioen
Joke Westenbrink	COO TKP Pensioen

Vermogensbeheer

Naam	Relatie
Berrie Verweij	Columbia Threadneedle Investments
Hans Fortuyn	Columbia Threadneedle Investments

Controle, ondersteuning en advies

Naam en relatie	Rol
Hamadi Zaghdoudi, WTW	Certificerend actuaris en sleutelfunctiehouder actuariel
Evelien Vlastuin, Wijfmetbedrijf	Sleutelfunctiehouder risicobeheer.
Niels Smit	Sleutelfunctiehouder interne audit.
Harmen Pullen, TriVu	Compliance en privacy officer.
Bob Dongelmans AAG, Achmea Pensioenservices	Adviserend actuaris
Janine van Muijlwijk-Duijzer RA, Mazars Accountants N.V.	Controlerend onafhankelijk accountant

10 Pensioenregeling, statuten, reglementen

10.1 Inleiding

De doelstelling van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. In dit hoofdstuk worden de kenmerken van de pensioenregeling, de volumeveranderingen en de wijzigingen in de statuten en reglementen besproken.

10.2 De kenmerken van de pensioenregeling

Pensioensysteem

Het pensioensysteem is een middelloonregeling.

Toetredingsleeftijd

Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het pensioenfonds, neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 21 jaar wordt. Vanaf 1 januari 2024 start de deelname aan de regeling vanaf de eerste dag van de maand waarin de deelnemer 18 jaar wordt.

Pensioenleeftijd

De pensioenleeftijd is 68 jaar.

Pensioengrondslag

De pensioengrondslag is het bruto jaarsalaris met een maximum van € 66.956,- (2022: € 59.706).

Opbouwpercentage ouderdomspensioen

In 2023 wordt 0,81% van het bruto salaris opgebouwd aan ouderdomspensioen (2022: 0,80%). De verhoging van het opbouwpercentage is het gevolg van de fiscale toets.

Partnerpensioen

In 2023 bedraagt het jaarlijks partnerpensioen voor elk opbouwjaar 0,567% van de pensioengrondslag (2022: 0,56%). De verhoging is het gevolg van de fiscale toets.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt 20% van het te behalen partnerpensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar of tot 27 jaar voor studerende kinderen. Als beide ouders zijn overleden, wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Premie

De premie bedraagt 13,9% (2022: 12,5%) van het (gemaximeerde) bruto salaris.

Toeslagenbeleid

Het bestuur besluit jaarlijks of en in hoeverre de ingegane pensioenen en de opgebouwde pensioenaanspraken verhoogd worden door het verlenen van een toeslag. Toeslagen zijn altijd voorwaardelijk.

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

10.3 Volumeveranderingen pensioenregeling

Pensioenuitkeringen

Het aantal pensioengerechtigden met een ouderdomspensioenuitkering was 3.343, met een gemiddelde jaarlijkse uitkering van € 1.549. Het aantal pensioengerechtigde nabestaanden was 799, met een gemiddelde jaarlijkse uitkering van € 1.424. Er waren 54 wezen die pensioen ontvingen, met een gemiddelde jaarlijkse uitkering van € 685. De bedragen zijn afhankelijk van de in de bedrijfstak doorgebrachte diensttijd en de hoogte van het salaris.

Afkoop van het pensioen

Bij kleine pensioenen bestaat bij ingang van het pensioen de mogelijkheid tot afkoop van het pensioen. De afkoopgrens was € 594,89 (2022: € 520,35). In 2023 werd in 290 gevallen het pensioen afgekocht (2022: 330). Dit aantal heeft betrekking op ouderdomspensioen, (bijzonder) nabestaandenpensioen en wezenpensioen.

Individuele waardeoverdracht

Het pensioenfonds werkt mee aan individuele waardeoverdracht bij wisseling van dienstverband. Het doel hiervan is de bestrijding van pensioenbreuk alsook het voorkomen van versnippering van pensioenaanspraken. In 2023 waren er, behoudens waardeoverdrachten kleine pensioenen, 7 inkomende (2022: 3) en 180 uitgaande (2022: 106) waardeoverdrachten.

Pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid

Voor deelnemers die (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt zijn geworden, wordt de pensioenopbouw vanaf de eerste WAO- c.q. WIA-dag zonder verdere premiebetaling voortgezet. Deze voortzetting is afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid (volledig of gedeeltelijk). De hoogte van de pensioenopbouw wordt berekend op basis van de laatst bekende pensioengrondslag. Deze regeling had in 2023 op 854 deelnemers betrekking (2022: 786).

10.4 Mutatieoverzicht pensioenregeling

Aantallen verloop	Actieve deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden
Stand per 1 januari 2023	18.772	53.479	3.979
Toetreding	5.840	-2.614	0
Opnieuw indienst	0	0	0
Uitdiensttreding	-6.477	6.477	0
Ingangpensioen	-28	-229	372
Overlijden	-10	-88	-100
Waardeoverdracht	0	-5.667	0
Afkoop	0	-246	-44
Verval klein pensioen	0	-16	0
Expiratie	0	0	-11
Overige oorzaken	0	0	0
Stand per 31 december 2023	18.097	51.096	4.196

Aantallen verloop	Ouderdoms- pensioen	Partner- pensioen	Wezen- pensioen
Stand per 1 januari 2023	3.158	763	58
Ingangpensioen	260	97	15
Overlijden	-73	-27	0
Afkoop	-2	-34	-8
Expiratie	0	0	-11
Overige oorzaken	0	0	0
Stand per 31 december 2023	3.343	799	54

Toelichting bij het mutatieoverzicht

Deelnemers

De ultimo stand betreft de werknemers die op 31 december vanwege een dienstverband in de bedrijfstak of vanwege vrijwillige voortzetting deelnemer zijn.

Arbeidsongeschikte deelnemers

Het aantal betreft deelnemers die alleen pensioen opbouwen vanwege de regeling van premievrije opbouw wegens arbeidsongeschiktheid. Het kan gaan om volledige arbeidsongeschiktheid of om gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid en geen dienstverband in de branche.

Pensioengerechtigden

Het aantal betreft de periodieke pensioenuitkeringen. Deelnemers die met pensioen gaan, worden afgeboekt met de mutatie pensionering bij 'Deelnemers', 'Gewezen deelnemers' of 'Arbeidsongeschikte deelnemers'. Vervolgens worden deze deelnemers met dezelfde mutatie bijgeboekt bij 'Pensioengerechtigden'. De mutatie toetredingen bij 'Pensioengerechtigden' betreft dus niet deelnemers die pensioneren, maar alleen de ingang van het nabestaanden- en wezenpensioen.

Pensioengerechtigden zonder uitkering

Dit zijn pensioengerechtigden aan wie de uitkering niet kan worden toegekend. Dit kan twee redenen hebben: of de persoon is niet traceerbaar, of de persoon heeft zijn uitkering niet opgevraagd.

Afkoop

Wanneer een deelnemer of gewezen deelnemer met pensioen gaat en zijn pensioen direct wordt afgekocht, wordt deze afkoop vermeld in de kolom 'Deelnemers' of 'Gewezen deelnemers'. Een afkoop van het nabestaanden- en wezenpensioen staat vermeld in de kolom 'Pensioengerechtigden'.

Waardeoverdrachten

Bij de waardeoverdrachten staan in dit mutatieoverzicht alleen de uitgaande waardeoverdrachten vermeld. Deelnemers met een inkomende waardeoverdracht hebben geen invloed op het aantal.

Overige oorzaken

De mutatie overige oorzaken bestaat voornamelijk uit een correctie van in het verleden ten onrechte opgenomen deelnemers en deelnemers waarvan de mutatie niet valt onder een van de genoemde redenen.

10.5 Wijzigingen in fondsdocumenten

Deze paragraaf geeft een overzicht van de wijzigingen in de statuten en reglementen die in 2023 zijn doorgevoerd.

Statuten en verplichtstelling

De verplichtstellingsbeschikking van het pensioenfonds is in 2023 gewijzigd. Op 28 december 2023 publiceerde het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de huidige verplichtstelling in de Staatscourant. De wijziging betreft de verlaging van de toetredingsleeftijd aan de pensioenregeling naar 18 jaar met ingang van 1 januari 2024.

De statuten zijn in het verslagjaar niet gewijzigd.

Pensioenreglement

Het pensioenreglement is per 1 januari 2023 op de volgende punten gewijzigd:

- opname van de mogelijkheid tot herziening van een gecommuniceerd en soms al uitbetaald pensioen.
- vaststelling pensioengrondslag voor deelnemers die in het jaar direct voorafgaand aan de eerste dag van de wachttijd in de zin van de WIA nog geen 21 jaar waren.
- pensioenopbouw over een uitkering op grond van de Wet arbeid en zorg die de deelnemer via de werkgever gedurende verlof ontvangt.
- regulier onderhoud.

Op 1 januari 2024 is het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen verhoogd naar 0,86%. Het opbouwpercentage voor het nabestaandenpensioen bedraagt per 1 januari 2024 0,602%.

Uitvoeringsreglement

Het uitvoeringsreglement is per 1 januari 2023 op de volgende punten gewijzigd:

- hoogte van de premie (van 12,5% naar 13,9%);
- verstrekken van emailadres door werkgever, zodat het fonds de premienota en de eventuele betalingsherinneringen per mail kan zenden.

11 Raad van toezicht en Verantwoordingsorgaan

11.1 Raad van Toezicht

11.1.1. Inleiding

In deze jaarrapportage van de Raad van Toezicht (RvT) van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf (hierna “het Pensioenfonds”) doet de RvT verslag van de wijze waarop hij zijn wettelijke bevoegdheden heeft uitgevoerd. Daarbij is vooral aandacht geweest voor de kwaliteit van besturen zoals die zich uit in de governance, de bestuurlijke processen en de gehanteerde principes die aan het beleid ten grondslag liggen. De Pensioenwet en de Code Pensioenfonds vormen hierbij de referentiekaders. Voor wat betreft zijn eigen functioneren hanteert de RvT daarnaast ook de Code van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (hierna VITP).

11.1.2 Algemeen oordeel

Het verslagjaar is een uitdagend jaar geweest voor het bestuur. Er lagen veel en complexe onderwerpen op de bestuurstafel. De RvT is zeer tevreden over de wijze waarop en de inzet waarmee het bestuur heeft geacteerd waar het de – soms moeizame – relatie met Sociale Partners betrof. De implementatie van de Wtp heeft – mede daardoor – enige vertraging opgelopen waardoor de beoogde datum van overgang naar het nieuwe contract mogelijk niet gerealiseerd kan worden.

De financiële positie van het fonds is verbeterd maar kent nog wel uitdagingen. Het bestuur heeft in het verslagjaar besloten gebruik te maken van het transitie FTK om een mogelijke korting eind 2023 te voorkomen. Dat besluit hield in dat een overbruggingsplan moest worden ingediend bij DNB. Dat is – door grote inzet van alle betrokkenen, waaronder ook de leden van het VO – gelukt.

Hoewel de RvT zeker positief is over de wijze waarop het bestuur in het verslagjaar geacteerd heeft, is de RvT zeker niet blind voor de lange termijn gevolgen. De hoge werkdruk en de veelheid aan onderwerpen die zijn behandeld in het verslagjaar betekent dat veel van de individuele bestuurders is gevraagd. De RvT zou dan ook graag zien dat het bestuur – voor zover mogelijk – meer aandacht heeft voor het strategisch benaderen van onderwerpen en minder “hands on” bestuurt.

11.1.3 Financiële situatie van het Pensioenfonds

De financiële positie van het Pensioenfonds is in 2023 verder verbeterd. De actuele dekkingsgraad steeg van 103,2% aan het begin van het jaar tot 105,0% aan het eind van 2023. De beleidsdekkingsgraad, het 12-maands gemiddelde, dat bepalend is voor het beleid, steeg van 102,2% naar 106,3% in 2023. Het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV) ligt voor het pensioenfonds op 104,6%. Met een beleidsdekkingsgraad van 106,3%, betekent dit dat er eind 2023 niet langer sprake was van een dekkingstekort. Dit is van groot belang omdat daarmee een eventuele plicht om op korte termijn te moeten korten op de aanspraken is komen te vervallen. Het Pensioenfonds kende langjarig een situatie van een tekort en kon een korting voorkomen de afgelopen jaren dankzij een Algemene Maatregel van Bestuur (AMVB) van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De beleidsdekkingsgraad kende een geleidelijke stijging in 2023. Het verloop van de actuele dekkingsgraad kende een grilliger verloop. In oktober lag deze dekkingsgraad nog op 111,1%. Dit grillige verloop is terug te voeren op de ontwikkeling van de financiële markten. De kapitaalmarktrente (10-jaars) steeg van 2,82% eind 2022 naar 3,28% op 19 oktober. Daarna trad een sterke daling op, ingegeven door de verwachting dat centrale banken spoedig de beleidsrente zouden verlagen. Uiteindelijk kwam de 10-jaars rente uit op 2,27% eind december. De stijging van de dekkingsgraad in 2023 is vooral terug te voeren op een sterke stijging van de koersen op aandelenmarkten.

11.1.4 Code Pensioenfonds

In het verslagjaar zijn de wijzigingen in de Code Pensioenfonds gepubliceerd. Meer aandacht gaat uit naar het centraal stellen van belanghebbenden, duurzaamheid en diversiteit. Het aantal thema's zal worden teruggebracht. De gewijzigde code geldt met ingang van 1 januari 2024. De 8 thema's die nu nog gelden, en de wijze waarop daar door het fonds invulling aan is gegeven, is met de RvT gedeeld. De samenstelling van fondsorganen zoals beoogd door de code, blijft een punt van aandacht. Door het creëren van ervaringsplaatsen in zowel bestuur als VO wordt gepoogd om de fondsorganen diverser samen te stellen. Ook de RvT is gevraagd in te stemmen met een ervaringsplaats, waarop de RvT positief heeft gereageerd. Voor het overige wordt aan de thema's naar de mening van de RvT voldoende invulling gegeven.

11.1.5 Werkzaamheden

In de vergadering van 20 juni 2023 heeft de RvT goedkeuring gegeven aan de vaststelling van het jaarverslag door het bestuur.

Mevrouw De Graaf is per 1 oktober herbenoemd als voorzitter van de RvT voor een tweede zittingstermijn van vier jaar.

De samenwerking tussen de RvT en het VO was ook in 2023 uitstekend.

De contacten met het bestuur zijn via de tussentijdse overleggen met het dagelijks bestuur en door het bijwonen van vergaderingen als toehoorder van leden van de RvT intensief geweest. De RvT heeft er ook voor gekozen om met iedere individueel bestuurslid een overleg te hebben. Dit initiatief heeft goed uitgedaan en zal een structureel karakter krijgen. De RvT heeft daarnaast twee maal overleg gehad met de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer, de Sleutelfunctiehouder Audit en de Sleutelfunctiehouder Actuarieel.

11.1.6 Opvolging aanbevelingen 2022

De RvT heeft in het vorige jaarverslag voor 2023 de volgende aanbevelingen gedaan:

Het succesvol implementeren van de Wtp is voor een groot deel afhankelijk van de kwaliteit van de data. De RvT doet de aanbeveling aan het bestuur om aan dit onderwerp voldoende aandacht te besteden en ook steekproeven te (laten) doen ook als daarmee extra kosten zijn gemoeid. De RvT realiseert zich overigens dat het bestuur –door de projectaanpak die vanaf 1 mei 2023 van start is gegaan – de aandacht voor dit onderwerp al heeft geïntensiveerd.

Het bestuur heeft op het gebied van datakwaliteit belangrijke stappen gezet in 2023. Binnen het bestuur is een portefeuillehouder datakwaliteit aangesteld. Daarnaast is het Pensioenfonds begonnen om de verschillende stappen binnen het proces van datakwaliteit uit te gaan voeren, dit in nauwe samenwerking met TKP en Actor. Het bestuur verwacht dat in de loop van 2024, de verschillende stappen op het gebied van datakwaliteit zullen zijn afgerond.

De transitie naar de Wtp is in 2023 het onderwerp dat op de bestuurstafel de meeste aandacht zal vragen. De RvT beveelt aan om de grote lijnen continue aandacht te blijven geven, evenals de integratie van de verschillende werkprocessen. Het feit dat er veel onduidelijk is, ontheft het bestuur niet van de taak om ervoor te zorgen dat processen die minder afhankelijk zijn van externe factoren tijdig en zorgvuldig worden doorlopen.

De transitie naar de Wtp heeft in 2023 inderdaad de meeste aandacht gekregen van het bestuur. De relatie met Sociale Partners kende een moeilijke periode in 2023. Het overleg tussen Sociale Partners en het Fonds binnen de projectgroep Wtp is tijdelijk gestopt. Eerst moest de relatie met Sociale Partners weer verbeteren. Daartoe zijn stappen gezet met het besluit om onder leiding van een mediator weer een basis te vinden waarop overleg over de Wtp weer vorm kan krijgen. Onderwerpen waarbij overleg met Sociale Partners geen randvoorwaarde zijn, zijn voor zover mogelijk opgepakt. De RvT adviseert het bestuur om besluiten en beraadslagingen over de wijze waarop de verschillende werkprocessen zich ontwikkelen, zorgvuldig vast te leggen.

Het ESG beleid van het Pensioenfonds dient nadere invulling te krijgen, mede in aanmerking genomen de uitkomst van de deelnemers enquête. Ook dient consistentie te worden betracht bij de gemaakte keuze voor “Opt out” en de invulling van het beleid.

In 2023 heeft het fonds weer stappen gezet op het gebied van ESG. De aandelenportefeuille opkomende markten is in 2023 omgezet in een portefeuille met bedrijven die de doelen op het gebied van een lage CO2 uitstoot van het Verdrag van Parijs onderschrijven. Voor aandelen ontwikkelde landen en credits is het streven om te komen tot een zogenaamd ‘Paris Aligned’ portefeuille in 2024. De Raad van Toezicht vindt dat het Pensioenfonds goede stappen zet op het gebied van ESG. Aandachtspunt blijft wel de keuze voor een ‘opt out’.

De RvT vraagt meer aandacht van het bestuur voor IT en Cybersecurity. De kosten die extra waarborgen met zich brengen mogen er niet toe leiden dat de aandacht voor dit onderwerp onderbelicht wordt.

Begin 2023 is door de DNB sectorbrede uitvraag naar informatiebeveiliging extra aandacht gekomen voor dit onderwerp. Het pensioenfonds heeft vanuit DNB een mitigatiebrief ontvangen naar aanleiding van de door het Fonds ingevulde vragenlijsten en de verwachte opvolging daarvan. De RvT is van mening dat het bestuur adequaat hierop heeft gehandeld. Daarnaast vindt de RvT, mede in het licht van bovenstaande aanbeveling, het positief dat het bestuur externe expertise op dit onderwerp heeft ingehuurd en ervoor heeft gekozen om verder te gaan dan enkel het oplossen van de bevindingen van DNB. Het bestuur heeft inmiddels ook aantoonbaar stappen gezet door o.a. het informatiebeveiligingsbeleid en -plan vast te stellen, dat in 2024 wordt geïmplementeerd inclusief de benodigde assurance.

In 2024 zal dit onderwerp nog de nodige aandacht vragen van het bestuur, o.a. vanwege de in 2025 van kracht wordende DORA-wetgeving. De RvT ziet dat het bestuur hier aandacht voor heeft en door middel van themasessies zich hierin verdiept en dit in 2024 continueert. Overwogen kan worden dat het bestuur deze kennis ook aantoonbaar maakt door enige vorm van externe certificering.

De RvT vraagt het bestuur in dit kader ook specifiek aandacht te hebben dat uitbestedingspartijen nu en bij de inwerkingtreding van DORA aantoonbaar voldoen aan de vereisten inzake de beheersing informatiebeveiliging.

De ondersteuning van het bestuur door Actor is naar de mening van de RvT van uitstekende kwaliteit maar kent een smalle basis. De RvT raadt het bestuur aan om die ondersteuning een bredere basis te geven. Daarnaast is het van belang dat het bestuur de eerste lijnsfunctie behoudt richting de sleutelfunctiehouders.

De ondersteuning door Actor waar het de beschikbare capaciteit betreft, blijft een punt van aandacht. De basis van de ondersteuning is wel verbreed. De RvT is over die ontwikkeling tevreden. De rol van de sleutelfunctiehouder is naar het oordeel van de RvT meer geformaliseerd naar een tweedelijnsfunctie. De RvT ziet ook dat het bestuur het risicobeheer onder leiding van de sleutelfunctiehouder risicobeheer meer doorleeft, wat een zeer goede ontwikkeling is.

11.1.7 Aanbevelingen 2024

- Inzet tot verbetering van relatie met Sociale Partners continueren.
- WTP-programma verder continueren en aandacht te hebben voor verschillende scenario's.
- Verdere opvolging geven aan IT en cyber security.
- Aandacht voor successieplanning n.a.v. code pensioenfondsen.
- Blijvende aandacht voor zorgvuldige vastlegging van besluiten en beraadslagingen, m.n. in het kader van de Wtp

11.1.8 Vooruitblik 2024

Ook in 2024 zal er veel aandacht zijn voor de implementatie van de Wtp. Het blijft een weerbarstig proces maar de verwachting is dat het oppakken van de verschillende onderdelen en die weer samenbrengen in een consistent geheel steeds verder gestalte zal krijgen. Het bestuur zal daarbij voldoende aandacht moeten besteden aan de relatie met die partijen waarvan zij afhankelijk is. wel de vraag in hoeverre met name TKP in staat zal zijn de nu bekende tijdlijnen te realiseren.

De RvT heeft er vertrouwen in dat het bestuur zich ook in 2024 zal inzetten om dit proces verder vorm te geven.

Woerden, 18 juni 2024

Hennie de Graaf
Voorzitter RvT

Ruben Beil
Lid RvT

Hans Peters
Lid RvT

11.2 Reactie bestuur

Het bestuur waardeert de enorme betrokkenheid die de raad van toezicht in 2023 heeft getoond. Naast de reguliere overleggen met het (dagelijks) bestuur is vooral bij de juridische procedure met sociale partners over de pensioenregeling 2024 intensief met de raad van toezicht samengewerkt. De leden van de raad van toezicht waren als toehoorder aanwezig bij de diverse bijeenkomsten over de juridische procedure en gaven gevraagd en ongevraagd hun raad aan het bestuur. Dit verliep constructief en in goede harmonie.

Het bestuur gaf opvolging aan de aanbevelingen die de raad van toezicht in het jaarrapport 2022 deed. Het bestuur is blij met de waardering voor de stappen die gezet zijn op ESG en datakwaliteit. De aanbevelingen ten aanzien Wtp en IT & cybersecurity blijven ook in 2024 van kracht en zijn onderdeel van de vijf nieuwe aanbevelingen van de raad van toezicht in het jaarrapport over 2023 doet.

Het bestuur blijft graag gebruik maken van het door de raad van toezicht aangeboden klankbord. Het bestuur bedankt op deze plaats de leden van de raad van toezicht voor hun waardevolle bijdrage aan het functioneren van het pensioenfonds afgelopen jaar. Het bestuur wenst de leden veel succes bij hun werkzaamheden en spreekt het volste vertrouwen uit in een prettige voortzetting van de goede samenwerking in 2024.

11.3 Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit drie leden, één namens deelnemers, één namens werkgevers en één namens pensioengerechtigden.

Wijzigingen samenstelling

In 2023 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden in de samenstelling van het verantwoordingsorgaan.

Vergaderingen

In 2023 is het verantwoordingsorgaan zesmaal bij elkaar gekomen, viermaal voor een reguliere vergadering, één extra vergadering in het kader van advisering over het in te dienen overbruggingsplan en éénmaal een themabijeenkomst over evenwichtige belangenafweging bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan tweemaal vergaderd met de raad van toezicht en tweemaal met het bestuur.

Taken

De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in een reglement. Samengevat heeft het verantwoordingsorgaan een oordeelsbevoegdheid, een adviesrecht en de mogelijkheid voor een bindende voordracht in de raad van toezicht.

Oordeel

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Het verantwoordingsorgaan baseert het oordeel op:

- Het bestuursverslag;
- De jaarrekening;
- De bevindingen van de raad van toezicht en
- Overige informatie.

Advies

Het verantwoordingsorgaan heeft een adviesrecht ten aanzien van:

- het beleid inzake beloningen;
- de vorm en inrichting van het intern toezicht;
- de profielschets voor leden van de raad van toezicht;
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure; het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst of het vaststellen, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsreglement;
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek;
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten;
- de voorgenomen collectieve waardeoverdracht (het invaarbesluit) met inbegrip van het aanwenden van het vermogen van het pensioenfonds bij de collectieve waardeoverdracht als omschreven in artikel 150m lid 4 van de Pensioenwet; en
- de vaststelling van het financieel overbruggingsplan tijdens de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel als omschreven in artikel 150p lid 5 van de Pensioenwet.

In 2023 heeft het verantwoordingsorgaan een positief advies gegeven aan het bestuur over:

- Het klachtenbeleid (4 december 2023)
- Het overbruggingsplan (15 augustus 2023)
- De pensioenpremie 2024 (4 december 2023)
- De te wijzigen standaardovereenkomst tot vrijwillig aansluiting (4 december 2023)

Er zijn in 2023 geen afwijzende adviezen gegeven door het verantwoordingsorgaan.

Rapport raad van toezicht

Het verantwoordingsorgaan heeft kennis genomen van het rapport van de raad van toezicht en de mondelinge toelichting hierop van de leden van de raad van toezicht op 13 mei 2024. Het verantwoordingsorgaan herkent zich in het positieve beeld, onderschrijft de aanbevelingen aan het bestuur en heeft het rapport bij zijn oordeelsvorming betrokken.

Beleidsdoelstellingen 2023

Het verantwoordingsorgaan formuleert jaarlijks beleidsdoelstellingen. Voor het boekjaar 2023 heeft het verantwoordingsorgaan drie beleidsdoelstellingen geformuleerd, namelijk weloverwogen en evenwichtig invaren, vormgeving nieuwe regeling en contract en uitvoeringskosten. Hieronder gaan wij nader in op deze doelstellingen en evalueren wij de gestelde doelstellingen.

Voor 2023 waren de drie doelstellingen:

1. Weloverwogen en evenwichtig invaren

De keuze voor invaren is een belangrijk aspect van de voorbereiding naar de Wtp, waar het verantwoordingsorgaan een grote rol in speelt. Om het adviesrecht vorm te geven, stelt het verantwoordingsorgaan als doel om een sessie te organiseren waarin het verantwoordingsorgaan door onafhankelijke deskundigen wordt bijgestaan in het beoordelen van de besluitvorming en het formuleren van een advies. Een heldere afweging met brede toelichting door het bestuur voor alle deelnemers is daarbij wenselijk. Een hulpmiddel voor het bestuur en VO is een duidelijke/inzichtelijke rekentool waarmee diverse maatmensen doorgerekend kunnen worden in meer scenario's (goed/slecht weer).

Evaluatie: Het verantwoordingsorgaan constateert dat het project Wtp, als gevolg van de juridische procedure van de sociale partners jegens het pensioenfonds, in het verslagjaar ernstige vertraging heeft opgelopen. Hierdoor heeft het verantwoordingsorgaan zich nog geen beeld kunnen vormen over de beleidsdoelstelling "weloverwogen en evenwichtig invaren". Ter voorbereiding op dit onderwerp heeft het verantwoordingsorgaan zich in 2023 door een externe partij laten voorlichten over evenwichtsaspecten bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

2. Vormgeving nieuwe regeling en contract

De contractkeuze, de premie, de doelstellingen en de risicohouding zullen onderdeel zijn van de besluitvorming in 2023. Daarbij komt het ontwerpen van beleggingsbeleid, solidariteitsbeleid en uitkeringsbeleid. Het verantwoordingsorgaan richt zich op de afwegingen die in de besluitvorming worden gemaakt. Ook compensatie is een onderdeel van de transitie naar de Wtp. Het verantwoordingsorgaan richt zich hierbij op de evenwichtige belangenafweging bij compensatie.

Evaluatie: Ook over deze beleidsdoelstelling heeft het verantwoordingsorgaan zich, als gevolg van de juridische procedure van de sociale partners jegens het pensioenfonds, in het verslagjaar geen oordeel kunnen vormen.

3. Uitvoeringskosten

Het verantwoordingsorgaan acht het van belang dat de verhouding van de uitvoeringskosten en het pensioenresultaat voor de deelnemer in balans ligt en stelt als doel om in 2023 kritisch te blijven op de reguliere kosten en de projectkosten van Wtp in relatie tot de pensioenaanspraken van de deelnemer. Daarnaast ziet het VO graag een duidelijke scheiding in de reguliere kosten en de projectkosten voor het Wtp (ook nog over 2022), waarbij de reguliere kosten maximaal wijzigen (toenemen/afnemen) in vergelijking met CBS-consumptiecijfers (eventueel inflatiecijfers). Taakstellende doelstelling zou bijvoorbeeld 20% lagere toename kunnen zijn.

Evaluatie: Het verantwoordingsorgaan constateert dat deze beleidsdoelstelling niet is gerealiseerd. De stijging van de uitvoeringskosten zet zich helaas onverminderd voort. De kosten van overgang naar Wtp zijn voor het pensioenfonds moeilijk in de hand te houden. Het verantwoordingsorgaan vermoedt dat dit overigens voor de hele pensioensector geldt. Daarnaast lag een deel van de toename van de kosten, namelijk de kosten voor juridische ondersteuning, buiten de macht van het bestuur. Hoewel een deel van de kostenstijging is te verklaren, mist het verantwoordingsorgaan nog steeds een duidelijk taakstellende doelstelling. Het verantwoordingsorgaan blijft aandacht vragen voor dit onderwerp.

Beleidsdoelstellingen 2024

Gezien de opgelopen vertraging in het Wtp-dossier zijn voor het jaar 2024 de beleidsdoelstellingen over Wtp gelijk aan de in 2023 gestelde doelstellingen.

1. Weloverwogen en evenwichtig invaren

De keuze voor invaren is een belangrijk aspect van de voorbereiding naar de Wtp, waar het verantwoordingsorgaan een grote rol in speelt. Om het adviesrecht vorm te geven, stelt het verantwoordingsorgaan als doel om een sessie te organiseren waarin het verantwoordingsorgaan door onafhankelijke deskundigen wordt bijgestaan in het beoordelen van de besluitvorming en het formuleren van een advies. Een heldere afweging met brede toelichting door het bestuur voor alle deelnemers is daarbij wenselijk. Een hulpmiddel voor het bestuur en VO is een duidelijke/inzichtelijke rekentool waarmee diverse maatmensuren doorgerekend kunnen worden in meer scenario's (goed/slecht weer).

2. Vormgeving nieuwe regeling en contract

De contractkeuze, de premie, de doelstellingen en de risicohouding zullen onderdeel zijn van de besluitvorming in 2024. Daarbij komt het ontwerpen van beleggingsbeleid, solidariteitsbeleid en uitkeringsbeleid. Het verantwoordingsorgaan richt zich op de afwegingen die in de besluitvorming worden gemaakt. Ook compensatie is een onderdeel van de transitie naar de Wtp, het verantwoordingsorgaan richt zich hierin op de evenwichtige belangenafweging bij compensatie.

3. Uitvoeringskosten

Het verantwoordingsorgaan acht het van belang dat de verhouding van de uitvoeringskosten en het pensioenresultaat voor de deelnemer in balans ligt en stelt als doel om in 2024 kritisch te blijven op de reguliere kosten en de projectkosten van Wtp in relatie tot de pensioenaanspraken van de deelnemer. Daarnaast ziet het VO graag een duidelijke scheiding in de reguliere kosten en de projectkosten voor het Wtp, waarbij de reguliere kosten maximaal wijzigen (toenemen/afnemen) in vergelijking met CBS-consumptiecijfers (eventueel inflatiecijfers). Taakstellende doelstelling zou bijvoorbeeld 20% lagere toename kunnen zijn.

Bevindingen

Het verantwoordingsorgaan heeft op grond van de gesprekken met het bestuur en de beoordeelde documentatie de volgende bevindingen over het verslagjaar 2023:

Overbruggingsplan

Gedurende het verslagjaar was niet duidelijk of het pensioenfonds eind 2023 zou voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen. Aangezien het pensioenfonds geen gebruik meer kon maken van de vrijstellingsregeling, was sprake van een kortingsdreiging. Om deze reden heeft het bestuur besloten deel te nemen aan het transitie-FTK. Hiertoe heeft het in augustus een overbruggingsplan opgesteld en ter advies aan het verantwoordingsorgaan voorgelegd. Het verantwoordingsorgaan heeft hierover positief geadviseerd en deed hierbij de volgende aanbevelingen:

- Indien de financiële positie (dekkingsgraad) van het pensioenfonds in 2024 verder verbeterd ontstaat er ruimte om alsnog op grond van de regels van transitie-FTK over te gaan tot toeslagverlening. Het verantwoordingsorgaan adviseerde derhalve het toeslagbeleid aan te passen.
- Communiceer zo duidelijk en eenvoudig mogelijk over het overbruggingsplan naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden via de website.

Financiële positie

De financiële positie van het pensioenfonds is in het verslagjaar verder verbeterd. Toch blijft de financiële positie een belangrijk punt van aandacht, mede met het oog op de komende transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Kosten pensioenregeling

Het verantwoordingsorgaan constateert dat het beheersen van kosten lastig is en blijft. De hele pensioensector wordt geconfronteerd met kostenstijgingen, met name als gevolg van de implementatie van de nieuwe Wtp-regelgeving. Specifiek voor Pensioenfonds Kappers geldt hierbij dat in het verslagjaar extra kosten zijn gemaakt voor het voeren van juridische procedures. Concrete doelstellingen ter beheersing van de kosten zijn door het pensioenfonds nog niet geformuleerd. Het verantwoordingsorgaan begrijpt dat dit lastig is, maar verwacht toch meer concrete stappen van het bestuur om hierop meer “in control” te zijn.

Voortgang project Wtp

Het project Wtp heeft als gevolg van de onenigheid met de sociale partners in de tweede helft van het jaar nagenoeg stilgelegen. Het verantwoordingsorgaan constateert dat de oorzaak hiervoor voor een groot deel buiten de macht van het bestuur heeft gelegen. Het verantwoordingsorgaan merkt op dat het belang van een goed stakeholdermanagement onontbeerlijk is. Verdere vertragingen in dit project zijn niet gewenst.

Oordeel

Op grond van voorgaande bevindingen komt het verantwoordingsorgaan van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf tot het oordeel dat:

- Het bestuur voldoende informatie aan het verantwoordingsorgaan heeft verstrekt om zich een oordeel te vormen;
- Het handelen van het bestuur in 2023 in overeenstemming is geweest met de statuten en reglementen;
- Het bestuur in 2023 een consistent beleid heeft gevoerd, waarbij het bestuur zich heeft ingezet om de belangen van alle betrokkenen evenwichtig af te wegen;
- Het bestuur actief en besluitvaardig opereert;
- Het bestuur in 2023 veel aandacht heeft gegeven aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, maar als gevolg van verschil van inzicht met sociale partners over de pensioenregeling per 1 januari 2024, vertraging heeft opgelopen.
- Het bestuur moet blijven sturen op een verantwoorde beheersing van de uitvoeringskosten nu deze ondanks eerdere opmerkingen daarover van het verantwoordingsorgaan en de door het bestuur toegezegde inspanningen jaar op jaar stevig blijven toenemen.

Vooruitblik 2024

Het verantwoordingsorgaan monitort de ontwikkeling van de financiële positie in 2024 nauwlettend. Zeker met het oog op het verzoek van het orgaan om gebruik te maken van de versoepelde regels voor het verlenen van een toeslag. Uiteraard zal een mogelijke toeslagverlening ook worden beoordeeld op evenwichtsaspecten met het oog op de komende transitie. Het verantwoordingsorgaan zal een kader opstellen om de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel op evenwichtigheid te beoordelen. Het verantwoordingsorgaan zal deze evenwichtigheid zowel op kwalitatieve als kwantitatieve aspecten beoordelen.

De voortgang in het project Wtp zal onverminderd onder de aandacht van het verantwoordingsorgaan blijven. In 2024 zijn de sociale partners eerst aan zet met het opstellen van een transitieplan.

Ter bevordering van de diversiteit in het verantwoordingsorgaan is met ingang van 1 januari 2024 voor een periode van twee jaar een stagiair als toehoorder toegetreden. Het Pensioenlab is nauw betrokken geweest bij de selectie van deze stagiair.

Woerden, 18 juni 2024

Namens het Verantwoordingsorgaan van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf

John Kerstens
Ben van Raaij
Hajo Laman

11.4 Reactie bestuur

Het bestuur heeft met belangstelling kennisgenomen van het verslag en oordeel van het verantwoordingsorgaan over 2024. Het bestuur waardeert de constructieve wijze waarop het verantwoordingsorgaan het gesprek en de discussie met het bestuur aangaat. Het oordeel dat het bestuur zich op een evenwichtige wijze heeft ingezet om de belangen van alle betrokkenen af te wegen doet het bestuur goed.

Tegelijkertijd onderkent het bestuur de zorgen van het verantwoordingsorgaan over de komende transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de beheersing van de uitvoeringskosten. De uitvoeringskosten blijven onverminderd hoog en zijn een punt van bestuurlijke aandacht. De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel heeft helaas vertraging opgelopen. In 2024 zullen bestuur en sociale partners flinke stappen moeten maken om de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel succesvol te maken. Dit zal veel tijd en aandacht gaan vragen en kosten met zich meebrengen.

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor zijn betrokkenheid afgelopen jaar en de bruikbare adviezen. Het bestuur gaat ook in het nieuwe verslagjaar graag in overleg met het verantwoordingsorgaan en streeft in het nieuwe verslagjaar wederom naar een constructieve samenwerking met verantwoordingsorgaan.

12 Ondertekening bestuur

Hoofdstuk 1 tot en met hoofdstuk 11 betreft het bestuursverslag. In de in hoofdstuk 13 opgenomen jaarrekening staan de financiële gegevens over het boekjaar 2023 vermeld. In de bijlage staan de overige gegevens.

Woerden, 18 juni 2024

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf,

Rita van Ewijk
Werkgeversvoorzitter

Gerard van de Kuilen
Werknemersvoorzitter

Tim van der Rijken
Bestuurslid

Michel Pet
Bestuurslid

Gerard Sirks
Bestuurslid

José Meijer
Bestuurslid

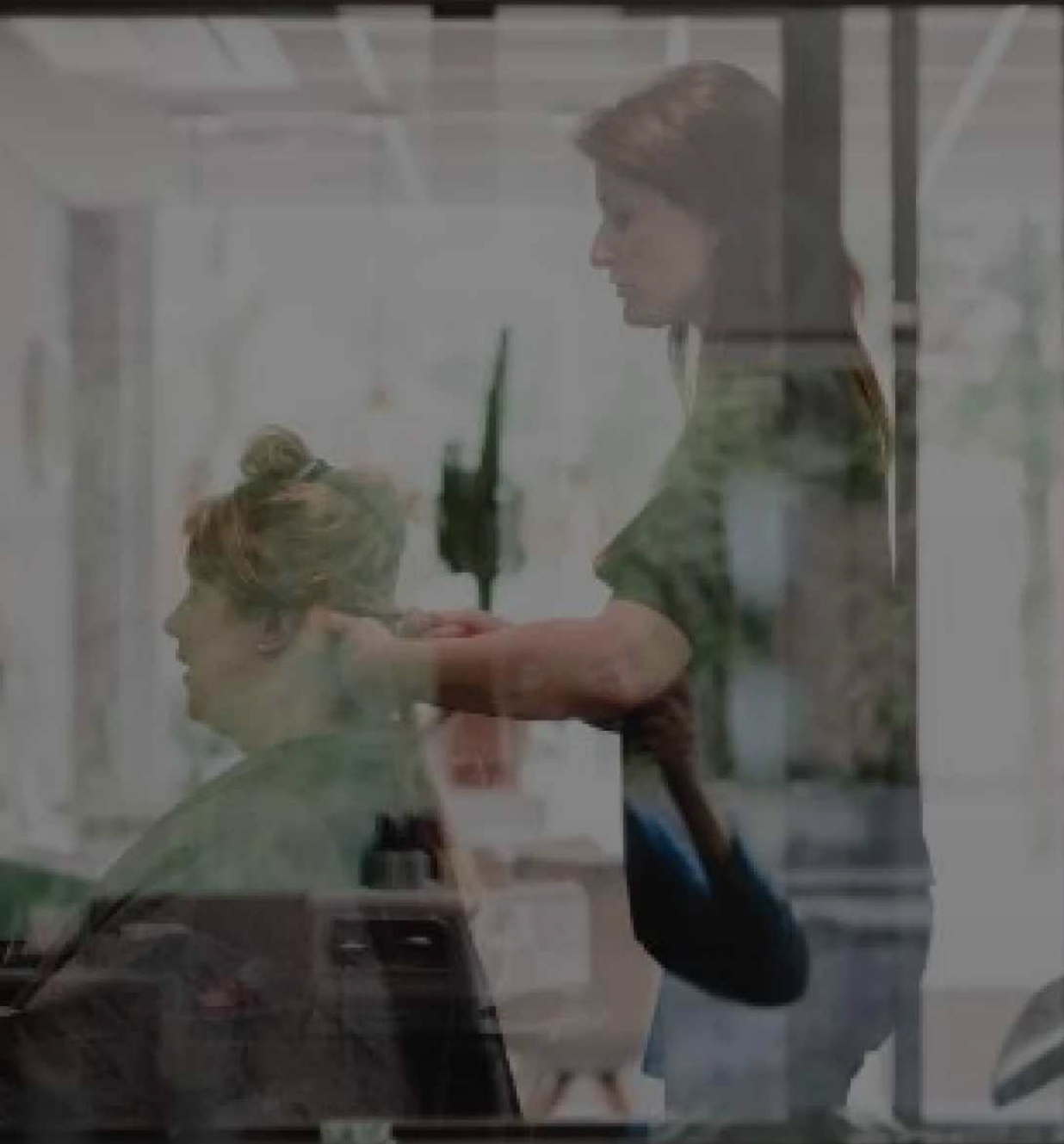
Akkoord, maar wegens verblijf in buitenland
niet in staat te ondertekenen

Hennie de Graaf
Voorzitter Raad van Toezicht

Hans Peters
Lid Raad van Toezicht

Ruben Beil
Lid Raad van Toezicht

13 Jaarrekening 2023

In dit hoofdstuk presenteert het bestuur van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf de jaarrekening over boekjaar 2023 eindigend op 31 december 2023. In hoofdstuk 14 'Overige gegevens' volgen de verklaringen van de certificerend actuaire en onafhankelijk controlerend accountant van het pensioenfonds.

De in dit hoofdstuk vermelde bedragen zijn in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

13.1 Balans per 31 december

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(bedragen x € 1.000)

		31-12-2023	31-12-2022
	Ref.		
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1		
Vastgoed beleggingen		131.870	126.435
Aandelen		279.306	262.871
Vastrentende waarden		583.719	534.776
Overige beleggingen		2.647	3.354
		997.542	927.436
Vorderingen en overlopende activa	2	12.440	11.429
Overige activa	3	2.933	1.259
TOTAAL ACTIVA		1.012.915	940.124
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	4		
Beleggingsreserve		183.175	177.640
Beleidsreserve		-135.082	-149.530
		48.093	28.110
Technische voorzieningen	5		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		961.800	908.723
Overige schulden en overlopende passiva	6	3.022	3.291
TOTAAL PASSIVA		1.012.915	940.124
Dekkingsgraad op basis van FTK (in %)			
Actuele dekkingsgraad		105,0%	103,1%
Beleidsdekkingsgraad		106,3%	102,2%

13.2 Verantwoording van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)		2023	2022
	Ref.		
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	7	46.565	41.155
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	8	52.484	-422.009
Overige baten	9	-288	-79
TOTAAL BATEN		98.761	-380.933
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	10	7.459	7.537
Pensioenuitvoeringskosten	11	5.703	5.127
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	12		
Pensioenopbouw		30.942	47.189
Rentetoevoeging		29.948	-6.753
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten		-7.441	-7.615
Wijziging marktrente		10.797	-513.365
Wijziging actuariële grondslagen		2.351	40.946
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten		-13.697	-8.260
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		177	6.542
		53.077	-441.316
Saldo overdrachten van rechten	13	12.494	8.560
Overige lasten	14	45	24
TOTAAL LASTEN		78.778	-420.068
Saldo van baten en lasten		19.983	39.135
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Beleggingsreserve		5.535	-59.965
Beleidsreserve		14.448	99.100
Totaal saldo van baten en lasten		19.983	39.135

13.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

	2023	2022
KASSTROOM UIT PENSIOENACTIVITEITEN		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	44.854	39.173
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	2.409	1.509
Overige ontvangsten	12	-79
	47.275	40.603
Uitgaven		
Betaalde pensioenuitkeringen	-7.454	-7.506
Betaald in verband met overdracht van rechten	-14.909	-10.069
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-6.039	-5.138
Overige uitgaven	-25	-25
	-28.402	-22.738
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	18.873	17.865
KASSTROOM UIT BELEGGINGSACTIVITEITEN		
Ontvangsten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	203.109	213.222
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	5.697	10.525
	208.806	223.747
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-225.493	-244.122
Betaalde kosten vermogensbeheer	-587	-615
Koers- en omrekenverschillen op liquide middelen	75	266
	-226.005	-244.471
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-17.199	-20.724
Netto kasstroom	1.674	-2.859
Liquide middelen per 1 januari	1.259	4.118
Liquide middelen per 31 december	2.933	1.259
Mutatie liquide middelen	1.674	-2.859

13.4 Algemene toelichting

Inleiding

Het doel van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41178953, statutair gevestigd te Woerden (hierna het 'pensioenfonds') is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het pensioenfonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten, het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota.

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf is statutair gevestigd in Woerden.
Adresgegevens: Pommolenlaan 10C, 3447 GK Woerden

Overeenstemmingsverklaring

De Jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. In de tabellen opgenomen berekeningen zijn gebaseerd op niet-afgeronde bedragen; er kunnen zich derhalve afrondingsverschillen voordoen.

Het bestuur heeft op 18 juni 2024 de jaarrekening vastgesteld.

Vergelijking voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar.

Continuïteit

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Voor de toelichting op de continuïteit wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Baten worden in de verantwoording van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden

verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Schattingswijziging

De opstelling van de financiële opstelling in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende posten in de financiële opstelling. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Per 1 januari 2024 is het opbouwpercentage gewijzigd van 0,81% naar 0,86%. Dit heeft per 31 december 2023 impact op de toekomstige opbouw voor arbeidsongeschikten met premievrijstelling en heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 1.351. Deze wijziging heeft een negatief effect op de dekkingsgraad per 31 december 2023 van 0,1 procentpunt. Daarnaast is de verwachting voor toekomstige instroom van arbeidsongeschikte deelnemers aangepast. Op grond hiervan is de voorziening verhoogd met 1.000 (effect op de dekkingsgraad per 31 december 2023 -0,1 procentpunt).

Dekkingsgraden

De actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen op de totale technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Bij de bepaling van de beleidsdekkingsgraad wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d. worden verantwoord in de staat van baten en lasten, onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vreemde valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en de presentatie valuta van het pensioenfonds. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voorvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen worden verantwoord in de staat van baten en lasten en zijn opgenomen onder indirecte beleggingsopbrengsten.

	31-12-2023	31-12-2022
CHF	0,93	0,98
DKK	7,45	7,44
GBP	0,87	0,89
HKD	8,63	8,33
NOK	11,22	10,51
SEK	11,13	11,12
SGD	1,46	1,43
USD	1,10	1,07

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VABN ACTIVA EN PASSIVA

Beleggingen voor risico pensioenfonds

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of actuele waarde.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde. Beleggingen voor risico pensioenfonds worden op dezelfde wijze gewaardeerd.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Reële waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor een deel van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden

vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beleggingen in direct vastgoed worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de reële waarde per balansdatum, gebaseerd op periodieke door onafhankelijke deskundigen verrichte taxaties. Indien daartoe aanleiding is, wordt bij de waardering rekening gehouden met de feitelijke verhuursituatie en/of renovatieactiviteiten. Resultaten door wijziging in reële waarde worden in de staat van baten en lasten verantwoord. Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Dividenden worden in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten op het moment dat het recht van de entiteit wordt gevestigd. In het geval van beursgenoteerde effecten is dit de datum waarop het aandeel ex-dividend gaat. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Couponrente wordt in de staat van baten en lasten verantwoord onder directe beleggingsopbrengsten. Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Obligatiefondsen

Participaties in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen die beleggen in obligaties worden gewaardeerd op het aandeel in de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds.

Hypotheken

Participaties in beleggingsfondsen die beleggen in hypothecaire leningen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde is berekend door middel van de "discounted cashflow"-methode (hierna: DCF-model). Bij de reële waarde berekening is uitgegaan van een aantal parameters c.q. veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en de verwachte kasstroom. De disconteringsvoet bestaat uit een basisrente gelijk aan de euroswapcurve plus opslagen voor type onderpand, soort financiering en risicocategorie. De verwachte kasstroom is de te ontvangen rente en aflossing op basis van het gewogen gemiddelde moment van ontvangst inclusief vervroegd aflossingsrisico. De gehanteerde parameters in het DCF-model zijn ultimo boekjaar geactualiseerd.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. De derivaten zijn onderdeel van de vastrentende waarden. Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans

onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Alle (on)gerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde opgaven van de desbetreffende fondsmanagers.

Securities lending

Beleggingen die in het kader van een securities lendingcontract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor deze beleggingen. Indien uit hoofde van een securities lending programma als zekerheid beleggingen zijn ontvangen worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit het securities lending programma voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de betreffende transacties verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. Het pensioenfonds voert geen directe securities lendingactiviteiten uit. Binnen de beleggingspools kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder overige activa worden onder meer liquide middelen opgenomen voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden betreft. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de overige beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

Beleggingsreserve

De beleggingsreserve is een bestemmingsreserve, die niet ter vrije beschikking staat, om alle risico's, zoals vastgelegd in de Regeling Pensioenwet onder vaststelling vereist eigen vermogen op te kunnen vangen. Deze bestemmingsreserve wordt wel meegenomen in de bepaling van de dekkingsgraad.

Beleidsreserve

De beleidsreserve bevat het resterende gedeelte van het eigen vermogen van het pensioenfonds. Deze reserve wordt gemuteerd door het resultaat nadat de beleidsreserve op het juiste niveau wordt gebracht.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds wordt gewaardeerd tegen reële waarde conform de grondslagen van het fonds. De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen.

Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is uitgegaan van de op de balansdatum geldende actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per einde boekjaar:

- *Gehanteerde rekenrente*

De gehanteerde rekenrente is de rentetermijnstructuur zoals door DNB gepubliceerd per 31 december 2023. Deze komt voor het pensioenfonds overeen met een gemiddelde rekenrente van 2,15% (eind 2022: 2,23%).

- *Overlevingstafels*
Voor mannen en vrouwen is gebruik gemaakt van de door het Koninklijk Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel AG2022 (2022: idem). Om rekening te houden met het gegeven dat de fondspopulatie af kan wijken van de totale populatie waarop de prognosetafel is gebaseerd, is een leeftijdsafhankelijke en geslachtsafhankelijke correctiefactor op de sterftেকansen toegepast. De correctiefactor voor een partner is gelijk aan de factor voor een deelnemer.
- *Partnerfrequentie*
Voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor nog niet ingegane nabestaandenpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd die gebaseerd is op de landelijke partnerfrequentie volgens de data van het CBS uit 2020, met uitzondering van de leeftijden 61 tot en met 68. Voor deze leeftijden wordt 100% gehanteerd. Na de pensionering wordt het bepaald partnersysteem toegepast.
- *Leeftijdsverschil man – vrouw*
Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- *Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen*
De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 3% (2022: idem) van de lasten van het nog niet ingegaan partnerpensioen tot 65 jaar; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd, waarbij geen rekening wordt gehouden met sterftেকansen.
- *Voorziening voor toekomstige excassokosten*
Kostenopslag ter grootte van 3% (2022: idem) van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.
- *Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten*
Voor (gewezen) deelnemers wordt 90% van de contante waarde van de toekomstige opbouw gereserveerd.
- *IBNR (Incurred but not reported)*
De TV ter dekking van het risico van toekomstige premievrijstelling wordt vastgesteld als de som van de opslag in de premie van het huidige jaar en de opslag in de premie van het voorgaande jaar. Per 2023 is de opslag 0,6% van de pensioengrondslag (2022: 0,3%).
- *Onvindbaren*
Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden en vervolgens in 10 jaar lineair afgeschreven tot nihil.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend. Ook statutaire bestuurders of andere sleutelfunctionarissen in het bestuur van het fonds en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. De premiebatens in het boekjaar zijn gebaseerd op de definitieve loonsomopgaven van de werkgevers. Voor een beperkt aantal werkgevers, zijn de premiebatens gebaseerd op voorlopige loonsomopgaven.

Beleggingsresultaten

(In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan. Exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verwerking van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen, e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Technische voorzieningen voor risico pensioenfondsen

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de 1-jaarsrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorzieningen betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Jaarlijks wordt 3% van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorziening ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 3% van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering ten opzichte van de forward-rente zoals die op 1 januari is berekend voor 31 december van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Overige wijzigingen

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

GRONDSLAGEN KASSTROOM

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

13.5 Toelichting op de balans

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfondsen

Verloopoverzicht per beleggingscategorie

(bedragen x € 1.000)	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	126.435	262.871	534.776	3.354	927.436
Aankopen	17.564	101.487	107.591		226.642
Verkopen	-715	-126.783	-76.000	242	-203.256
Herwaardering	-11.414	41.731	17.352	-242	47.427
Overige mutaties				-707	-707
Stand per 31 december 2023	131.870	279.306	583.719	2.647	997.542

(bedragen x € 1.000)	Vastgoed beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	114.161	478.938	723.709	11.638	1.328.446
Aankopen	13.583	12.058	226.110	0	251.751
Verkopen	-256	-147.503	-65.400	-63	-213.222
Herwaardering	-1.053	-80.622	-349.643	63	-431.255
Overige mutaties	0	0	0	-8.284	-8.284
Stand per 31 december 2022	126.435	262.871	534.776	3.354	927.436

Collateral

Het pensioenfonds heeft eind 2023 geen onderpand ontvangen of verstrekt als gevolg van waardeontwikkeling van de derivaten.

Securities lending

Voor twee beleggingsfondsen bestaat de mogelijkheid tot securities lending.

Het fonds is zeer terughoudend in het in bruikleen geven van effecten. Per 31 december waren er geen effecten uitgeleend.

Premiebijdragende ondernemingen

Er wordt niet belegd in premiebijdragende ondernemingen.

Reële waarde

De waardering van de beleggingen vindt plaats tegen reële waarde. Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het pensioenfonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare

instrumenten.

- Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs of betreffen liquide middelen. Hieronder vallen aandelen, obligaties, onderpanden en banktegoeden.
- Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van onroerend goed in bezit van het pensioenfonds. Alle vastgoedobjecten worden jaarlijks getaxeerd door externe taxateurs waarvan de onafhankelijkheid ten opzichte van de waardering onbetwist is. De juistheid en volledigheid van de gebruikte informatie voor de taxatie wordt gecontroleerd.
- De netto contante waarde (NCW) berekeningen wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende markttrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.
- Andere methode: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden. Hieronder vallen de (equity linked) swaptions, inflations swaps, options OTC en de deelnemingen.

Gehanteerde waarderingssystematiek op basis van Richtlijn 290.916

(bedragen x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Vastgoed beleggingen	0	0	0	131.870	131.870
Aandelen	279.306	0	0	0	279.306
Vastrentende waarden	471.650	0	0	112.069	583.719
Overige beleggingen	382	0	0	2.265	2.647
Stand per 31 december 2023	751.338	0	0	246.204	997.542

(bedragen x € 1.000)	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	NCW berekeningen	Andere methode(n)	Totaal
Vastgoed beleggingen	0	0	0	126.435	126.435
Aandelen	262.871	0	0	0	262.871
Vastrentende waarden	425.146	0	0	109.630	534.776
Overige beleggingen	1.538	0	0	1.816	3.354
Stand per 31 december 2022	689.555	0	0	237.881	927.436

Schatting van reële waarde

Vastgoed

Het deel van de waarde aan vastgoedbeleggingen dat is opgenomen op basis van waarderingsmodellen en -technieken betreft zowel direct als indirect vastgoed. Zoals bij de grondslagen staat vermeld is de waarde gebaseerd op de taxatiewaarde. De eerste waardering is verkrijgingsprijs inclusief transactiekosten. Deze taxaties worden verricht door verscheidene externe erkende taxateurs. Iedere externe taxateur hanteert, binnen de algemene richtlijnen zoals binnen de branche gelden, eigen uitgangspunten. De richtlijnen binnen de branche geven aan dat voor de waardebepaling in dit geval moet worden uitgegaan van de verkoopwaarde van een object met als doelstelling om met het object huurinkomsten te genereren. Als basis wordt hiervoor een contante waardeberekening gebruikt van de toekomstige kasstromen.

Aandelen

De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.

Vastrentende waarden

Het deel van de vastrentende waarden waarvan de reële waarde op basis van schatting wordt vastgesteld, betreft leningen op schuldbekentenis en hypotheek. De berekeningsgrondslag staat vermeld in de algemene toelichting op de grondslagen. Beleggingen in hypotheek zijn op basis van de Netto Contante Waarde methode gewaardeerd.

Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Indirect vastgoed	131.870	126.435
Totaal	131.870	126.435

Aandelen

De aandelen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Aandelen beleggingsfondsen	279.306	262.871
Totaal	279.306	262.871

Vastrentende waarden

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Obligatiefondsen	273.550	287.639
Indirecte beleggingen (via fondsen)	310.169	247.137
Totaal	583.719	534.776

Het pensioenfonds participeert in een LDI fonds. Dit fonds wordt gebruikt om het renterisico deels af te dekken. Het LDI fonds bestaat uit obligaties en swaps. De obligaties bestaan uit staatsobligaties en SSA-obligaties. Swaps zijn derivaten. Deze derivaten regelen een uitruil van de lange rente tegen de korte rente. Middels deze uitruil beschermt het pensioenfonds zich tegen een daling van de rente. Het fonds bestaat uit een mix van deze producten om twee redenen. Zowel obligaties als swaps geven een bescherming tegen dalende rente en er zijn obligaties benodigd bij het gebruik van swaps als onderpand.

De waarde van de bezittingen in het LDI fonds wordt gerapporteerd als geheel. Er is de keuze gemaakt om in de jaarrekening het LDI fonds in zijn geheel te categoriseren als onderdeel van vastrentende waarden en niet uit te splitsen in vastrentende waarden en derivaten (in de risicoparagraaf van de jaarrekening is de derivatenpositie nader toegelicht).

Overige beleggingen

De overige beleggingen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	382	1.538
Schulden inzake beleggingen	0	-8
Vorderingen inzake beleggingen	2.265	1.824
Totaal	2.647	3.354

De overige beleggingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar.

De liquide middelen betreffen de banktegoeden bij CACEIS ten behoeve van het pensioenfonds. CACEIS heeft een rating van A+ (bron: Fitch).

De post vorderingen inzake beleggingen omvat ultimo boekjaar:

- Te vorderen dividend 1.827 (2022: 1.521);
- Te vorderen dividendbelasting 336 (2022: 303);
- Overige vorderingen 102 (2022: 0).

2. Vorderingen en overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen werkgevers	4.967	4.712
Nog te factureren premie	7.441	6.697
Overige vorderingen	32	20
Totaal	12.440	11.429

De post "nog te factureren premie" heeft betrekking op de nog te factureren premie over november en december. De premie over deze maanden is respectievelijk in januari en februari 2024 aan de werkgevers gefactureerd.

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Specificatie Vorderingen op werkgevers

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen op werkgevers	5.456	4.699
Voorziening dubieuze vorderingen op werkgevers	-581	-279
	4.875	4.420
Reclassificatie vorderingen op werkgevers	92	292
Totaal	4.967	4.712

De post vorderingen op werkgevers bestaat uit openstaande debiteuren ad 5.548 (2022: 4.699) en een voorziening dubieuze debiteuren ad -581 (2022: -279). De reclassificatie vorderingen op werkgevers hangt samen met werkgevers die een creditsaldo hebben en onder de kortlopende schulden zijn gepresenteerd.

3. Overige activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Liquide middelen	2.933	1.259
Totaal	2.933	1.259

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op ING-bankrekeningen die onmiddellijk opeisbaar zijn. ING-bank heeft een Standard and Poor's rating van A+.

Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de overige beleggingen opgenomen. Kredietfaciliteiten zijn niet van toepassing.

PASSIVA

4. Stichtingskapitaal en reserves

Mutatieoverzicht eigen vermogen

(bedragen x € 1.000)	Beleggings-reserve	Beleids-reserve	Totaal
Stand per 1 januari 2022	237.605	-248.630	-11.025
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	-59.965	99.100	39.135
Stand per 31 december 2022	177.640	-149.530	28.110
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	5.535	14.448	19.983
Stand per 31 december 2023	183.175	-135.082	48.093

Solvabiliteit

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Pensioenvermogen	1.009.893	105,0%	936.833	103,1%
Af: Technische voorzieningen	961.800	100,0%	908.723	100,0%
Eigen vermogen	48.093	5,0%	28.110	3,0%
Af: vereist eigen vermogen	183.175	19,0%	177.640	19,5%
Vrij vermogen	-135.082	-14,0%	-149.530	-16,5%
Minimaal vereist eigen vermogen	43.717	4,6%	41.349	4,6%
Actuele dekkingsgraad		105,0%		103,1%
Beleidsdekkingsgraad		106,3%		102,2%

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder toelichting 'Risicobeheer en derivaten'.

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (totale activa -/- schulden) / technische voorzieningen * 100%, waarbij de technische voorzieningen gewaardeerd zijn op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

De solvabiliteit van het pensioenfonds is niet toereikend. Er is zowel sprake van een reservetekort als van een dekkingstekort.

Herstelplan

Per 1 januari 2023 is een geactualiseerd herstelplan opgesteld. Ook ditmaal bleek dat het pensioenfonds zonder het verlagen van de pensioenen, binnen de maximale hersteltermijn van 10 jaar kan herstellen. Echter was dit ook het zevende meetmoment dat de dekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Dat betekent dat het pensioenfonds een onvoorwaardelijke korting moet doorvoeren zodat de dekkingsgraad op het niveau van het MVEV komt. Vanwege de uitzonderlijke economische situatie heeft Minister Schouten opnieuw met een noodmaatregel de pensioenfondsen een vrijstellingsregeling geboden. Het pensioenfonds kan gebruik maken van deze vrijstellingsregeling mits:

- De dekkingsgraad minimaal 90% bedraagt;
- Een onderbouwing wordt gegeven voor het gebruik van de vrijstellingsregeling;
- Er informatie aan alle deelnemers wordt verstrekt over de vrijstellingsregeling.

Het pensioenfonds besloot in maart 2023 om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling. Hiervoor is op 23 mei 2023 goedkeuring van DNB ontvangen.

Overbruggingsplan

Pensioenfonds Kappers heeft ervoor gekozen om gebruik te maken van het zogenoemde transitie-FTK. De belangrijkste reden om voor het transitie-FTK te kiezen was het eventueel voorkomen van een verlaging van de pensioenen per 31 december 2023. Het bestuur oordeelde dat de financiële positie van het pensioenfonds in 2023 niet zodanig robuust was dat het met zekerheid een korting onder het reguliere FTK zou kunnen voorkomen. Door te opteren voor het transitie-FTK hoefde het pensioenfonds niet te voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen per 31 december 2023. De keuze voor het transitie-FTK betekende dat er voor 1 september 2023 een overbruggingsplan moest worden opgesteld en ingediend bij DNB. In het overbruggingsplan is voorlopig uitgegaan van een invaardekkingsgraad op moment van de overgang naar het nieuwe stelsel van 95%. Uit het overbruggingsplan bleek dat het pensioenfonds op het beoogde transitiemoment over de voorlopig vastgestelde invaardekkingsgraad van 95% beschikt, waardoor naar verwachting verantwoord, uitlegbaar en evenwichtig naar een vernieuwde pensioenregeling kan worden overgestapt. Het overbruggingsplan is ter advies aan het verantwoordingsorgaan voorgelegd. Dit orgaan adviseerde positief.

Het bestuur heeft besloten ook in 2024 gebruik te maken van het transitie-FTK. Om deze reden zal het voor 1 juli 2024 een geactualiseerd overbruggingsplan bij DNB indienen.

Voorstel tot resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel van de verdeling van het positieve resultaat over boekjaar 2023 van 19.983 is als volgt. Er wordt 5.535 toegevoegd aan de beleggingsreserve om deze gelijk te stellen aan het vereist eigen vermogen. Het restant van 14.448 wordt toegevoegd aan de beleidsreserve.

Het verloop van de actuele dekkingsgraad kan als volgt worden gespecificeerd:

Ontwikkeling dekkingsgraad	31-12-2023	31-12-2022
Dekkingsgraad per 1 januari 2023	103,1%	99,2%
Premie	1,0%	-0,8%
Uitkeringen	0,0%	0,0%
Toeslagen/korting	0,0%	0,0%
Wijziging rentetermijnstructuur	-1,2%	60,8%
Rendement	2,3%	-30,9%
Wijziging Actuariële grondslagen	-0,2%	-2,9%
Overig	0,0%	-0,5%
Kruiseffecten	0,0%	-21,8%
Dekkingsgraad per 31 december 2023	105,0%	103,1%

De bepaling van de procentuele effecten van de diverse resultaatbronnen op de dekkingsgraad zijn conform de richtlijnen van DNB alle uitgedrukt ten opzichte van de dekkingsgraad primo jaar. Dit zorgt ervoor dat de optelling van dekkingsgraad primo jaar plus alle afzonderlijke procentuele effecten niet leidt tot de dekkingsgraad ultimo jaar. Het verschil tussen deze twee wordt verantwoord onder de noemer kruiseffecten; in het algemeen geldt dat deze post groter wordt naarmate de uitschieters in de afzonderlijke resultaatcomponenten groter worden.

5. Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Basisregeling	933.017	883.738
AOP	28	29
Premievrijstelling/IBNR	28.755	24.956
Totaal	961.800	908.723

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Stand per 1 januari	908.723	1.350.039
Pensioenopbouw	30.942	47.189
Rentetoevoeging	29.948	-6.753
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-7.441	-7.615
Wijziging marktrente	10.797	-513.365
Wijziging actuariële grondslagen	2.351	40.946
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	-13.697	-8.260
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	177	6.542
Stand per 31 december	961.800	908.723

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,264% (2022: -0,486%), op basis van de éénjaarsrente van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2023 respectievelijk de éénjaarsrente van de DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2022.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en -uitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de voorzieningen pensioenverplichtingen voor pensioenfonds herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien voor de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van de veronderstellingen voor sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

Per 1 januari 2024 wijzigt het opbouwpercentage van 0,81% naar 0,86%. Dit heeft per 31 december 2023 impact op de toekomstige opbouw voor arbeidsongeschikten en heeft een verhogend effect op de voorziening pensioenverplichtingen van 1.351. Ook is de verwachte toekomstige instroom van arbeidsongeschikten bijgesteld. Op grond daarvan is een extra voorziening van 1.000 getroffen.

Wijziging uit hoofde overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Toevoeging aan de technische voorziening	3.043	1.489
Onttrekking aan de technische voorziening	-16.731	-9.749
Totaal	-13.697	-8.260

Overige mutaties

Resultaat op kanssystemen en overige mutaties technische grondslagen:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Resultaat op kanssystemen:		
- Sterfte	38	-559
- Arbeidsongeschiktheid	686	3.141
- Mutaties	45	404
Overige technische mutaties	-592	3.556
Totaal	177	6.542

Resultaat op sterfte

De technische voorzieningen, de jaarlijkse koopsom voor de inkoop van pensioenaanspraken en de risicopremies voor het partner- en wezenpensioen zijn gebaseerd op aannames betreffende de te verwachte sterfte. De sterftekansen uit deze Prognosetafel worden gecorrigeerd en gebaseerd op de ervaringssterfte van het pensioenfonds. Daarbij worden voor zowel mannen als vrouwen leeftijdsafhankelijke correctiefactoren gehanteerd.

De waargenomen sterfte in de populatie van het pensioenfonds gedurende het boekjaar zal anders zijn dan de veronderstellingen die het pensioenfonds hanteert. Dit verschil leidt tot een actuariael resultaat, dat bestaat uit een resultaat op langlevensrisico (het risico dat deelnemers langer leven dan is verondersteld) en kortlevensrisico (het risico dat meer deelnemers overlijden dan verondersteld, waardoor het pensioenfonds meer partner- en wezenpensioen moet gaan uitkeren dan verwacht).

Resultaat op arbeidsongeschiktheid

Er wordt een voorziening voor zieke deelnemers aangehouden ter dekking van toekomstige schades in verband met de voorzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid. Deze voorziening wordt gevoed door de opslag in de premie ter dekking van dit arbeidsongeschiktheidsrisico. Elk boekjaar valt een deel van de voorziening vrij ter dekking van de ontstane schades.

Resultaat op mutaties en overige technische grondslagen

Door uitruil van de ene pensioensoort in een andere kan een actuariael resultaat ontstaan omdat de gebruikte uitruilfactoren sekseneutraal zijn vastgesteld. Voorts zijn ook administratieve mutaties in dit resultaat verwerkt.

Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:

(bedragen x € 1.000)

	31-12-2023		31-12-2022	
	Voorziening	Aantallen	Voorziening	Aantallen
Actieven deelnemers	349.078	18.097	337.895	18.772
Gewezen deelnemers	492.292	51.096	460.123	53.479
Pensioengerechtigden	85.577	4.196	79.063	3.979
Overigen	7.045	0	5.330	0
Netto pensioenverplichtingen	933.992	73.389	882.411	76.230
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	27.808		26.312	
Totaal	961.800	73.389	908.723	76.230

Pensioenregeling

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 0,81% (2022: 0,80% en voor 2024: 0,86%) van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan het loon volgens de Wet financiering sociale verzekeringen tot maximaal het maximumloon Wfsv.

Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling was tot en met 2023 verplicht vanaf de leeftijd van 21 jaar. Per 1 januari 2024 wijzigt de leeftijdsgrens naar 18 jaar.

Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kan de pensioenregeling worden gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

In 2023 heeft het bestuur besloten geen toeslagen te verlenen. Het bestuur beslist jaarlijks of en in hoeverre het de ingegane pensioenen en de opgebouwde pensioenaanspraken verhoogt door het verlenen van een toeslag. Dit is alleen mogelijk voor zover de beschikbare financiële middelen van het pensioenfonds dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Daarnaast moet het bestuur rekening houden met de strikte eisen die het Financieel Toetsingskader (FTK), onderdeel van de Pensioenwet, aan de dekkingsgraad van het pensioenfonds stelt. Het besluit van het bestuur vindt mede plaats op basis van een schriftelijk advies van de actuaris.

Toeslagen zijn altijd voorwaardelijk. Het bestuur hanteert met ingang van juli 2015 de volgende staffel als leidraad voor toeslagverlening:

- bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110%: geen toeslag;
- bij een beleidsdekkingsgraad gelijk aan of hoger dan 110% maar lager dan de ondergrens toeslagverlening: toeslag naar rato;
- bij een beleidsdekkingsgraad gelijk aan of hoger dan de ondergrens toeslagverlening: toeslag gelijk aan 100% van de toeslagambitie.

Het toeslagenbeleid van het pensioenfonds voorziet niet in onvoorwaardelijke (inhaal)toeslag. Het bestuur streeft naar jaarlijkse verlening van een toeslag die maximaal gelijk is aan 100% van het consumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens afgeleid. Dit wordt bepaald aan de hand van de wijziging van de index over de maand oktober voorafgaande aan de verlening en de maand oktober van het daaraan voorafgaande jaar.

Gedurende de afgelopen jaren heeft het pensioenfonds de pensioenen niet kunnen aanpassen. Ten opzichte van de geambieerde toeslagverlening bedraagt de cumulatieve achterstand vanaf 2006 van circa 40%. Voor eventuele inhaalindexatie wordt gekeken naar de achterstand over de laatste 10 jaar en die bedraagt 26,29%.

Tabel invoegen?

6. Overige schulden en overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Correctie ambtshalve premie	2.075	2.037
Debiteuren met een negatief saldo	0	292
Te betalen belastingen	149	156
Te betalen kosten	798	806
Totaal	3.022	3.291

De 'Correctie ambtshalve premie' heeft betrekking op opgelegde ambtshalve premie waar geen opbouw voor deelnemers tegenover staat. Het pensioenfonds legt werkgevers die geen gegevens hebben aangeleverd een ambtshalve nota op als middel om werkgevers te bewegen alsnog gegevens aan te leveren. Het aan ambtshalve nota's gefactureerde bedrag wordt niet als premie-inkomsten verantwoord, maar hiervoor wordt een kortlopende schuld opgenomen. Zodra een werkgevers wel gegevens aanlevert, wordt de ambtshalve nota gecorrigeerd.

Alle overige schulden en overlopende passiva hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

Specificatie Te betalen kosten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Certificering en advieskosten	101	142
Overige pensioenuitvoeringskosten	60	124
Kosten vermogensbeheer	332	358
Crediteuren	335	179
Pensioenuitkeringen	8	3
Totaal	798	806

Risicobeheer en derivaten

Solvabiliteitsrisico

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De actuele dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

(bedragen x € 1.000)	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 31 december 2022	936.833	908.723	103,1%
Uit bestemmingssaldo van baten en lasten	73.060	53.077	3,9%
Stand per 31 december 2023	1.009.893	961.800	105,0%

Het tekort op FTK-grondslagen is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023	31-12-2022
Technische voorzieningen	961.800	908.723
Buffers:		
S1 Renterisico	56.825	57.153
S2 Risico zakelijke waarden	132.070	125.307
S3 Valutarisico	34.430	32.602
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	18.840	20.634
S6 Verzekeringstechnische risico	44.640	42.902
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheerrisico	0	0
Diversificatie-effect	-103.630	-100.958
Totaal S vereiste buffers	183.175	177.640
Vereist vermogen		
Artikel 132-pensioenwet	1.144.975	1.086.363
Aanwezig pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	1.009.893	936.833
Tekort	-135.082	-149.530

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Methodiek "Look through"

In de jaarrekening zijn de beleggingen gepresenteerd voor look through waarde. Dat betekent dat de derivatenpositie is verdisconteerd met de beleggingen waar deze betrekking op hebben. Onderstaand laat de balanswaarde ultimo boekjaar zien en de daaruit volgende look through waarde.

(bedragen x € 1.000)		31-12-2023		31-12-2022	
		Waarde voor look through	Waarde na look through	Waarde voor look through	Waarde na look through
Vastrentende waarden		583.719	572.923	534.776	512.374
Aandelen		279.306	271.449	262.871	252.036
Vastgoedbeleggingen		131.870	137.958	126.435	133.717
Derivaten		0	9.189	0	11.462
Overige beleggingen		2.647	6.023	3.354	17.847
		997.542	997.542	927.436	927.436

Het pensioenfonds belegt niet rechtstreeks in derivaten, maar er zijn wel derivaten opgenomen in het beleggingsfonds. De derivaten kunnen als volgt worden uitgesplitst:

(bedragen x € 1.000)		2023			
		Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo
Aandelen		10	62	0	62
Rentederivaten		1.203.844	166.567	158.252	8.315
Valut derivaten		554.844	1.636	824	812
Totaal per 31 december		1.758.698	168.265	159.076	9.189

(bedragen x € 1.000)

2022

	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo
Aandelen	1	0	0	0
Rentederivaten	1.257.641	165.985	160.017	5.968
Valutaderivaten	604.858	6.243	749	5.494
Totaal per 31 december	1.862.500	172.228	160.766	11.462

S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	31-12-2023	31-12-2022
	Duration	Duration
Vastrentende waarden (excl. derivaten)	5,0	5,5
Vastrentende waarden (incl. derivaten)	32,6	35,9
Totaal beleggingen	9,6	10,2
(Nominale) pensioenverplichtingen	29,8	30,6

Op balansdatum is de duration van de totale beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het pensioenfonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het pensioenfonds aan de tegenpartij betaalt. Bij het afsluiten van een swap kunnen dus mismatchrisico's worden afgedekt en worden nieuwe risico's geïntroduceerd die gepaard gaan met dit soort instrumenten (zoals liquiditeit, tegenpartij en juridisch risico).

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Resterende looptijd < 1 jaar	113.426	19,8%	49.098	9,6%
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	252.417	44,1%	232.987	45,5%
Resterende looptijd > 5 jaar en < 10 jaar	93.286	16,3%	126.570	24,7%
Resterende looptijd > 10 jaar en < 20 jaar	75.774	13,2%	68.709	13,4%
Resterende looptijd > 20 jaar	38.020	6,6%	35.010	6,8%
Totaal	572.923	100,0%	512.374	100,0%

De resterende looptijd van de verplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Resterende looptijd < 5 jaar	37.531	3,9%	33.598	3,7%
Resterende looptijd > 5 < 10 jaar	51.594	5,4%	44.180	4,9%
Resterende looptijd > 10 < 20 jaar	170.567	17,7%	147.069	16,2%
Resterende looptijd > 20 jaar	702.108	73,0%	683.876	75,3%
Totaal	961.800	100,0%	908.723	100,0%

S2 Risico zakelijke waarden

Het risico zakelijke waarden of prijsrisico is het risico van waardeveranderingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

Specificatie vastgoedbeleggingen naar aard:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Winkels	10.191	7,4%	10.525	7,9%
Woningen	91.944	66,6%	89.219	66,7%
Participaties/vastgoedmaatschappij	6.088	4,4%	7.282	5,4%
Overige	29.735	21,6%	26.691	20,0%
Totaal	137.958	100,0%	133.717	100,0%

Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Europa EU	132.292	95,9%	126.737	94,8%
Europa non EU	98	0,1%	126	0,1%
Noord-Amerika	3.804	2,8%	3.811	2,9%
Azie exclusief Japan	616	0,4%	1.481	1,1%
Pacific	895	0,6%	991	0,7%
Centraal & Zuid Amerika	45	0,0%	201	0,2%
Overige	208	0,2%	370	0,3%
Totaal	137.958	100,0%	133.717	100,0%

Specificatie vastgoedbeleggingen naar markt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Vastgoed emerging markets	1.141	0,8%	2.494	1,9%
Vastgoed developed markets	136.817	99,2%	131.223	98,1%
Totaal	137.958	100,0%	133.717	100,0%

Specificatie aandelen naar sector:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Financiële instellingen	49.673	18,3%	43.302	17,2%
Nijverheid en industrie	22.891	8,4%	22.331	8,9%
Handel	12.383	4,6%	14.768	5,9%
Niet Cyclische consumptiegoederen	18.890	7,0%	18.680	7,4%
Nutsbedrijven	5.773	2,1%	7.965	3,2%
Telecommunicatie	21.548	7,9%	19.138	7,6%
Cyclische consumptiegoederen	33.253	12,3%	29.622	11,8%
Gezondheidszorg	28.607	10,5%	31.320	12,4%
Energie	12.548	4,6%	14.437	5,7%
Technologie	65.583	24,2%	50.127	19,9%
Diversen	300	0,1%	346	0,1%
Totaal	271.449	100,0%	252.036	100,0%

Specificatie aandelen naar regio:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Europa EU	25.389	9,4%	22.975	9,1%
Europa non EU	14.939	5,5%	15.910	6,3%
Noord-Amerika	142.937	52,7%	125.109	49,6%
Azie exclusief Japan	57.220	21,1%	54.557	21,6%
Pacific	17.233	6,3%	17.072	6,8%
Centraal & Zuid Amerika	6.767	2,5%	7.142	2,8%
Overige	6.964	2,6%	9.271	3,7%
Totaal	271.449	100,0%	252.036	100,0%

Specificatie aandelen naar markt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Aandelen emerging markets	61.057	22,5%	71.939	28,5%
Aandelen developed markets	210.392	77,5%	180.097	71,5%
Totaal	271.449	100,0%	252.036	100,0%

S3 Valutarisico

De verplichtingen van het fonds noteren in euro. Het fonds wil daarom dat een groot deel van de beleggingen ook in euro noteert. Bij het samenstellen van de normportefeuille wordt hier rekening mee gehouden. Voor valutaafdekking is 73,7% van de beleggingen in euro's genoteerd. Na valutaafdekking is dit 92,3%. Het resterende valutarisico wat voortkomt uit ontwikkelde markten wordt afgedekt (dollar, pond, yen). Valuta uit opkomende markten worden niet afgedekt.

De valutapositie per 31 december 2023 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	31-12-2023		
	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	734.368	186.678	921.046
GBP	7.667	-7.579	88
JPY	12.446	-12.412	34
USD	145.306	-143.948	1.358
Overige	96.943	-21.927	75.016
Totaal	996.730	812	997.542

De valutapositie per 31 december 2022 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	31-12-2022		
	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Netto positie na afdekking
EUR	679.943	169.721	849.664
GBP	7.429	-7.436	-7
JPY	11.515	-11.560	-45
USD	126.978	-123.749	3.229
Overige	96.077	-21.482	74.595
Totaal	921.942	5.494	927.436

S4 Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.

S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied.

Specificatie vastrentende waarden naar sector:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Staatsobligaties	295.372	51,6%	245.690	48,0%
Bedrijfsobligaties (Credit funds)	165.482	28,9%	157.054	30,7%
Hypotheken	112.069	19,6%	109.631	21,4%
Totaal	572.923	100,0%	512.375	100,0%

Specificatie vastrentende waarden naar regio:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Europa EU	508.472	88,8%	450.775	88,0%
Europa non EU	19.313	3,4%	19.629	3,8%
Noord-Amerika	30.687	5,4%	30.532	6,0%
Azie exclusief Japan	1.942	0,3%	2.174	0,4%
Pacific	10.626	1,9%	6.847	1,3%
Centraal & Zuid Amerika	974	0,2%	997	0,2%
Overige	909	0,2%	1.421	0,3%
Totaal	572.923	100,0%	512.375	100,0%

Specificatie vastrentende waarden naar markt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Vastrentend emerging markets	4.248	0,7%	5.690	1,1%
Vastrentend developed markets	568.675	99,3%	506.685	98,9%
Totaal	572.923	100,0%	512.375	100,0%

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
AAA	308.272	53,8%	125.675	24,5%
AA	85.663	15,0%	79.471	15,5%
A	45.994	8,0%	57.602	11,2%
BBB	50.540	8,8%	58.564	11,4%
Lagere rating	44	0,0%	149	0,0%
Geen rating	82.410	14,4%	190.914	37,3%
Totaal	572.923	100,0%	512.375	100,0%

Voor de bepaling van de credit rating wordt (afhankelijk van de beschikbaarheid) gebruikt gemaakt van S&P, Moody's en Fitch.

S6 Verzekeringstechnisch risico

Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van Prognosetafel met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering ultimo boekjaar van de pensioenverplichtingen.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijdensrisico niet te herverzekeren.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om het pensioen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagtoezegging voorwaardelijk is. Het beleid en de ambitie inzake toeslagverlening is weergegeven in de toelichting 6. Technische voorziening voor risico pensioenfonds.

S7 Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het pensioenfonds in zijn beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

S8 Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land of bij een tegenpartij. Het fonds belegt voornamelijk in beleggingsfondsen waarin dit risico al is afgedekt. Het fonds is van mening dat voor het fonds geen sprake is van concentratierisico's, daarom wordt het concentratierisico op nihil gesteld.

(bedragen x € 1.000)	31-12-2023		31-12-2022	
Staatsobligaties Duitsland	58.767	5,8%	32.190	3,4%
Staatsobligaties Nederland	54.726	5,4%	69.212	7,4%
Staatsobligaties Frankrijk	84.200	8,3%	47.713	5,1%
Particulier Hypothekenfonds	112.068	11,1%	109.631	11,7%
Achmea Dutch Residential Fund	66.020	6,5%	71.822	7,6%
Achmea Dutch Health Care Property Fund	29.735	2,9%	26.691	2,8%
Amvest Residential Core Fund	25.923	2,6%	-	-
Europese Unie	21.272	2,1%	-	-
Kreditanstalt für Wiederaufbau kfw	20.593	2,0%	-	-

S9 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het pensioenfonds beheerd door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht in verschillende beleggingsfondsen. Pensioenfonds Kappers heeft een fiduciair contract en SLA met Columbia Threadneedle Investment voor de gehele portefeuille. Columbia Threadneedle Investment monitort de fondsen en rapporteert aan het pensioenfonds over de resultaten en risico's in de portefeuille. Columbia Threadneedle Investment ondersteunt Pensioenfonds Kappers bij de selectie van nieuwe beleggingsfondsen.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP. Met TKP is een uitbestedingsovereenkomst en een service level agreement (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van het vermogensbeheer en pensioenbeheer door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitsstoets.

S10 Actief beheer risico

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die door portefeuillemanagers worden ingenomen ten opzichte van de markt als geheel. Vanwege het door het fonds gekozen passief beheer, is een buffer voor dit risico niet nodig.

Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds, haar bestuurders, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders, voor zover zij bestuurder zijn in het pensioenfonds.

Transacties met bestuurders

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen geen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds.

Overige transacties met verbonden partijen

Het fonds kent geen overige transacties met verbonden partijen.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Ontvangen zekerheden en garanties

Het fonds heeft geen ontvangen zekerheden en garanties voor zover niet reeds in de jaarrekening is toegelicht.

Kortlopende contractuele verplichtingen

Het fonds kent geen kortlopende contractuele verplichtingen.

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met Columbia Threadneedle Investment voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 3 maanden. De vermogensbeheerkosten bedragen ca. 750 per jaar.

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met CACEIS. Het contract met CACEIS is met ingang van 1 januari 2014 van kracht voor onbepaalde tijd. Met het bestuur zijn afspraken gemaakt over de vergoedingssystematiek. De vergoeding bestaat zowel uit vaste componenten voor de beleggingsadministratie en variabele componenten (tariefafspraken) voor handelingen en custody. De vaste custodykosten bedragen ca. 90 per jaar.

Het pensioenfonds heeft een bestuursondersteuningsovereenkomst voor onbepaalde tijd afgesloten met Actor met een opzegtermijn van een jaar. De vergoeding voor bestuursondersteuning bedraagt ca. 600 per jaar.

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met TKP. Per 1 januari 2021 is een contract met TKP Pensioen gesloten voor een periode van vijf jaar en een opzegtermijn van 12 maanden. De administratiekostenvergoeding bedragen ca. 3.300 per jaar.

Verstrekte zekerheden en garanties

Het pensioenfonds heeft geen verstrekte zekerheden en garanties voor zover niet reeds in de jaarrekening is toegelicht.

Transitiekosten

Het bestuur heeft gekozen voor het onderbrengen van de administratie bij TKP per 1 januari 2021. Met TKP en (toenmalig) AGH zijn afspraken gemaakt over de kosten daarvan. In samenhang hiermee worden door TKP in 2024 en 2025 nog twee termijnen van circa 175 in rekening gebracht.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum (na bestemming van het saldo van baten en lasten)

Overbruggingsplan 2024

Het pensioenfonds heeft de deelname aan het transitie-FTK in 2024 gecontinueerd. Daartoe moet het voor 1 juli 2024 een overbruggingsplan indienen bij DNB.

Actuele financiële positie

Per 30 april 2024 bedroeg de actuele dekkingsgraad 108,4%. De beleidsdekkingsgraad is per diezelfde datum 107,5%.

Mediation met sociale partners

De sociale partners hebben in 2023 een juridische procedure tegen het bestuur aangespannen over de pensioenregeling in 2024. Het bestuur en de sociale partners zijn naar aanleiding van deze juridische procedure, ten einde de onderlinge verstandhouding te verbeteren een mediation traject gestart. In april 2024 zijn de tussen de partijen gemaakte afspraken vastgelegd waaronder een herstart van een nieuw opgerichte stuurgroep Wtp, waar beide partijen in zijn vertegenwoordigd.

13.6 Toelichting op verantwoording van baten en lasten

7. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Premiebijdragen huidig jaar	46.291	41.220
Premiebijdragen voorgaande jaren	274	-65
Totaal	46.565	41.155

De totale feitelijke bijdrage van werkgevers bedraagt 13,9% (2022: 12,5%) van de premiegrondslag.

De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 130 en 130a van de Pensioenwet zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Zuiver kostendekkende premie	42.387	59.663
Gedempte kostendekkende premie (volgens ABTN)	46.472	41.217
Feitelijke premie	46.291	41.220

Zuiver kostendekkende premie

De zuiver kostendekkende premie is gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december van het voorgaande jaar en de op dat moment geldende uitgangspunten voor de bepaling van de technische voorzieningen. De zuivere kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen;
- Opslag voor uitvoeringskosten;
- Opslag voor solvabiliteit ter grootte van het vereist eigen vermogen.

De samenstelling van de zuiver kostendekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Actuariel benodigd	29.967	45.152
Opslag in stand houden vereist vermogen	6.007	8.179
Opslag voor uitvoeringskosten	5.574	5.007
In premie bedragen voor toekomstige kosten	839	1.325
Totaal	42.387	59.663

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte kostendekkende premie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Actuariële inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen;
- Opslag in verband met toekomstbestendige toeslagverlening;
- Opslag voor premievrijstelling bij invaliditeit van 0,6% van de pensioengrondslagsom;
- Opslag voor uitvoeringskosten.

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Actuarieel benodigd	19.017	16.880
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	17.562	15.798
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.808	3.055
Opslag voor uitvoeringskosten	5.574	5.007
In premie bedragen voor toekomstige kosten	511	477
Totaal	46.472	41.217

De feitelijke premie bedraagt 46.291. De feitelijke premie is lager dan de gedempte kostendekkende premie. Dit komt door de ontwikkeling van de rente aan het eind van 2022 waarop de gedempte kostendekkende premie was gebaseerd. Het verschil is overigens minimaal.

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Actuarieel benodigd	19.017	16.880
Premies bestemd voor voorwaardelijke toeslagverlening	17.562	15.798
Opslag in stand houden vereist vermogen	3.808	3.055
Opslag voor uitvoeringskosten	5.574	5.007
In premie bedragen voor toekomstige kosten	511	477
Subtotaal = gedempte kostendekkende premie	46.472	41.217
Marge in premie	-181	3
Totaal	46.291	41.220

8. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Totaal
2023			
Vastgoed beleggingen	3.406	-11.414	-8.008
Aandelen	-67	41.731	41.664
Vastrentende waarden	2.709	17.352	20.061
Overige beleggingen	18	-242	-224
Totaal	6.066	47.427	53.493
Kosten vermogensbeheer			-1.009
			52.484

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Totaal
2022			
Vastgoed beleggingen	3.072	-1.053	2.019
Aandelen	4.315	-80.622	-76.307
Vastrentende waarden	2.489	-349.642	-347.153
Overige beleggingen	-5	329	324
Totaal	9.871	-430.988	-421.117
Kosten vermogensbeheer			-892
			-422.009

De aan de (in)directe beleggingsresultaten gerelateerde externe transactiekosten, provisies en valutaverschillen zijn op de (in)directe beleggingsresultaten in mindering gebracht. Het pensioenfonds belegt volledig in fondsen. Er is een inschatting gemaakt van de transactiekosten van 513 (2022: 975). De daling is het gevolg van een lager volume aan transacties in vergelijking met voorgaand jaar. Zie ook 5.7 Kosten uitvoering vermogensbeheer.

De in bovenstaande tabel gepresenteerde kosten van vermogensbeheer betreffen met name advieskosten, kosten van de custodian en een deel van de pensioenuitvoeringskosten dat is toegerekend aan vermogensbeheer. Zowel in 2023 als in 2022 bedragen zijn er geen performance gerelateerde vergoedingen.

De totale kosten vermogensbeheer exclusief transactiekosten en inclusief aan vermogensbeheer toegerekende kosten van pensioenuitvoeringskosten bedragen voor 2023 2,65 miljoen (2022 2,83 miljoen).

9. Overige baten

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Overige baten	20	6
Mutatie voorziening debiteuren	-419	-85
Interestbaten	111	0
Totaal	-288	-79

10. Pensioenuitkeringen

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Ouderdomspensioen	5.180	5.024
Partnerpensioen	1.138	1.311
Wezenpensioen	37	33
Reguliere uitkeringen	6.355	6.368
Afkopen	997	1.095
Overige uitkeringen	107	74
Totaal	7.459	7.537

11. Pensioenuitvoeringskosten

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Administratiekostenvergoeding	3.460	3.309
Bestuurskosten	320	271
Controle en advieskosten actuaris	300	174
Kosten adviseurs	247	242
Accountantskosten	75	77
Contributies en bijdragen	181	130
Incassokosten	0	0
Overige kosten	149	168
Aan vermogensbeheer toegerekende pensioenuitvoeringskosten	-90	-83
Subtotaal	4.642	4.288
Projecten	1.061	839
Totaal	5.703	5.127

Toelichting pensioenuitvoeringskosten

Onder "Bestuurskosten" is naast de bezoldiging van het Bestuur ook de bezoldiging van de Raad van toezicht en het Verantwoordingsorgaan opgenomen.

De post "Controle en advies Actuaris" omvat de kosten certificering ad 25 en kosten van advies ad 275. Deze kosten zijn in vergelijking met voorgaand jaar hoog als gevolg van de Wtp. Dit geldt ook voor de hoogte van de post "Kosten adviseurs". De adviseurskosten die hieronder vallen zijn onder andere de kosten voor IRM, de Compliance Officer, Interne Audit Sleutelfunctie houder, Risicobeheer Sleutelfunctiehouder en juridische adviezen.

De kosten van "Contributies en bijdragen" zijn gestegen doordat met name de kosten van DNB zijn gestegen.

Onder "Overige kosten" zijn de communicatiekosten en bankkosten betalingsverkeer meegenomen.

In de kosten voor de uitvoering van het pensioenbeheer zitten ook kosten die toegerekend kunnen worden aan het vermogensbeheer. Hiertoe horen bijvoorbeeld een gedeelte van de beloning van de bestuurders, de ALM-studie en een gedeelte van de controlekosten van de accountant en actuaris. In 2023 was dit een bedrag van 90 (2022: 83).

Personeelsleden

Het pensioenfonds heeft geen werknemers in dienst. De bestuursondersteuning is uitbesteed aan Actor, de pensioenuitvoering en financiële administratie is vanaf 1 januari 2021 uitbesteed aan TKP Pensioen (TKP).

Honoraria onafhankelijke accountant

(bedragen x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overige netwerk	Totaal
2023			
Controle van de jaarrekening	75	0	75
Controle van de jaarrekening voorgaand jaar	0	0	0
Andere controle werkzaamheden	0	0	0
Andere niet-controle diensten	0	0	0
Totaal	75	0	75

(bedragen x € 1.000)	Onafhankelijke accountant	Overige netwerk	Totaal
2022			
Controle van de jaarrekening	70	0	70
Controle van de jaarrekening voorgaand jaar	7	0	7
Andere controle werkzaamheden	0	0	0
Andere niet-controle diensten	0	0	0
Totaal	77	0	77

De werkzaamheden zijn dit boekjaar uitgevoerd door Mazars Accountants N.V.

In de opstelling is de methode gehanteerd waarbij wordt opgegeven de in het boekjaar ten laste gebrachte totale honoraria voor onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten en de totale honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door de externe accountant.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- Het pensioenfonds in het boekjaar 2023 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- Het pensioenfonds in het boekjaar 2023 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- In het boekjaar 2023 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld.

12. Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Pensioenopbouw	30.942	47.189
Rentetoevoeging	29.948	-6.753
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-7.441	-7.615
Wijziging marktrente	10.797	-513.365
Wijziging actuariële grondslagen	2.351	40.946
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	-13.697	-8.260
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	177	6.542
Totaal	53.077	-441.316

13. Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Ontvangen waardeoverdrachten	-104	-34
Ontvangen waardeoverdrachten klein pensioen	-2.306	-1.475
Uitgaande waardeoverdrachten	4.333	3.126
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	10.571	6.943
Totaal	12.494	8.560

Vanaf augustus 2022 staat de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds boven de 100% waardoor het proces waardeoverdrachten weer is opgestart. Er hebben voornamelijk uitgaande waardeoverdrachten plaatsgevonden.

Pensioenfondsen mogen kleine pensioenen overdragen aan een ander pensioenfonds ook al zijn de fondsen in onderdekking (richtlijn Pensioenfederatie). De overdrachtssom van de overgedragen kleine pensioenen bedraagt 10.571.

14. Overige lasten

(bedragen x € 1.000)	2023	2022
Betaalde interest	7	18
Overige	38	6
Totaal	45	24

Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld in de vergadering van 18 juni 2024.

Rita van Ewijk
Werkgeversvoorzitter

Gerard van Kuilen
Werknemersvoorzitter

Tim van der Rijken
Bestuurslid

Michel Pet
Bestuurslid

Gerard Sirks
Bestuurslid

José Meijer
Bestuurslid

Akkoord, maar wegens verblijf in buitenland
niet in staat te ondertekenen

Hennie de Graaf
Voorzitter Raad van Toezicht

Hans Peters
Lid Raad van Toezicht

Ruben Beil
Lid Raad van Toezicht

14 Overige gegevens 2023

Bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten en lasten over het boekjaar is opgenomen onder de toelichting op de balans.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 5.049.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 151.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet zijn niet alle hiervoor genoemde artikelen van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van het transitie-FTK zoals bedoeld in artikel 150p van de Pensioenwet, waardoor niet alle artikelen van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat artikel gestelde voorwaarden voor het gebruik van het transitie-FTK.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Amstelveen, 18 juni 2024

drs. Hamadi Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Aan het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf

Verklaring over de jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf (hierna ook: "het pensioenfonds") statutair gevestigd te Woerden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Kappersbedrijf op 31 december 2023 en van de staat van baten en lasten over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn van materiële omvang indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 5,0 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze bepalend is bij de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 151.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en de omgeving waarin zij opereert, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de Raad van Toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. In hoofdstuk 8 van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan uit premiebijdragen die per deelnemer over de pensioengrondslag met een vastgesteld tarief worden berekend en daardoor op objectieve wijze zijn vast te stellen. De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte (gerealiseerde en ongerealiseerde) beleggingsopbrengsten. De directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengstenstromen, zonder significante schattingselementen. Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsresultaten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de aanwezige uitbestedingsrelaties. Ten aanzien van de indirecte ongerealiseerde beleggingsopbrengsten geldt dat deze op eenvoudige wijze af te leiden is van de waardering van de beleggingen.

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door het bestuur. Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor posten met een hoge schattingsonzekerheid, waaronder de technische voorzieningen. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor het frauderisico

Ten aanzien van het risico op doorbreking van de interne beheersing door het bestuur hebben wij werkzaamheden uitgevoerd zoals het toetsen van de aanvaardbaarheid van journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden. Ook hebben wij de uitkomsten van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en Raad van Toezicht.

Niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur en de Raad van Toezicht om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) doorgenomen. Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van vermoede non-compliance aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen die van materieel belang zijn voor de jaarrekening.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht. Hierbij hebben wij kennis genomen van het herstelplan en de instemming van De Nederlandse Bank op dit herstelplan. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van beleggingen De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit beleggingen in beleggingsfondsen en derivaten. In de algemene toelichting bij de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer en de belangrijkste gehanteerde veronderstellingen. De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, mede omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: • beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen ten aanzien van de uitvoeringsorganisatie belast met het voeren van de beleggingsadministratie en bewaring van de beleggingen. Voor zover relevant voor onze controle van de jaarrekening hebben wij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportages; • vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat waarde per participatie volgens de jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; • toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.
Waardering van de technische voorzieningen De technische voorzieningen zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds. In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. De berekening van de technische voorzieningen is bepaald op basis van actuariële veronderstellingen en overige veronderstellingen.	Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken. Door ons is tevens nagegaan of: • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaris worden gehanteerd bij het certificeren van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling zijn opgesteld; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; • de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 18 juni 2024

Forvis Mazars Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

De bijlagen

Nevenfuncties bestuursleden

De leden van het bestuur hebben in 2023 de volgende nevenfuncties uitgevoerd :

Naam	Nevenfuncties
Gerard van de Kuilen	SPO, docent Stichting Perseus, penningmeester Cavani Analyse & Advies, eigenaar N.V. Schade, lid RvC en voorzitter audit- en risicocommissie Beroepspensioenfonds voor Verloskundigen, lid visitatiecommissie Protestante Kerk Zeist, lid beleggingsadviescommissie GroenLinks, lid toezichtsraad BPF Waterbouw, lid van de raad van toezicht (vanaf april 2022) Beroepspensioenfonds voor Roeiers, lid visitatiecommissie Pensioenfonds Huisartsen, bestuurslid en voorzitter beleggingscommissie (tot 1 september 2023)
Gerard Sirks	Pensioenfonds Nederlandse Groothandel (SPNG), adviseur BAC
Rita van Ewijk	Stichting Pensioenfonds Woningcorporaties, lid RvT PWRI, werkgeversvoorzitter (tot 1 september 2023) Blue Sky Group, lid programmadirectie Wtp
Tim van der Rijken	Stichting Westelijke Tuinsteden, lid RvT Pensioenfederatie, lid bestuur namens bedrijfstakpensioenfonds OnderhoudNL, lid raad van toezicht LBBO, voorzitter bestuur (vanaf juni 2023)
Michel Pet	Bpf voor de meubelindustrie en meubileringsbedrijven, niet uitvoerend bestuurslid Bpf voor Vlees, Vleeswaren, Gemaksvoeding en Pluimveevles (VLEP), bestuurslid, lid risicomanagementcommissie en lid financiële commissie Pensioenfonds voor het slagersbedrijf, bestuurslid en lid risicocommissie Stichting RVU Pluimvee, algemeen bestuurslid
José Meijer	APG, lid RvC PvdA Weert, voorzitter Stuurgroep IMVO convenant pensioenfonds, lid FNV Club van 25, adviseur FNV inzake nieuw pensioencontract PFZW
Funda Van Riel-Bor (stagiair)	APG Treasury & Trading development specialist

De leden van de raad van toezicht hebben in 2023 de volgende nevenfuncties uitgevoerd:

Naam	Nevenfuncties
Hennie de Graaf	PAL Advocatuur, pensioen- en arbeidsrechtadvocaat Pensioenfonds Notariaat, Lid van de raad van toezicht
Ruben Beil	Pensioenfonds Metaal en Techniek, bestuurssecretaris en lid MT
Hans Peters	Pensioenfonds Nederlandse Bisdommen, Bestuurder Pensioenfonds Avery Dennison, lid Visitatiecommissie Pensioenfonds Dierenartsen, lid Visitatiecommissie Pensioenfonds Flexsecurity, lid visitatiecommissie (m.i.v. 1 september 2023) Hogeschool Utrecht, docentbegeleider en docent Institute for Finance and Accounting, Docentbegeleider afstudeeronderzoeken, docent Financieel Economische vakken (tot 1 juni 2023) Pensioenfonds BAT, lid Beleggingsadviescommissie

De leden van het verantwoordingsorgaan hebben in 2023 de volgende nevenfuncties uitgevoerd:

Naam	Nevenfuncties
John Kerstens	Lid bestuur 'Mijn carrière' (fonds duurzame inzetbaarheid schilders) Lid Raad van Commissarissen Bouw- en Infrapark Lid Raad van Toezicht Blik op Werk Voorzitter van de Koepel Gepensioneerden Voorzitter van de commissie ouderenregelingen in de ambulancezorg Voorzitter bestuur NOA, een brancheorganisatie voor het afbouwbedrijf Voorzitter BMNL Nationale Milieudatabase (vanaf februari 2022)
Ben van Raaij	Lid verantwoordingsorgaan Molenaarspensioenfonds Voorzitter/afgevaardigde Nationale vergadering, Zonnebloem Regio IJsselstreek Coördinator en invuller, CNV Belastingsservice Voorzitter van de sectorraad zelfstandige professionals bij CNV Chauffeur Rolstoelbus Fiscale Boekhouding en beleggen voor een lijfrente beleggings-BV Boekhouding van een Christelijke boekwinkel (stichting) Ontwikkelteam Energietransitie Zutphen, voorzitter
Hajo Laman	CFO Dutchen Development BV

Begrippenlijst

Three Lines Model

Pensioenfondsen dienen te beschikken over een doeltreffend governancestelsel waarin drie sleutelfuncties, de risicobeheersingsfunctie, de interne auditfunctie en de actuariële functie, zijn opgenomen. In algemenere literatuur wordt deze organisatiestructuur geschaard onder het “three lines model”. In een three lines model is de business verantwoordelijk voor haar eigen processen en de beheersing van de risico's hierin (eerste lijn). De risicobeheersingsfunctie vult de tweede lijn in. Tot slot controleert de interne auditfunctie als derde lijn (de samenwerking tussen) de eerste en de tweede lijn.

ABTN (Actuariële en bedrijfstechnische nota)

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een ABTN. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.

ALM (Asset Liability Management)

Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

Benchmark

Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad is gelijk aan de actuele waarde van de activa minus de kortlopende schulden gedeeld door de actuele waarde van het totaal aan pensioenverplichtingen.

De reële dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de aanwezige beleggingen en de toekomstige verplichtingen inclusief toeslagverlening. Een percentage onder de 100 geeft aan dat naar de verwachting per 31 december van enig jaar niet een volledige toeslag kan worden verleend.

Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfondsen. Daarbij hoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De ‘nieuwe’ dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf actuele dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken schommelt de dekkingsgraad minder en is dus meer stabiel. De nieuwe dekkingsgraad wordt de beleidsdekkingsgraad genoemd. Deze beleidsdekkingsgraad is onder andere bepalend voor het nemen van maatregelen, zoals bijvoorbeeld het verlagen van de pensioenen als de dekkingsgraad te laag is. De beleidsdekkingsgraad op 31 december is bepalend voor eventueel te nemen maatregelen in het volgende verslagjaar.

Duration

Gewogen gemiddelde looptijd van een lening. Maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen.

FTK (Financieel Toetsingskader)

Wettelijk stelsel van De Nederlandsche Bank inzake bijvoorbeeld te hanteren waarderingsmethoden, eisen aan eigen vermogen, regels voor premievaststelling en randvoorwaarden voor indexatie.

Herstelplan

Een herstelplan is een plan van aanpak waarin pensioenfondsen laten zien welke maatregelen zij nemen om de financiële positie te verbeteren. Ook moeten pensioenfondsen aangeven welke maatregelen zij nemen als het herstel niet lukt binnen de termijn die daarvoor staat.

IORP II (Institutions for Occupational Retirement Provision directive)

In januari 2017 is de herziene IORP II in werking getreden. Uiterlijk in januari 2019 moeten de bepalingen uit de richtlijn geïmplementeerd zijn in de Nederlandse wetgeving. IORP II is een Europese richtlijn voor pensioenfondsen en premie-pensioeninstellingen. IORP II verlangt van pensioenfondsen dat zij drie zogenoemde sleutelfuncties inrichten om het bestuur te ondersteunen en te zorgen voor een gezonde en prudente bedrijfsvoering. Het gaat om functies op het gebied van risicobeheer, actuariaat en interne audit. Onder IORP II zijn pensioenfondsen ook verplicht minstens een keer in de drie jaar een 'eigen risicobeoordeling' (ERB) uit te voeren. De ERB is een holistische beoordeling van alle materiële risico's en verbindt de strategie van het pensioenfonds met het risicoprofiel.

Ook stelt IORP II nieuwe eisen aan de manieren waarop pensioenfondsen beleggen. Verantwoord beleggen staat al een tijd in de belangstelling van pensioenfondsen en toezichthouders. Bij de meeste pensioenfondsen is beleid op dit gebied al standaard. Maar een aantal fondsen is hiermee nog niet bezig. IORP II eist dat deze fondsen vanaf 2019 rapporteren of en hoe zij milieuaspecten, sociale factoren en governance factoren geïntegreerd hebben in hun hele beleggingscyclus: van beleid, uitvoering en risicomanagement tot de verantwoording. Ook voor de communicatie door pensioenfondsen heeft IORP II nieuwe richtlijnen en gedetailleerde voorschriften.

Maatwerk LDI pool

Beleggingsfondsen met beleggingen die gevoelig zijn voor renteveranderingen en daardoor het renterisico van het pensioenfonds verlagen. LDI staat voor Liability Driven Investments.

Pensioenresultaat

Een maatstaf voor koopkrachtbehoud van het pensioen: som van de verwachte uitkeringen conform het beleid van het pensioenfonds gedeeld door de som van de verwachte uitkeringen zonder korten en altijd indexeren.

Pension Fund Governance

De manier waarop het pensioenfonds is georganiseerd (structuur) en de verantwoordelijkheden worden uitgevoerd (processen).

Rekenrente

Fictieve rentevoet die wordt gebruikt om toekomstige verplichtingen terug te rekenen naar het heden.

Solvabiliteit

Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.

Swap

Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.

Vastrentende waarden

Beleggingssoort waarover in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.

Technische voorziening

De passiva van het pensioenfonds, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.

Vrijstelling

Vrijstelling van de verplichte deelneming aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.

Z-score

Mate waarin het werkelijke rendement van een pensioenfonds afwijkt van het rendement van de door het bestuur vastgestelde normportefeuille.